

**T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DEDE ÖMER RÛŞENÎ DİVANI'NIN (1b-60a)
TRANSKRİPSİYONLU METNİ**

**Hazırlayan
Suna DEMİR**

**Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Yüksek Lisans**

**Danışman
Yrd.Doç.Dr. Burhan KAÇAR**

TOKAT – 2010

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu; bu kural ve ilkelerin gereği olarak çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

27.01.2010

Suna DEMİR

TEŐEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında pek çok kişinin emeği geçti. Öncelikle tezimin danışmanlığını yapan hocam Yrd.Doç.Dr. Burhan KAÇAR'a, ders döneminde kendilerinden çok şey öğrendiğim Yrd.Doç.Dr. Mustafa ASLAN'a zaman zaman bilgilerinden istifade ettiğim bölüm başkanı Doç.Dr.Hanifi VURAL'a ve Arş.Gör. Turgut AKARSLAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

XV.yüzyılda yaşamış olan mutasavvıf şairlerimizden Dede Ömer Ruşeni'nin Ali Emiri Efendi Manzum Eserler(Millet Kütüphanesi)182 numarada kayıtlı divanının 1b-60a sayfaları arasında yer alan şiirlerini incelediğimiz bu çalışmada divan edebiyatımızın yekunu içerisinde önemli bir yeri olan bir divan sahibine dolayısıyla eserine yer verdik. Eserde divan şiirinin hemen her alanındaki özelliklerinin yansıtıldığını gördük. Sanatkarane bir dil kullanılmış olmasına rağmen eserde o günün Türkçesinin önemli izlerini de bulmak mümkündür.

Çalışmamız giriş, transkripsiyonlu metin ve sözlük bölümlerinden oluşmaktadır.

Anahtar kelimeler : Dede Ömer Ruşeni, divan edebiyatı, divan

ABSTRACT

This paper studies the poems on page 1b-60a of the divan by Dede Ömer Rûşenî, one of the sofi poets who lived in 15th. century. This divan is registered at number 182 of Ali Emiri Poetry Works at Millet Kütüphanesi (Nation Library). This study focusec on this distinguished poet and his significant work in Ottoman Poetry. It is observed that this work reflects almost all of the characteristics of the Ottoman Poetry. Although the work is written in an artistic language, it is also possible to see the traces of the Turkish language of that era. This work concists of an introduction a transcribed text, and a glossary.

Keywords : Dede Ömer Rûşenî, Ottoman Poets, Ottoman Poetry

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
1.1. DEDE ÖMER RÛŞENÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ.....	1
1.1.1. HAYATI.....	1
1.1.2. ESERLERİ.....	3
1.1.2.1. DİVAN.....	3
1.1.2.2. MİSKİNLİKNÂME.....	3
1.1.2.3. NEY-NÂME.....	3
1.1.2.4. KALEM-NÂME.....	3
1.1.2.5. ÇOBAN-NÂME.....	3
2. TRANSKRİPSİYONLU METİN.....	4
3. SÖZLÜK.....	144
4. SONUÇ.....	186
KAYNAKÇA.....	187
ÖZGEÇMİŞ.....	189

1. GİRİŞ

1.1. DEDE ÖMER RÛŞENÎ'NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.1.1. HAYATI

Halvetî tarikatının IV. yüzyıl temsilcilerinden mutasavvıf şâir Dede Ömer Rûşenî hakkında eldeki kaynaklarda yeterince bilgi mevcuttur denebilir. Latifi Tezkiresi ve Sehî'nin Heşt Bihişt'ine göre Rûşenî, özetle, "Aydın Yeniceköy'de doğdu. Bu yüzden Rûşenî mahlâsını aldı. Gençliğinde zahirî ve batınî ilimleri öğrendi. Önceleri Melihî ile birlikte son derece harabatî bir ömür sürdü. Sonra Aceme giderek Bakü'de Şeyh Yahya'ya mürit, daha sonra şeyh oldu. Tebriz'de öldü ¹

Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri ve Miskinlik-nâme Mesnevisi adlı bir doktora

çalışması yapan Mustafa Uzun, aynı zamanda çeşitli kaynaklardan hareketle İslâm Ansiklopedisi için Dede Ömer Rûşenî maddesini de hazırlamıştır. Buradaki bilgilerden hareketle Rûşenî'nin hayatı ile ilgili bazı ayrıntılara yer vermek, kanaatimizce uygun olacaktır: "Daha çok şiirlerinde kullandığı Rûşenî mahlâsıyla tanınmaktadır. Asıl adı Ömer, lakabı Dede, künyesi Ali ibnü binti Umur Bey'dir. Babası hakkında bilgi bulunmadığı gibi anne tarafından dedesi olan Umur Bey'in de hangi Umur Bey olduğu belli değildir. Hayatıyla ilgili en geniş bilgiyi veren son devir kaynaklarından *Tuhfetü'l-Mücâhidin'e* göre dedesi, Yıldırım Bayezid'in emirlerinden Kara Timurtaş Paşa'nın oğlu Gazi Umur Bey'dir ancak Lemazât'ta Aydın oğlu Umur Bey olduğu belirtilmektedir. Kendi ifadesine göre Aydın ilinden olan ve bu sebeple Rûşenî mahlasını kullandığını belirten şâirin dedesinin, bölgede Osmanlılar'dan önce hüküm süren Aydınogulları sülâlesinden elli yıl ara ile beylik yapan iki Umur Bey'den biri, kuvvetli bir ihtimalle de birincisi olabileceğini kabul etmek daha uygun görünmektedir. Nitekim Rûşenî, günümüzde İzmir ile Aydın vilâyetlerinin yer aldığı il merkezlerinden Güzelhisar'a bağlı Tire'den olduğunu belirtmektedir. (Ney-nâme beyit nr. 982, Miskin-nâme beyit nr. 145). Rûşenî'yi yakından tanıdığı anlaşılan Sehî Bey de onun Yenice köyünde doğduğunu söylemektedir. Geç devir kaynakları doğum yılı olarak 820'yi (1417) verirlerse de bunun ispatlanması mümkün olmadığı gibi bazı zaruretlerden dolayı on yıl geriye götürülmesi gerekmektedir. Kaynakların 'Siddikî' diyerek Hz. Ebubekir'e dayandırdıkları nesebini tahkik etmek mümkün değildir, ancak bunun uzak bir ihtimal olduğunu belirtmek gerekir.

¹ İPEKTEN, Haluk, İSEN, Mustafa, TOPARLI, Recep, OKÇU, Naci, KARABEY, Turgut, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988, s. 395.

Yetişmesinde ve tasavvufa intisabında önemli rolü bulunan ve Monlâ-yı Rûmî olarak tanınan ağabeyi Alâaddin Ali Anadolu'daki ilk Halvetî meşayihinin önde gelenlerinden biridir. Bundan dolayı Rûşenî'nin ilmî ve tasavvufî yönden tanınmış bir aile muhiti içinde yetiştiğini söylemek mümkündür. Kaynakların birçoğuna göre medrese tahsilini Bursa'da yapmıştır; ancak Tuhfetü'l-Mücâhidîn'de İstanbul'da okuduğuna dair bir kayıt vardır. Sehî Bey'in, Rûşenî'yi hemşehrisi ve Fâtih devrinin meşhur divan şâirlerinden Melihî'nin yakın dostu olarak göstermesi, onun tahsil hayatının bir devresinde İstanbul'da bulunduğu işaret sayılabilir. (...)

Dede Ömer Rûşenî'nin iyi bir medrese tahsili gördüğü, devrin ilim ve edebiyat muhitlerinden faydalanarak her iki bakımdan da iyi yetiştiği anlaşılmaktadır. Onun bu devrede yazdığı 'melâhî' (zevkperest) türdeki şiirlerinin edebî muhitlerde beğenildiğine dair bilgiler, kendisinin daha o zaman bir şâir olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Rûşenî, Bursa'da bulunduğu sırada hakkında çıkan bir dedikodu ve gördüğü rüya sebebiyle oradan ayrılarak Lârende'de bulunan ağabeyi Alâaddin'in yanına gitti. Lârende'de onun da telkin ve tesiriyle tasavvufa yönelmeye karar verdi. Devrin büyük mutasavvıflarından, Halvetîyye tarikatının pîr-i sânisî kabul edilen Seyyid Yahya-yı Şîrvânî'nin (ö. 868/1463-64) yanına Bakü'ye giderek ona intisap etti. Kısa bir sürede sülûkünü tamamlayarak Şîrvânî'nin halifesi oldu ve Anadolu'da irşadla görevlendirildi. Ancak mürşidinden uzak kalmamak için onun rızasıyla Karabağ, Berdea ve Gence gibi civar bölgelerde irşada başladı.

Dede Ömer bir taraftan buralarda sünnilîğin yayılmasına hizmet eden müessir bir şeyh olarak vazife yaparken bir taraftan da öncekilerin aksine olarak ilâhî nitelikte dinî-didaktik şiirler yazmaya başladı. Şeyhinin vefatından sonra da onun yerine geçti. Akkoyunlular'dan Uzun Hasan'ın Karakoyunlular'ı yenerek Tebriz'i başşehir edinmesinin (872/ 1467) ardından İbrahim Gülşenî'yi göndererek kendisini davet etmesi üzerine Tebriz'e gitti ve sultanın hanımı Selçuk Hatun'un kendisi için yaptırdığı dergâha yerleşti. Bundan sonra Rûşenî, Uzun Hasan'ın sarayında her cuma günü âlim ve sanatkârlarla yapılan toplantılarda daima en büyük saygıyı gören bir şeyh olmuştur.

Dede Ömer Rûşenî Uzun Hasan'ın vefatından sonra (1478) oğulları Sultan Halil (1478) ve bilhassa Akkoyunlular'ın en büyük hükümdarlarından, âlim ve sanatkârların koruyucusu olan Sultan Yakub (1478-1490) zamanlarında da aynı saygı ve itibarı gördü. (...) Dede Ömer Rûşenî Farsça bir şiiriyle övdüğü bu hükümdar zamanında Tebriz'de 892'de (1487) vefat etti ve tekkesinin haziresindeki türbeye defnedildi. (...) "²

² UZUN, Mustafa, "Dede Ömer Rûşenî md., TDV İslâm Ansiklopedisi, 9. cilt, s.81-82.

1.1.2. ESERLERİ

Dönemin diğer büyük şâirleri gibi Dede Ömer Rûşenî de şâirlik kudretini bu Sanatın hemen her ifade biçimini kullanarak ortaya koymaya çalışmıştır. Bu coşkunluk, Onun farklı eserler kaleme almasına imkân tanımıştır:

1. Divan

Araştırmacılar, yetmişten fazla nüshasının bulunduğunu söylemektedirler. Divanların düzenlenme biçimine uygun olarak içinde münâcât, na't, terci-i bend, terki-i bend, gazel, tuyug, rübâî ve beyit türleri yer almaktadır.

2. Miskinliknâme

Tasavvufî bir mesnevî olan bu eser, Miskin-nâme olarak da bilinir. Önemli bir özelliği, bizzat tasavvufu anlam ve içerik olarak irdeliyor olmasıdır. Mustafa UZUN Miskinlik-nâme üzerinde bir doktora çalışması yaparak eseri ilim dünyasına tanıtmıştır.

3. Ney-nâme

Mevlânâ'nın Mesnevî'sindeki ilk on sekiz beytin adetâ geniş bir açılımı olan bu eser, toplam 1028 beyitten oluşmaktadır. Yirmi dört bölümden oluşan eserin edisyon kritiği Mustafa UZUN tarafından yapılmıştır.

4. Kalem-nâme

Adından da anlaşılacağı üzere, kalemi konu alan bu mesnevî, hatimesi olmayan yaklaşık 250 beyitten oluşmaktadır.

5. Çoban-nâme

Konusunu Mesnevî'deki "Musa ile Çoban kıssasından alan bu eser, 880 (1475-76) yılında tamamlanmıştır.

2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

1b

Bismillâhîrrahmânirrahîm

1. İlâhî men kimem ki idem münâcât
Tapuña eyleyem ya ‘ arz-ı hâcât
2. Eyâ dânen-de-i sırr-ı hafıyyât
Ne hâcet hâzretüñe ‘ arz-ı hâcât
3. Sivâ-i ‘ indüñ cehrî vü sırrî
Ve ente te‘ alleme yüsri ve birri
4. İlâhî rüzigârım eyle firûz
Şebim kâdr eyle rûzum rûz-ı nevrûz
5. Dünüm gündüz günüm nevrûz-ı ‘ ıyd it
Sitârem bahtlu bahtum sa‘ id it
6. Enîsüm fikrûñ it zikrûñ celîsüm
Celîsüm zikrûñ it fikrûñ enîsüm
7. Enîsüm ismüñ it ismüñ hem-dem
Emin it heybetüñden eyle hoş-dem
8. Sürüben şer işi hayr işi pîş it
Cânlardan şaķın baķışlar iş it
9. Bürüyüp ‘ afvuñuñ setrini bize
İçimüz taşımız nûruñ-ıla bize
10. Giderüp cehli ķo yerine ‘ ilmüñ
Āazab yirine lutf idüp ķo ģilmüñ
11. Çerağum nûruñ-ıla kıl münevver
Dimâğum ‘ ıtrüñ-ıla kıl mu‘ attar
12. Şaķıñıl beynümi bed ķoğulardan
Gözüm vechüñsüz uyğulardan
13. Elüm çeküp menâhîden ilâhî

Ayağum bağ-ı melâhîden ilâhî

2a

1. Gözümi şakla nâ-maḥrem yüzinden
Kulağımı daḥı ğıybet sözünden
2. Ne söz kim var-durur baña ziyâni
Ziyânuma getürme yâ Râb anı
3. Beni sen ḥâb-ı ğafletden uyandır
Uyanıklar boyağına boyandır
4. Benüm-ile tâ^ç at arasını it cem^ç
^çİbadet ehli içinde idüp şem^ç
5. Kâbül it tevbemi yâ Râb benüm sen
Niyetime geldüm bilürsen tapuña ben
6. Haṭâmı döndürüp yâ Râb şavâba
Günâhımı daḥı döndür şevâba
7. Kamu bağlu kapuları açan sen
Cemi^ç ^çâleme rahmet saçan sen
8. İlâhî çün ğarîb ü bî-kesem ben
Ümidümi kaçan senden kesem ben
9. Şıgınuram saña senden ilâhî
Ki sensin kamunuñ püşt ü penâhı
10. Şıgıncağum tapuncağum tapuñdur
Yatağum yaşdunacağum kapuñdur
11. Eyâ püşt ü penâhı Rüşenînüñ
İgeñ çoğdur günâhı Rüşenînüñ
12. Egerçi Rüşenînüñ yâ ilâhî
İgeñ bî-ḥadd ü bî-^çaddür günâhı
13. Ne deñlü ğarḫsa baḥr-ı ḥaṭâya
Bağışla âb-ı rüy-ı Muştafâya
14. Anuñ geçmiş gelecek suçunu hep

Geç andan ‘afv idüp fazluñdan yâ Râb

15. İlähî sevgüñi kııl bize ruzî

Virüben anuñ-ıla sâz u sözi

16. Dağı seni sevenler sevgüsin vir

Çalanda bî-meded feryâdına ir

17. Yine vir bir ‘amel ki idüp muçarreb

Yetişdüre senüñ sevgüñe yâ Râb

2b

1. İlähî nâ-kes isem dağı kes kııl

İdüp nefsim nefis ü hoş nefes kııl

2. Başımdan humr-ı hod-bînlik humârın

Giderüp deyr-i miskinlik humârın

3. Ayırma Rüşeniden vaşl-ı fecrin

İlähî lâ ta‘ azzebeni hicrin

4. Meni sen bir nefes senden ayırma

Çapuñdan kulluğuñdan bir dem ayırma

5. Ne ‘özr idem ki bî-ğaddür günâhım

Meger kim luţfuñ ola ‘özr-ğ‘âhim

6. Du‘â-yı hayr-ile añan Rüşeniyi

İki ‘âlemde şabsın Rüşeniyi

7. Ne ser kim yok sücüdı safcadur ol

Ne kef kim hod itmez kefcedür ol

8. Çü virdiñ ister-idim senden anı

Çudâyâ zâ‘ il itme benden anı

9. Nişânın kim virür kim bî-nişândur

Mekânın kim bilür kim lâ-mekândur

10. Şikâr idebilür mi pîşe pîli

Yuţabilür mi bu tımar Nîli

11. Şehenşâhım cihântâbum ilâhum

Ḥüdāvendüm ü şāhum pādişāhum

12. Kerīmā pādişāhā bī-niyāzā

Rāḥīmā mün‘imā bende-i nevāzā

13. Ḳamu cünbediye cünbiş viren sen

Gözedüp gözliyen sen hūş viren sen

14. İlāhī nuṭḡumı nuṭḡ-ı mesih it

Dilümüñ ‘uḡdesin açup fāşih it

15. Beni aldamasun bu bī-vefāya

Olur elbetde her kim cefāya

16. İlāhī istedüğim senden oldur

Beni miskin dirildüp miskin öldür

17. Yoluñdan ḳopar miskinlerin hem

İdüp miskinler-ile yaru hem-dem

3a

1. Gözüm bağlu önümde bağlar çok

Şınıḳ ayāđum elimde dayağım yok

2. Ḳocaldum ben velī hırsum yigitdür

Gücüm yok nefsum ammā yine itdür

3. Ḥaḳḳun görmek diler-iseñ kibriyāsın

Riyānuñ şı oḳın bas kibir yasın

4. Degülsüñ kibr ḳo kibr ü riyāyı

Göresin tā diyār-ı kibriyāyı

5. Bu nefs-i kibr kibrüñ merkebidür

Ḥarūn u bedlige mulḳ mezhebidür

6. Ne deñlü şuçlu iseñ oḳu geh gāh

Lā lā taḳnetū min rahmetillāh

7. Behişte dönderür cümle cehimi’

Esse ger aḳla luṭfun nesimi

8. Senüñ ‘aşḳuñ-ıla ṭapdum her ne ṭapdum

Añadur şükrüm ancağ saña tapdum

9. Senüñ kûyuñda bir dermāndeyem ben
Ki bilmem rāndeyem yā h̄āndeyem ben
10. Za‘ if ü müstemend ü dīl-şikeste
Ġarīb ü derdmend ü h̄ār haste
11. Disüñ ey pādişāhım baña bendem
Feleklerden öte geçerdi h̄andem
12. Mübārek kıldur ol kimse ki sen şāh
Benim bendem diyesin aña geh gāh
13. Benim benlüğim al benden H̄udāyā
Senüñ-ile ola benlüğim benim tā
14. Benim benlüğimi benden gideresen
Senüñ senlüğün ile olayın ben
15. ‘ Aṭā kıl Rūşeniye h̄üsn-i niyet
Vücūdunda kıma kılcā h̄aṭiyyet
16. Yetiş ey kıamunun püşt ü penāhı
Dinde Rūşenī miskin ilāhi
17. Zamirün şüpheden pāk it ilāhi
Ġamun göñlin feraḥnāk it ilāhi

3b

1. Benūr-ı vechüñ nūr-ı cenānı
Adı gelipdür nūr-ı amine anı
2. Derüben nūruñ-ıla rūşen eyle
Bürünen luṭfuñ-ıla gülşen eyle
3. İlāhī a‘ ṭanī kıalben selīmen
Ve cemāan limen nefsen ḥalīmen
4. Leke’l ḥamd ü leke’l mecd ü leke’l ‘izz
Bulunmaz ḥazretüñe küfv hergiz
5. Nebīler olıcek vaşfuñda ‘ āciz

- Bizüm ne sözüimiz olur kimiz biz
6. Z̄elil ü ḥ̄ār bir sergeşteyem ben
Delil ü yār bir sergeşteyem ben
7. Senüñ-ile ölcek ilāhi aqçayam
Özimle olsam veli bir pula degmem
8. Senüñ-ile olsam ğaniye Rūşeniye
Özümlle zulmet ü dūn u deniyem
9. Pes imdi isterem yā Rāb senden
Senüñ-ile olmağım gitmiye benden
10. Qalip mıdur menāhi yā ma‘āşī
Baña itdürmemişdür nefsi ‘āşī
11. Zebūn itdi beni bu nefsi-i ḥod-bīn
Ağisnā yā ğiyāş-el-müstağīsīn
12. Eyā gündüzde ḥayrānlar celisi
Gice vālih olanlaruñ enisi
13. Qamu ṭalibleruñ maṭlūbı sensin
Muḥibb olanlaruñ maḥbūbı sensin
14. Senüñ tesbīḥüñ oqur murğ u māhi
Virür birligüñe eşyā güvāhi
15. Ki senden ḥālī bir yer yoq cihānda
Degilsüñ lik sen hiçbir mekānda
16. Eger fācir eger ḥod ehl birdür
Senüñ birligüñe cümle muqırrdur
17. Ṭapuñ ṭapdurmasaydı ger qapuñı
Ṭapan ṭapuñı ṭapmazdı ṭapuñı

4a

1. Dimeseñ “fe‘z̄kürünī” yā ilāhi
Kim añabilürdi sen pādşāhı
2. Yolum tārīq ü tār u teng pür seng

- Yüküm katı ağırdur merkebüm leng
3. Ağırdur merkebümün bāri yāri
Meger bāri kı lup yüklede bāri
 4. Gel imdi tār-mār itsün bāruñ
Ola tār-gāh bere pāruñ
 5. Gözünden irüş bārānı her bār
Dök olsun dīninün eşcārı pür bār
 6. Nebīler gibi itgil mezhebüm pāk
Velīler bigi it bī-bīm ü bī-bāk
 7. Gider şadrumdaki vesuāsı yā Rab
Silüp mirāt-ı dilden pası yā Rab
 8. oma sengüñden özge sevgü dilde
oğıl ancak aduñ yādını dilde
 9. abül eyleyüben anuñ du‘āsın
İşit nefis-i münādinün nidāsın
 10. Virinsün Rüşenīye gün gibi dīn
İdinsün zulmetin nūruñ-ıla aydın
 11. N’ola ‘ izzet olunsam ben de geh gāh
‘Aziz olur ‘azizün ‘abdi ey şāh
 12. Düşer çün tuzlaya nā-gāh bir kelb
Olur tebdīl ile ĥod tuz ol alb
 13. İtüñ itligi itden küllī gider
İtüñ itligini tuzla tuz ider
 14. İtüñ ger itlüğinden ılca ala
Düşer ise andan ıl ü āle
 15. Nemek anda ahāret apuğ seg
Anuñ bigi ĥabīs ü zişt ü bed reg
 16. Nedür kemter mi oldu segden insān
Olan a‘yānuñ evvel ‘aynı insān

17. Tahâret tâb nemekle nanda şer' üñ

Döne tâ tuza cümle aşl u fer' üñ

4b

1. Ola tuzlu sözüñ tatlu içinde
Eşekle ne dutasın delk içinde
2. Ne kim var mısmıl olup hep sözüñde
Tapa hoş kâyide cümle özüñde
3. Senüñ tâbesteligüñden kıla bir kııl
Olasıdur o kııl üstünde yüz kııl
4. Ger olmasın der iseñ sende kıılı
Kıalender-vâr özüñde kıoma kıılı
5. Ne âdem kim cihânda kıala kıile
Düşesidür ol âhir kıâl ü kıile
6. Degilsüñ ne duzağı kıılı bırakğııl
Sözüm fehm eyle kıılğııl itmeyüp kııl
7. Çü penddür kimde kıala bir kıuru kııl
Niçe yüz biñ kıadar kıüh-ı serendil
8. Nedür insânluğıñda merdüm çeşm
Ne dimekdür gör insân tutmağııl hışm
9. Hikâyet bendedür hür olmazı iy yâr
Ki mâdâm anda bir yarım direm vâr
10. İşitmişem bu sözi ben bir erden
Kıalender aña derler geçe serden
11. Olayın def iseñ ' âlemde server
Kıalender ol kıalender ol kıalender
12. Kıul ol kıo kııl ü kıâli ehl-i hâle
Ki varamaz şâha her kim kııla kıâle
13. Kıalender oldur kim terk ide ser
Degül rîşi tırâş iden kıalender

14. Şarıqdan kırtulur şalan şaçalın
Keser halkıñ özünden kıl ü qalın
15. Belüne bağleyup bir fuṭayı hoş
Gice gündüz dime it fuṭayı coş
16. Cünüp gezme gel zāhid şoyun yun
Girüp tevḥīd baħrına özüñ yun
17. Ola kim yuna yuna pāk olasın
İki ‘ālemde hoş bī-bāk olasın

5a

1. Suv-arasın ‘ālem pāke olup pāk
Olup hoş-mest ü ḥayrān ü feraḥ-nāk
2. Direm bu sözi ben her merde
Odur zinde özinden ola mürde
3. Odur mürde ki dirile kimsene
Elinden gelmez ola hīç nesne
4. Eger uçmaq diler-iseñ sāde-rū ol
Cehennem ister-iseñ ‘abd-i mū ol
- Ḥikāyet
1. Dimiş ol kim bu yolda itmiş oluq
Başı her efenüñ bī-hūde-gūluq
2. Aqıt zerd üstüne sīm-i nidāyı
Diz ezhār ucuna lülü-i nāyı
3. Getür cūşa yine deryā-yı ḥūnı
Qara qanlara ğarq it sürḥ-ı nūnı
4. Kökünden gözüñüñ yağdur yağışlar
Ki bir qatrasına biñ suç bağışlar
5. Gözüñ mehdinde çeşmüñ tağlan ağlat
Ki tā cūşa gele bostān-ı raḥmet
6. Getür deryā-yı ‘aynuñ ḥüb cūşa

Gele t̄a baħr bahş̄āyış ħurūşa

7. Seħ̄ābıñ çeşmümüñ it yine giryān
İder çün ebr-i giryān bāġ-ı ħandān
8. Gözüñ yaşı günāhıñ çirkini yur
İder kişiyi başdan ayaġa nūr
9. Püser aġlamasa pistān-ı māder
Südün virür mi coşup ey birāder
10. Gülünden jāleler tök şebnem-ile
Görünüp ħanlu yaşuñ dirhem-ile
11. Niçe yüz biñ günāhkāruñ günāhın
Baġışlar işidende bir kez āhın
12. Anuñ luḫfi öküşdür pes ħayırma
Şaħın luḫfundan özüñi ayırma

5b

1. Gözüñden öyle tök müşk-ile eşki
K'ola yaġışlaruñ ol eşke reşki
2. Gözüñden sil ħünin eyle gitsün
Seni deryāya iletüp ġarġ itsün
3. Yuyup pāk eylesün deryā seni ħoş
Gidersin t̄ireligün Rūşenī-veş
4. İçüñ taşuñ cemi' gülşen olsun
Dilüñ pür-nūr çeşmüñ rüşen olsun
5. Ṭahāret ṭapasın t̄a oluban pāk
Olasın dünya vü ' uḫbāda bī-bāk
6. Gel āhuñ Rūşenī m̄ānend berġ it
Gözüñüñ yaşına özüñi ġarġ it
7. Saña bir nesne olmaz ħiç hem-rāh
Meger gözün yaşıyla her nefes āh
8. Bu söz gerçi diyendür olmaz ancak

Yile tekye eylemek şuya tancar

9. Çü cem^c itdüm bu pend-i şeyh ü şābı

Adı konuldu miskinlik kitabı

Der beyān-ı taşavvuf

1. Nedür dinse taşavvuf di tezellül

Huşū^c u meskenet şabr u taḥammül

2. Taşavvuf cümle geçmekdür özünden

Daḥı incimek midür il sözünden

3. Taşavvuf ḥaḳ yolundan çıkmamaḳdur

Taşavvuf kimse gönün yıkmamaḳdur

4. Taşavvuf ḥulḳıla hulḳ-ı hasendür

Bu söz ehli ḥüseyn-ile ḥasandur

5. Taşavvuf az uyuyup az yemekdür

Ḥaḳḳuñ esmāsını çok çok dimekdür

6. Bulanduran bulanan şūfi olmaz

Cefā vü cevṛ kılan şūfi olmaz

7. Bulandırma bulanma şūfi iseñ

Cefā vü cevṛ kılama şūfi iseñ

6a

1. Taşavvuf ḥonını ol kim yemişdür

Ki “es-şūfi ke’l-arz” dimişdür

2. Döker her kimse bir özin ḳabīhi

Yer andan bitürür dürlü melīhi

3. Gül üstüne dökerseñ gül bitürür

Şaḳāyık türedür sünbül bitürür

4. Öper üstünde ayağın duranuñ

Olur pā-māl başına uranuñ

5. Cefā idene gösterür vefāyı

Ġinā gösterene ider şenāyı

6. İlenmez yerilüben virene zaḥmet
Virür ḳarnın yarana dürlü ni' met
7. Yedürür lüt u pütı let urana
Sögüp söylemez üstünde durana
8. Ki yetmiş iki milletdür aña yir
Berāberdür yanında gödek pīr
9. Öper ḳoçar eyü yāvüz dimez hīç
Ne ' âḳıl der ne zīrek der ne de ḥod gene
10. Durur üstünde niçe tağ u taşlar
Ne altından sivişür ne ḥod işler
11. Yetişen yaḳar üstünde odunı
Söyündürmez kimsenenüñ odunı
12. Ne söger ne Döger puşup ne ḳaḳır
Başar bağrına sögenden āḥir
Başar bağrına tağlar gibi taş
Döker gözden deñizler gibi yaş
13. Ser-efkende ḥoş olup oturur
Cefā vü cevriñi ḥalkuñ götürür
14. Cefā çekdügiçündür toptolu gene
Ḳaçan gence ele girür çekmese renc
15. Şavurup bāda virür ḥākini yād
Sögüp söylemez itmez āḥ u feryād
16. Oda şuya virür toprağın yil
Odurur bağlayup ḥoş ḳulluğa bil
17. Döner gerd serinde çarḥ pür-kār
Durupdur naḳtanuñ ortada per-gār

6b

1. Budur ḳulluğı kim olup murāḳıḳ
Oturur oluban ḥālin muḥāsib

2. Dili zinde özüdür mürde-endām
Göz içinde taşında der u dām
3. Komuşıldur başına bunca tağı
Durupdur şöyle deprenmez ayağı
4. Taşavvufdan çü yokdur sende dānīş
Yüri var bir bilen kişiye danış
Der beyān-ı diger
1. Taşavvuf terk-i da^ç vādur dimişler
Dağı gümān-ı ma^ç nīdür dimişler
2. Taşavvuf terk-i kıl ü kâle derler
Ve hemān vecd ü semā^ç vü hāle derler
3. Taşavvuf hıfz-ı evkâta dimişler
Taşavvuf terk-i tāmāta dimişler
4. Taşavvuf bābıdur bexl-i ‘ aţānuñ
Taşavvuf beytidür mihr-i vefānuñ
5. Taşavvuf bir hidāyetdür Hudādan
Bunu ben söylemedüm bil hevādan
6. Taşavvuf terk-i evtāndur dimişler
Taşavvuf hicr-i ihvāndur dimişler
7. Taşavvuf dā’im olmağdur murāķıb
Olup ırte gice hālin muhāsib
8. Taşavvuf itmemeclidür taşalluf
Hakķuñ emrine itmeyüp taşarruf
9. Taşavvuf kalbi Hakķa bağlamağdur
Yüregin ‘ aşķ od-ıyla dağlamağdur
10. Taşavvuf hüsn-i hulķ-ıla edebdür
Ve hüsn-i edeb a^ç tā-i rabdur
11. Taşavvuf bilmedür eţvār-ı kalbi
Eridüp komıya kalbinde kalbi,

12. Taşavvuf yâr olup bâr olmamağdur
Gül-i gülzâr olup hâr olmamağdur

7a

1. Cihānuñ şāhı ‘ Abdullāh ensār
Dimiş yâr ol velī bār olma zinhār
2. Düşüben ‘ ışğ odına bī-tekellüf
Yanup küllī kül olmağdur taşavvuf
3. Yanar bir şem‘ idür Hâkkuñ taşavvuf
Dimemekdür eyüye yāvūza tûf
Cemi‘ halkı bir görüp taşavvuf
4. Yanar bir nürdür dilde taşavvuf
Yanar rîşi vü birünı her ki dir uf
5. İrâdetdür dimiş ba‘ zı taşavvuf
Dimeyüp şeyhine üstādına uf
6. Dimiş bir uğramış feth ü fütūha
Taşavvuf bezl-i nefse bezl-i rûha
7. Kerâmet şatmamalıdur taşavvuf
Hâkkuñ işinde itmeyüp taşavvuf
8. Vefâ göstermedür mânend-i Yūsuf
Ġanîmet bilmedür vaḡti taşavvuf
9. Geçen ‘ ömri için idüp te‘essüf
Cefâ iden kimesne için telaḡḡuf
10. Dimiş Zünnün-ı Mıṡrî kim taşavvuf
Ḳabül-i şer‘ idir terk-i tekellüf
11. Dimiş Ma‘ rûf-ı Kerhî kim taşavvuf
Temelluğdur taḡalluğdur telaḡḡuf
12. Ebübekr Muḡammed dir taşavvuf
Taarrüfdür taarrüfdür taarrüf
13. Dinilmişdür taşavvuf mâsebâğdan

Sükûn-ı kalbdür mādûn-ı Hâkdan

14. Dimişdür bu sözi hamdunı nüfâr

Mürîdi bu türâb u şeyh-i ebrâr

15. Taşavvuf oldur olup kalbi tayyâr

Ola ahvâl-i kalbe ‘ayni seyyâr

16. Dimiş bu sözi olunmuş icâbet

Nedür dense taşavvuf di inâbet

17. Olar kim şeyhlik temkine derler

Taşavvuf tevbe vü telkine derler

7b

1. Bu ‘Oşmân miskînüñ sözidür

Taşavvuf zühd ü takvânuñ özidür

2. Dimişdür hem taşavvuf Bişr-i Hâfi

Eridüp itmedür gönlini şâfi

3. Taşavvuf dir İbrâhim Edhem

Ṭarîkında Hâkkuñ ṭur bağ-ı muḥkem

4. Taşavvufdur dinilmiş ins-i kurbet

Ara yerden sürilüp havf-ı heybet

5. Taşavvuf buğz-ı dünyâ-yı denîdür

Bu sözi söyleyen bil Rüşenîdür

6. Kitâbetdür dimiş şâhib-i taşarruf

Cemi‘ ondur erkân-ı taşavvuf

7. Taşavvuf denilmiş şafvet-i kalb

Hudâdan ğayrıdan kalbin idüp kalb

8. Taşavvuf halkdan kaçmağa dirler

Öziçün Hâkka yol açmağa dirler

9. Özin öğmege şeydâlık dimişler

Dağı yirmege ra‘ nâlık dimişler

10. Kerâmet şatmamaıklıkdur kerâmet

Kerāmetdür denilmiş terk-i ri‘ āyet

11. Muḥibb-i maḥbūbun ey şāhib-i kerāmet

Görüp söyleşmedür keşf ü kerāmet

Der nasihat-ı ketmān ...

1. Dime ‘ömrin itürmiş riyāda
Şu üzre yürüdüm uçdum havada
2. Şu üzre yürüseñ ḥas olasin ḥas
Havada uçsañ olasin meges bes
3. Olar kim maḥu bağından yemişler
Kerāmet şatmağa itlük dimişler
4. Eşeklikdür dimişler almasına
El uzatma şaḅıl elmāsına
5. Ḥaber vir baña ger bu nesneden hem
Müneccimlük dimişdür şeyḥ fāthem

8a

1. Mu‘ allimlik dimişler pīrlige
Gel anı terk it uş pīrlige
2. Dimiş bir server ḥoş ser-efrāzer
Serüñ vir virme sırruñ ey birāder
3. Ki sırruñ gizlemek merdānelikdür
Velī fāş eylemek divānelikdür
4. Ne esrāruñ ki vardur şevḳ-ı nūrı
Bil aḥrāruñ şudūrıdur ḳubūrı
5. Olar kim cām-ı Ḥaḳ nūş eylemişler
Bu yolda gör ki n’idüp neylemişler
6. Bilüp esrār-ı ḥaḳḳı gizlemişler
Ḥaḳḳuñ ṭoḅrı ṭarīḳın izlemişler
7. Emīrū’l mü’minīn ol şīr-i yezdān
Fütüvvet sırrı ḥāle didi ey cān

8. Sen ger sırrımı dökem anı ben
Çeküp fi'l hâl kıparuram bağımdan
9. İzler haq yolunda rāhberlik
Özinden geçmege dimişler erlik
10. Peyenber didi her kim sırrı gizler
İrer maqşūdına tiz izin izler
11. Zer ü naqre nihān olmasa k'onda
‘Azīz olmaz-ıdı çıqup dükānda
12. Anuñ kim hūne-i esrār-ı cāndur
Anı bilgil ki sulţān-ı cihāndur
13. Eger pinhān ide bir tohmını ol
Gelür çok hāşılı anuñ olur bol
14. Kışın yer şaklamasa sırrını ger
Yazın olmaz-ıdı hoş sebz hoş ter
15. Rubūbiyyetden ey sır iden ifşā
Şağın ifşāsına küfv ola inşā
16. Kesildi sır dimekden nice sırlar
Asıldı dāra nice şīr-i nerler
17. Kime öğrettiler ‘ilm-i ledünden
Dilin bağıladılar anuñ sühandan

8a

1. Bizim sermāyemiz şikestelikdür
Şikest olmağ bu yolda restelikdür
2. Eger cehd eyleyüp bilseñ şikesti
Dürüst ider urup cebbār desti
3. Beni bir seyyīdi ins ü perīnūñ
Kağup kağusını her bir kağışın
4. Mūnācāt bilicegiz hūdāya
Beni dağı kağūñ dirdi du‘āya

5. Deñiz bir dem diler gör kaçrelerden
Meded umar güneş hem zerrelerden

Der ...

1. Yine sâkı bizi mest-i müdâm it
Müdâmı şuyun mest-i müdâm it
2. Müdâmı kim içenler vâşıl oldı
Dilekleri dükeli hâşıl oldı
3. Müdâmı kim hayâtıdur cihānuñ
Dilüñ dirliği hem cānānı cānuñ
4. Müdâmı kim ne rengi var ne būsı
Ne hoş ağrıtması var ne çoğusı
5. Ne kâse görünür ortada ne mey
Ne çengidir beste ne def ü ne ney
6. Müdâmı kim haçça şapanlar içer
Ġarazsuz tengriye şapanlar içer
7. Müdâmı kim içen bulur ferāğı
Çeker öz özine eli ayığı
8. Ne kabz u başına telvîn ü temkîn
İns ü heybet ne ān ne iyn
9. Ne tâc-ı hırça ne cübbe ne destâr
Ne rind ü fişk ne inkâr ne ikrâr
10. Ne şeyhiyet ġamı ne tevbe telkîn
Ne h̄âb vâkı' a ne erkân-ı āyîn
11. Ne seccâde ne tesbiḥ ü ne t̄â' ât
Ne zıkr ü fikr ne evrâd ne evkât
12. Ne aqvâl-i maḡâmât ü maḡâlât
Ne hây ne huy ne āh u ne hâlât

9a

1. Ne işbât ne nefî ne bidâyet

Ne āfāt ne fāt ü ne nihāyet

2. Ne ibrık u ne misvāk ü ne na^ç lın

Ne püster ne nihālin ü ne bālın

3. Ne teşkık ne teşbih ü ne su^çālāt

Ne kı̄l ü kı̄āl ü ne ders ü ne maķālāt

4. Gider kı̄almaz dilinde şaṭṭ ü ṭāmāt

Ḥadīs-i da^ç vī-i keşf ü kerāmāt

5. Ögünmez ayruķ itmez laf lufı

Şafā ehli dir aña merd-i şūfı

Şūfı nā-mānend ḥāk ne şod pāk ne şod

1. Bilür misiz yere niçün dinür yer

Birüp yer çöp dimez yimen hemān yer

2. Aña yir dirler ammā hiç yermez

Anuñ sırrına hergiz kimse irmez

3. Ne deñlü kim virilmişdür emānet

Virir yine virene bī-ḥıyānet

4. Eyüdür cümle dirler ḥalk ṣābāş

Anuñçün ḥalk ü çālem indirür baş

5. Taḥammül eylemekde Rüşenī

Gice gündüz derüşüp ol zemīn-vār

6. Ḥaķķuñ gencīne gencīne ola tā

Dilüñ genci olup pāk ü muşaffā

7. Cihānda ṭapmaķ ister-iseñ vefā ḥoş

Cefākeş ol cefākeş ol cefākeş

8. Varayın dir-iseñ Ḥaķķa budur yol

Bir arada otur şābit kı̄adem

9. Zemīn bigi içüñ genc ile ṭolsun

Dilüñ gencīne-i esrār olsun

10. Gerek şūfī ḥamūl ola zemīn-vār

Taḥammūl eyleye ya' nī ne güç var

11. Taşavvuf ehli ḳatında budur yol

Zemīn bigi ḥalīm-vār kişi ol

9b

1. Gerek kim beñziye ey merd-i şūfī

Elenmiş şüpülmüş ḥāke şūfī

2. Ne anuñ kimse pāyına āyīne derd

Ne bir kimse gözine iriše kerd

3. Bu sözi gerçi dimişler ulular

Açık gönüllüler yüzi şulular

4. Ne iñen bu yumşağ ol kim başılasun

Ne iñen yāvūz ol kim aşılasun

5. Ne miskīn kim velī ol ola pür-kīn

Eşek miskīn di aña dime miskīn

6. Özüñ toprağ gibi tutğıl açuk hoş

Şaḳıngıl olmağıl od bigi serkeş

7. Od olup ḥalk yandurma türāb ol

İmāret olayın dir-iseñ ḥarāb ol

8. Çü toprağdur nihāduñ ateş olma

Yaḳup od gibi ḥalkı serkeş olma

9. Taş olma çü toprağ ol pāyına verdüñ

Bahār ol olma ḳış tā gide serdüñ

10. Emānet-dār serpūş ol zemīn-vār

Saña muḥtāc ola tā kim ne kim vār

11. Tırāş it taḥtasını sīneñüñ var

Yazıla tā kim anda her ne kim var

12. Diler-iseñ kim bütün toprağüñ gül

Gecede ağlayup gündüzde hoş gül

13. Eger pā būs-ı yāre isteseñ yol
Zemīn bigi yūri var ḥāk-rāh ol
14. Degül cüz ḥāk ne kim mazhar-ı gül
Dürüş topraḫ ola gör tābına gül
15. Eger şūfī olayın dir-iseñ var
Başuñ ayaḡa ḫoyup ol zemīn-vār
16. Zemīn bigi olursañ şūfī olduñ
Olamazsañ şaḫm lā-yūfī olduñ
17. Gülop sözüñe lāf u luf dirler
Görenler cümle saña yūf dirler

10a

1. Ölop ḥāk olırsarın bir gün ey yār
Yūri ölmezden öñdin topraḫ ol var
2. Zemīn bigi olup ḫoş mest medhūş
İdesin gökden inen şerbeti nūş
3. İdesin tā muḫabbet ḫamrını nūş
Meveddet sözlerini idesin gūş
4. Müdāmı içesin bī-kāse müler
Gülistānuñda bitüp tāze güller
5. Olasın yer gibi esrāra maḫzen
Olup gevherler için kān-ı ma' den
6. Dikende bir gülüñ yüz dürlü gül var
Bir üzüm dānesinde ince mül var
7. Diler-iseñ tā olasın tāc-ı tārik
Zemīn bigi vaḫūr ol olma mudhik
Der taşavvuf şūfī goftend
1. Dimiş şūfī için sehl ibn-i sü' lūk
Odur kim ola ne mālīk ne memlūk
2. Odur şūfī kim olup nefis yāsı

- Ri' âyet eyleye luṭfıyla nâsı
3. Dimiş bir şāhbāz oldur ki şūfi
Ola ṭāvus ḥāzret nefis mūfi
 4. Aña dimiş taşavvuf ehli şūfi
Ola mecmu' -ı esrāra vuḳūfi
 5. Ḥisāb ehli dimiş ki şūfi
Elifdendür diye elf ulūfi
 6. Muvahḥidler ḳatında oldur ki şūfi
Ḥurūf ola olmaya ḥurūfi
 7. Raşad ehli ḳatında oldur ki şūfi
Anuñ ṭapmaz ola şems-i kūsūfi
 8. Nücūm ehli aña derler ki şūfi
Nücūmı bulmıya hergiz ḥusūfi
 9. Dimiş bir gönli şāfi merd mūfi
Kudüretten şāfā bulana şūfi

10b

1. Saña direm dime ey merd mūfi
Perākende olan kişiye şūfi
2. Ne şūfinüñ ki vardur lāf lūfi
Anı bil kim degildür merd-i şūfi
3. Giyendir safvet-ile şāf şūfi
Şāfā ehli ḳatında şāfi şūfi
4. Ne şūfinüñ kim olmaz özi ḥoş sāf
Görür her gördüğünde dürlü evşāf
5. Öziñden şāf it evşāfi şūfi
Diyeler saña tā kim şāfi şūfi
6. Aña dir Rūşenī derviş şūfi
Bile mecmu' -ı esmādan ra' ufi
7. Bilendür bildirendür merd-i şūfi

Şıfât ü zâtu'llâh ' aţufî

8. Şafâyıla gir her kim ki şûfî
Şafâ ehli aña dir şâfî şûfî
9. Yüri şûfî ol urma lâf lûfî
İli aldama itme kâf kûfî
10. Gerek şûfî ola maşsûda râzî
Olup hâli ne müstağbel ne mâzî
11. Taşavvuf fenni hüd bir turfa fendür
Kime kâmil kime zehr ü dikendür
12. Taşavvuf bezemekdür şer' le özin
İşitmekdür ne dense şer' sözün
13. Binâ-yı şer' kim muhkem binâdur
Anuñ binâsı mağbûb-ı Hudâdur
14. Yapan şüretde gerçi Muştafâdur
Haķikatde yapan anı Hudâdur
15. Kopardan ol yapunuñ bir taşını
Komağ gerek yirine anuñ başını
16. Odur şûfî dimiş bir hoş nümâ er
Kâtında hâk ü zer ola berâber
17. Döne Allâha ayrılup beşerden
Halâş ola dükeli şûr u şerden

11a

1. Şıfâtı meh oluban irişe zâta
Nazar kılmayup esmâ ü şıfâta
2. Odur şûfî irişe kurb kurbâ
Sürüp mu'di müdâmi dönse şurba
3. Mine'l şûfî dinilse saña di sen
Ki oldur kim ola bî-mâ ü bî-men
4. Yine ey Rüşenî al ele bir cām

- Ki anı nūş eyledi hoş aḥmed cām
5. Ḳomañ elden diyüp cām-ı müdāmı
İçüñ sarhoş oluñ derdi müdāmı
 6. Ḳomañ elden ḳalender-vār ayağı
İçün bilmez oluñ başı vü ayağı
 7. Ki ḳazı sarhoş olsa ḥodd uramaz
Eylemeyince ḳulağın buramaz
 8. Gerekmez kime kim ḳulaḳ burulmaḳ
Müdām-ı aṣüfte olup medd urulmaḳ
 9. Ḥarābāt içre içüp hoş müdāmı
Eylesün olup sarhoş müdāmı
 10. Ki sen de sarhoş olup söyle sözüñ
Ḥarābātiler içre ṣalup özüñ
 11. De sözi ne ḳadar der-iseñ yüri var
Taṣavvufda ne ḳazī ne ḳazā var
 12. Taṣavvuf ehline di sözi ya‘ nī
Dime ṣüret-perest olana ma‘ nī
 13. İrişmez ṣüfiye ḳadı ḳazāsı
Anuñladur Ḥudānuñ çün rızāsı
 14. Toḳunmaz hiç aḡaç ṣüfi olana
Taṣavvuf söziyle içi toḷana
 15. Niçün kim özüne gelmez müdāmı
Olup sarhoş içüp cām-ı müdāmı
 16. Ḥarābātuñ içinde mest ü ḥayrān
Gezer hoş sarhoş olup bāy gūyān

11b

1. Taṣavvuf ehlinüñ ‘aynın ‘ayāmı it
Ma‘ ānī ṣüretin hoş beyān it
2. Peyember kimidir gūyā taṣavvuf

- Olup başdan ayağa hoş taarruf
3. Şıfâtı rahmetidür zâtı şefkat
Muhabbedür sözi işi mevedded
4. Tevekkel rûhıdur göñli kanâ' at
Teni şayrılığ u nefsi şıyânet
5. Ki taqvâ zâdıdur zeyni tezehhüd
Tecerrüd hırkası tâcı ta' abbüd
6. Şafâ delâlidur haq müşterisi
Özi bekdür velîlerdür çerisi
7. Bekâ bâzârıdur yoqluğ kumaşı
Fenâ dükânı miskinlik faraşı
8. Ebiste inde rabbidir ta' âmı
Vü kalbi lâ-yenâmıdır menâmı
9. Taşavvuf ehli kimdir söyle bir bir
Nedür didükleri sözlerde hem-ser
10. Taşavvuf kayğıdur sözi Hudânuñ
Kelâmı verd ü gerdi Muştafânuñ
11. Nebînuñ kâlidür ya' nî şerî' at
Tarîkat fi'lidür hâli haqîkat
12. Kelâm-ı haqqı her kim ki işidür
Özüne gelmemek anuñ işidür
13. Ki gelmez sarhoş olup hîç özine
Çalınmayup kalem anuñ sözine
14. Di niçün münkerine döndi kâfir
Taşavvuf ehlinüñ ey sözde mâhir
15. İdüp taz'îf aqsâm-ı 'ulûmı
İden 'âciz 'ulûmunda qahrumı
16. Taşavvuf 'ilmini ol merd-i kâmil
Şerî' atden dimiş bir bâb bilgil

17. Ki bir kısmına şer‘ üñ iden inkâr
Olur elbette kâfir ile ikrâr

12a

1. Niçe bir kısmına her bir sözine
İden inkâr fikr itsün özine
2. İki ‘ âlemde olur itüren yol
Perişân-fikr aşüfte-fikâr ol
3. Hele didim saña işbu sözi ben
Buları özgiye beñzetme gel sen
4. Hudâ bunlara eyle şefkat itdi
Bulara her geh baqdı Haqqa yetdi
5. Taşavvuf ehline ehlu‘llâh dirler
Kamu kul bulara şâh dirler
- ...
1. Dilerseñ bulmaq ey tãlib-i sa‘ âdet
Gerekdir ‘ âlemde saña se ‘ âdet
2. Nedür ol az uyuyup az yimekdür
Dünyâda dahı sözi az dimekdür
3. Bahâyim gibi olma zinhâr ekkâl
Ki olmaz ehl-i haq ekkâl ü baṭṭâl
4. Hudâ sevmez iñen ekkâl olanı
Teninde tenbel ü baṭṭâl olanı
5. Nebîde câhid ü afina oqındı
Kaçanda câhid ü ‘ innâ oqındı
6. Yemekdür câhid ü ‘ innâ dimişler
Yimemek câhid ü afina dimişler
7. Kelâmu‘llâhdan ey merd-i baṭṭâl
İden ey qarnını dükân baqḳâl
8. İşitdün sen “külü-yı veşrebü” yı

Velī işitmedüñ “lā tusrifü”yı

9. Senüñ işiñ gücüñ içmek yimekdür

Sögüp söylemedür gülmek dimekdür

10. Bahāyim gibi olup bī-kes ü has

Yimek içmek uyumağdur işüñ bes

11. Aña dek yime kim dine saña yi

Dime sözüñ aña degilem dine di

12b

1. Mübârek kıldur ol kim şeh kııl

Dise lâ-naql dise kalem kııl

2. Mübârekdür aña dün gün dimekler

Güzel sözler diyüp sekrimekler

3. Niçün söylemezem dendi baña kul

Yimek niçün yimezem dendi çün “kül”

4. Denilsedi ne deñlü diriseñ di

Ve ger dinse dün gün durmağıl yi

5. Velī yimek gerekdür kim ola pāk

Revende tā kim ola cüst ü çālāk

6. Yimek gibi gerek hem pāk pūşış

Ki tā kim kâyide eyliye gūşış

7. Yimegün olsa ger aşlı āri

Dürişmek fāyide virir mi yāri

8. Şaşımasan ger arı söz hūrişden

Yağın bilgil ki kılduñ perverişden

9. Bunu bilgil tutulmasa şeri‘ at

Ṭarīkat hāşıl olmaz hem haqīkat

10. Haqqa irmez işitdüm ben bir erden

Kesilmeyince kişi h̄āb h̄orden

11. Şağın şūfligüñ çok yimesinden

- Haqquñ zikrin dağı az dimesinden
 12. Kimiñ kim pişesi içmek yimekdür
 Diline her ne kim gelse dimekdür
 13. Dime t̄alib aña bī-hūde-gū di
 Dağı uşlu dime aña delü di
 14. Yimegi az yise kim bisyār ħ̄ārı
 Görürler ‘ālemüñ bisyār ħ̄ārı
 15. Eger olsañ şıgır gibi ‘alef ħ̄ār
 Olursan t̄ana t̄oluğ gibi key ħ̄or
 16. Yimegi az yimek şıĥhat bağışlar
 Velī çoğ yimesi ‘illet bağışlar
 17. Kul olma ĥırş ü āna pādşāh ol
 Dürüş-cān peder ‘abd-ı ilah ol

13a

1. Yime her kimsenüñ etmegin ey cān
 Dirig itme şağın her kimseden nān
2. Bugün kıble idinseñ maţbağı sen
 Yarın yir idinürsün duzāğı sen
3. İder ki çoğ yimek ādemde ‘ömri
 Yimekdendür ki düşer dāma ħ̄umrı
4. İder çoğ yimek ey cān ĥükmini
 Açar yummaz dağı h̄iç ağızını anı
5. Haqquñ yoluna her kim irdi girdi
 Yimemek içmemekdür verd ü gerdi
6. Resūlüñ sözidür sözüñ işitgil
 Varup ki göre sen de iş itgil
7. Velī çoğ yimek içmek öldürür dir
 Nebāt ħ̄and-ıla şehd ü şeker yir
8. Niçün kim dil ekin gibidir ey cān

- Ekin çürür şuyı olsa firāvān
9. Dürüş çürütmiyegörgil ekinüñ
Ekinüñe eger yoğısa kīnūñ
10. Tutan kīni ekine gāv ħardur
Sen anı şanmağıl kim ol beşerdür
11. Eger kırtulmasañ cu^ç ul-bağardan
İnan kırtulmamış şūr u şerden
12. Şer ü şūrı çoğ olan adam olmaz
Olur ceng ü cidāle içinde her-dem
13. Tolaşmağ it işidür anı terk it
Buluşma bulduğunla yoluña git
14. Talaşğan göremez Allāh liķāsın
Talaşup yaratma iledüñ yaķasın
15. Revā mıdur tutup ħalkūñ yaķasın
Şorup izlemeyüp gönlin yıķasın
16. Gönül Ħaķķuñ evidür gāfil olma
Ħaķķuñ tanı evini cāhil olma
17. Eger şūfi iseñ terk it cüdāyı
Özüñe pīşe itme kıl ü kıalı

13b

1. Gel ey divānesi biryān nānuñ
Delüsi laħm ü şaħm ü şirdānuñ
2. Birinc ü lenye dünya derd-mendi
Peyānir vāş ü māşuñ müstemendi
3. Müza^ç ferindesi ħalvā esīri
Olan uş ħarnı mülkinüñ esīri
4. Küllisi ħulı ^çabdü'lbaṭnı miskin
Yiyüp içmegi iden özine dīn
5. Giden ussı penīr ü nān diyende

- Uğunup kef keçün omac yiyende
6. Giden rûma yimek için pilâvı
Varan şirvân görmege halâvi
7. İden fikr ü daķıķı nân demekde
Dil-i şirîn ile şeker demekde
8. Yimeyende ölen yiyende diri
Ėatuğ-ıla kıatan tutmaca şiri
9. Devenüñ depmegini şanan imek
Ölen kıatında imek deve demek
10. Görünür encüm ü mihr ü meh ey âc
Gözüne beķsimed gerde gümâc
11. Yoluñ urdı senüñ dürlü yimekler
Gehi keşkek gehi buğrâ demekler
12. Gözünden gitmemişdür hergiz ey âc
Hevâ-yı kâmet bâlâ-yı zünnâc
13. Ne düşdün ardına sen dilmacun
Düzedüp kıarnıñı lâkin omacuñ
14. Azacuķ yi şaķın yiyende kıyma
Özüne çok yiyüp inende kıyma
15. Yimegi tecrübe itdün niçe yıl sen
Yatup Ėor Ėâr uyuyup besleyüp ten
16. Acığmağı daķı n'olduñ gel âķi
Biraz dem tecrübe eyle n'olduñ gül âķi

14a

1. Göge çıķmaz olur bürde olup denk
Olap Ėayrân ü sergerdân ü büldeng
2. Olan kıarnı kıulı varmaz Ėudâya
Helâk olur tapamaz Ėiç vâya
3. Sözüdür ol yedürüp yemiyenüñ

Hudādan ğayrıdan söz dimiyenüñ

4. Tapup Hâkka yemege tapmıyanuñ
Konağa kapusını yapmıyanuñ
5. Hudādan ğayrıya tapmağ gerekmez
Konağa kapuyı yapmağ gerekmez
6. İrilse ħ^{ab}-ı ħordile ħudāya
Gerekmezdi uçmağ Muştafāya

Hikāyet

1. Meger kim ‘āyişe ol sözi şirin
Emen pistān-ı cāndan ğayb şirin
2. Haber virüp der-idi Muştafādan
Muşaffā sözlü ol şāhib şafādan
3. Ki görmedim ben ol şirin kelāmı
Toyuncıya degin hergiz ta‘āmı
4. Koyup karnına bir kerre nā-gāh
Derūn-ı dilden itdi derd-ile āh (Āhım)
5. Döküp gözüm yaşını ağladım key
Yağup bağrım od-ıla bağırma key
6. Didüm cānım fedā saña baña bir
Di yemek yemedüğünde nedür sır
7. Senüñçün yaradupdur Hâk Te‘ālā
De kim var ey emīn-i şāh-ı baḥḥā
8. Mübārek karnıñ arkaña yapışmış
Şanasın iki ḥasretdür tapışmış
9. İneñ böyle za‘if olmağ niçündür
Mizācuñı naḥif itmek niçündür
10. O kurs-ı māhı iden iki pāre
Sözi dilḥasteler derdine çāre

1. Açıp söyledi şükr-ḥānesini
Şadefden gösterüp dürdānesini
2. Ki ya‘ nī kıandı dökdi şükrinden
Döküp hınna badam terinden
3. Güline nergisinden dökdi jāle
Bayadı aķ yaşıyla āle
4. Şuladı lāle-gün yaşıyla baġın
Kızıl kıane boyayup yüzi aġın
5. Ey ‘āyişe kıardaşılarım hep
Yimeyüp oldılar Ḥaķķa muķarreb
6. İrişdiler murāda vāşıl olup
Dilekleri dükeli ḥāşıl olup
7. Yimeyüp içmeyüp dār-ı fenāda
Gezerler şimdi ḥoş dār-ı beķāda
8. Dükeli mest ü kıatı lima‘ allāh
Ġarik-i bahr-ı ‘aşķ u reng dergāh
9. Kıamu maḥbüb-ı dergāh-ı ilāhi
Kıamu maķşüd-ı şun‘ -ı pādşāhi
10. Cemālu’llāhdan içerler müdāmı
Yimek içmekdür işleri müdāmi
11. Tutarlar ellerinde cām-ı bāķī
“Saķa hum rabbühüm” anlara sākī
12. Çekilmiş gözlerine sürme “mā zāġ”
Olup gülşenleri bī-büm-i bī-zāġ
13. Ḥalās olup kıamusı reng būdan
Ġidāsı cümlesinüñ nūr-ı hūdan
14. Melekler kāsēlisi ḥanlarinuñ
Dili hu hu dimek ḥoş ḥunlarinuñ
15. Şarāb-ı ‘aşķı idüp her nefes nūş

Olurlar vâle vü hayrân u med-hûş

16. Müdâmı nûş idüp cāmıla şahbâ

Cemâlu'llâhı iderler temâşâ

17. Olar menzillerine irdiler hep

Ne kim isterler-ise hep müretteb

15a

1. Ben andan qorqaram ey 'âyîşe hîç

Murâd irmeyüp qalam olup pîç

2. Eviñdür bunda terk idem ta'âmı

Ki tâ anda yiyüp içüp müdâmı

3. Bugün bunda yiyen az anda çok yer

Aç olan bunda anda olısar çok

4. Baña ol hoş ki görem dost yüzün

İşidem bî-vesîle dost tozun

5. Görem qardaşlarımıñ yüzlerini

İşidem cân u dilden sözlerini

6. Gel imdi yemegi terk eyle maḥdûm

Yemek için likâdan olma maḥrûm

7. Düriş olma eyâ merd-i ḥudâyı

Fenâlık keşlerden bekâyı

8. Yemek için eyâ çü bende-i ḥaḫ

Ḥudâdan ayrı düşmek müşkül ancak

9. Yemeyüp Muştafâ doyunca aşı

Mübârek qarnına bağlardı taşı

10. Ḥaḫqa irmez işitdim ben bir erden

Kesilmeyince kişi ḥ'âb-ı ḥordan

11. Ḥudâ 'aşkıñdan özge 'aşkı terk it

Ḥudânuñ 'aşkıñı gönüne berk it

12. İřidürseñ budur mürşid sözini

Açık görmek dilerseñ Hağ yüzini

Der Muđammed ü ber yarı gūyed

1. İşid ađbār içinde böyledür nağl

Dimiş bu sözi bir merd-i pür ‘ağl

2. Meger bir gün řabīb-i merd-i ‘ālem

Emīn řūře evlād-ı ādem

3. Oturmış-ıdı gün gibi urur tāb

Sitāre gibi her yanında ařřāb

15b

1. Gelüp kara şarnuğ Muřtafānuñ

Ridāsın tutup ol kān-ı řafānuñ

2. Çeküp didi benümle bir baña gel

Menim bir müşkilim var eylegil çal

3. Ne ř‘ārem var benim ne kimsenem var

Řapuñdur yā beni ben bī-kese yār

4. Baña sensin cihānda var-ısa yār

Kim ola yaña senden özge şam-h‘ār

5. Diyüp muğkem bu sözleri muğkem merdāyı

Çeküp aldı düketdi Muştafâyı

6. Yādları gitdi anuñla revān ol

Dimeyüp ne yire gider ‘aceb yol

7. Apardı bir yaña ol Muştafâyı

Çeküp almadı elinden ridâyı

8. Taḥammül itdi gelmedi ḥurūşa

Apardı anı bir gendüm fūrūşa

9. Kenizek söze depretdi zebānın

Kelāmıyla pür eyleyüp dehānın

10. Didi ey seyyid acam niçe gündür

Baña bir gün degül bilüñ dündür

11. Benüm ḥālimden agāh ol sen ey şāh

Degül kimse benüm ḥālimden agāh

12. Bu bir pāre yūñi egirmişem ben

Benüm-çün kendüm el virüp bunu sen

13. Getür apar benüm otağıma dek

Benüm niçe ey ḥāce saña bir kenizek

14. Ne kim söyledi ol incinmedi hīç

Anuñ itdüklerini olmayup pīç

15. Mücellâ gönlüne hiç koymayup gerd

Muşaffâ yanağı olmadı zerd

16. Yüzin burturmadı çatmadı kaş

Sözine puşmayup şalmadı baş

16a

1. Ol egrilmiş yünüñ tek peyember

Alup eline şalup eyleyüp zer

2. Biraz dağı katup ol kân-ı ihsân

Alup buda olup hoş şâd u handân

3. Alup arçasına otağına dek

Apardı hoş öñünce ol kenizek

4. Keydür bî-ğuşşa vü bî-bîm ü bî-bâk

Ferâh hoş şâd u handân ferâh-nâk

5. Pes andan soñra dönüp geldi getdi

Gelüp öz halvetine gör ki n'etdi

6. Gelüp bir arada halvet otururdu

Mübârek ellerin açup getirürdi

7. Tazarru' vechile itdi münâcât

Ĥudâya eyleyüp hoş ' arz-ı Ĥacât

8. Didi yā Rab bu işimde taqşīr

Eger var-ısa anı ‘afv it bir bir

9. Senüñ luţfuñ-durur ey ‘afv kânı

Açup bazâr-ı ihsāndan dükânı

10. Buyurmayup işi özgeye kendüm

Olup hammāl çekdüm bārı kendüm

11. İdüp kullaruña ey şāh hürmet

İderüm rüz şeb kulluğa hürmet

12. Şıgışmaz haq yolunda hod nümālık

Hod aralık zağallık kaltabällık

...

1. Meger kim şāh-ı merdān şīr-i yezdān

Şeh-i düldül süvārü merd ü meydān

2. Şecā‘ at şehrinüñ şāh-ı şücā‘ ı

Muti‘ -i haqquñ ü halkuñ metā‘ ı

3. ‘Amūsı oğlu dāmādı resülün

Hüseynün atası cefni süyülüñ

4. Emirü’l mü’minīn kân-ı mürüvvet

İmāmü’l müttakīn baħr-ı fütüvvet

16b

1. ‘Alī murtezā mevlā-yı anber
Velī müctebā attāl-ı ‘anter
2. Ğazāda dūş olup bir pehlevānı
Tutup hoş başı virmedi amānı
3. Çıup üstine çekdi zü’lfıarı
Diyüp yā Rab ılıl bize yānı
4. Zebūn yaturken altında füsūrde
Kesilüp cünbişi mānend-i mürde
5. Tükürdi yüzine nā-geh ‘alīnūñ
O far-i her nebīnūñ her velīnūñ
6. Gör āhī n’eyledi ol şehriyārı
Revān şaldı elinden zü’lfıarı
7. Ğazāb-nāk oluban gelmedi hışmı
Rızāsından hauñ ayırmadı çeşmi
8. Görüp ol pehlevān işin ‘alīnūñ
Erenler pīşvāsı ol velīnūñ
9. Ne dir gör ol velīye nā-müselmān
Yüzinden ber urup hoş nūr-ı imān

10. İñen hayrân olup âşüfte oldı

Delürüp denk olup âlüfte oldı

11. Maħalsüz ‘afv-ı merħamet etdüğine

Sebebsüz mihr ü şefkat etdüğine

12. Diyüp ey şehsüvâr-ı merd-i meydân

Çeküp evvelde baña tîğ-ı bürrân

13. Elinden tîğı nîşe kodusñ

Neden yerine hısmıñ şefkat aldusñ

14. Şehâdet bahrı cüş idüp elinden

Dırahtı bitüp imâniñ gülünden

15. Di baña ey delir şâh-ı yârı

Ne gördüsñ şaldun elden zü’lfikârı

16. Ne gördüsñ cânib-i haqdan baña di

Nebât ü kand-ıla şehd ü şeker yi

17. Baña di ey ‘Alî ‘ilmüsñ haqkıçün

Ġazâb vaqtindeki hilmüsñ haqkıçün

17a

1. Ķatı yumuşatdı hilmüsñ ben ġarîbi

Ki sensüsñ haste gönlümüsñ tabîbi

2. Senüñ ħilmüñ beni eyledi miskîn

Ĥalîm itdi idüp bî-kibr ü bî-kîn

3. Ki cānım tîğ-ı ħilmüñ eyledi çāk

Türābım āb-ı ʿilmüñ eyledi pāk

4. Senüñ ħulķuñdur ey şāh-ı velāyet

Ĥarār-ı emn iķlîm-i vilāyet

5. Baña bir zerre di esrār-ı hūdan

Ĥoĥulat zerrece gülzār-ı hūdan

6. Didi ol ʿabd-ı ĥaķ şîr-i ĥudā-bîn

ʿAlî ibn-i Ebî Tālîb şehîdin

7. Diyen ol görmedüġim ĥaķķa dapman

Yolundan teñrinüñ bir kılca şapman

8. Ki ol dem ki tükürdüñ sen yüzime

Kumret geldi nefsimden özime

9. Ĥarışdı ĥaķ işine nefis işi

Pes ol işi nice işleye kişi

10. Ĥaķ işinde gerekmez şîrk şîrket

Şıġışmaz nişe kim hiç anda ʿillet

11. Ĥaķķuñ yoķdur işinde hiç ʿillet

Ki ir idrāk yetmiş iki millet

12. Dimişler bu sözi sâlik olanlar

Ṭariqat mülkine mâlik olanlar

13. Hâkkuñ emriyle şındur hâkkuñ emrin

Rızâsuz kimsenüñ kôparma temrin

14. Rızâ-yı hâk içündür cümle işim

Rızâsıdur hudānuñ dīn ü kişim

15. Çalaram hâk rızâsı-çün kılıcı

Ki teñridür baña yârı kılıcı

16. Ki ben teñrinüñ arslanı ‘ Aliyem

Nizādüm hâşimîdür ben veliyem

17. Hevâ şiri degül şir-i hudāyam

‘ Alî-yi şaf-şiken döldül süvârem

17b

1. Sürüş-ı hâk getürüp “el etâ”yı

Benim-çün söylemişdür “lâ-fetâ”yı

2. Mecâlisde dīn-i ders-i ilâhi

Diyüp sırr-ı serâyirden kemâhı

3. Şehenşâhı diliri bezm ü rezmüñ

Emīri pehlevānı ‘azm ü cerbūñ

4. Didi ol pehlevān ol bāb-ı ‘ilme

Şehāvet ma‘denine kān-ı hılme

5. Diledim ben saña idem cefāyı

Cefāma sen benüm itdūñ vefāyı

6. İnan şāh ağlamam aña cāndan

Ki şem‘üñ rüşenī tapmışdur andan

7. Eyā şāh-ı velāyet kāni‘-i dīn

Esirüñe şehādet eyle telkīn

8. Vaşi-yi Muştafāsın kāşif-i sır

Baña söyle ne dimek gerek ey pīr

9. Didi ol şāh-ı ‘ālem aña bunı

Ki yir bil evvelā ol zünnūnı

10. Ne kim gelmişdür anda ey civān-merd

İnan tā kim gide kalbündeki gerd

11. Muḥammed ümmeti olup inan hep

Ne kim göndermiş aña ya‘nī ol rab

12. Şehādet ‘arz idince aña ol şāh

Mücrim itdi dilinden ismu’llāh

13. Bir elli kavm ü vücūh bile hep

Getürdiler hoş imānı müretteb

14. Olara haq te'ālā kıldı yārı

Müselmān oldılar her cümle vārı

15. Neden dindi aña ey ehl-i 'irfān

Yād aradan velī nā-müselmān

16. Olunmamış-ıdı ey şāhib-i sa'adet

Velī zāhirde telkīn-i şehādet

17. Açılup cānib-i haqdan aña yol

Mükāşif olup olmuşdı velī ol

18a

1. Velī nā-müselmān ey müselmān

Anuñ-çün didi aña ehl-i 'irfān

Der beyān-ı

1. 'Alī kim ibn-i 'amm-ı Muştafādur

Veliler mīridür şīr-i hudādur

2. Meger bir gün hārmān ü şitābān

Giderdi kerem-dest āfitāb u hayrān

3. Bir ün erdi 'aceb ğuşına nā-gāh

Didi yā Ḥaydar olma mest ü gümrāh

4. Ayağūñ altına baq gözle yoluñ

Şitābān gitme yola şalma qoluñ

5. Baqup gördi ki bir qarınca yatup

Şalar elin ayağun toza batup

6. Bu işi görüben ol merd-i meydān

Olup mesken ‘āciz qaldı ḥayrān

7. Begāyet aqladı qorqup ḥudādan

Olup şermende ruḥ Muştafādan

8. Derūn-ı dilden itdi āh u feryād

Ḥudā-yıla resūli eyleyüp yād

9. İdüp dürlü münācātı ḥudāya

Tazarru‘ itdi el açup du‘ āya

10. Du‘ ā eyler-iken ol şāh-ı kerrār

Revān qarıncaya ḥaḳ virdi reftār

11. Yaturken gice ğam-gīn olup ol şāh

Düşünde Muştafāyı gördi nā-gāh

12. Didi kim yā ‘ Alī gidende yola

Şitābān gitme baqma sağa şola

13. Şağın düşünübün şalma koluñı

Öñüñe baquban gözle yoluñı

14. Yere başma ayağußı edebsüz

Ki yoğ bir nesne zırā zıkr-i rabsüz

15. Ne vardur di ki tesbīh-i hağ itmez

İdüp tesbīhini ol hağğa gitmez

18b

1. Düşüp endāmına lerze ‘ Alīnūñ

Gözi yaş-ıla tıldı ol velīnūñ

2. Nebī didi eyā Hıydar kayırma

Öziñi rahmet-i hağdan ayırma

3. Tıtuğ hoş göñlüñi ol şād-ı hürrem

Çeküp teşvīş ü endīşe yeme ğam

4. Şefi‘ olasıdur saña qarınca

Dimişdür sırrını baña qarınca

5. Saña ol mūr-ı miskīn cefākeş

Şefi‘ olasıdur yarınki gün hoş

6. Diyüp barup sen dānā-yı sırsın

Saña rüşen kamu binā-yı sırsın

7. ‘ Alinũn yoğ-ıdı bu işde kaçdı
Ayağın üstüme sehv-ile başdı
8. Çü sehv-ile kodı başuma pāsın
Sen it rüşen anuñ mürāt pāsın
9. Denilüp Hıydarā bunça çi vü çün
‘ İtāb olındı bir qarınca için
10. Urur-ısa bilüp maḥlūk-ı ḥaḳ bes
Ḳamu cünbīdeye merdāne baḳ bes
11. Miyān bestesin pūş oluban mūr
Hudāya ḥidmet ider bī-şerr ü şūr
12. Degül ḥālī velī bir dem kemerden
Ki ḥādimlikde artuḳdur kem erden
13. İder ḥoş firḳati ḥaḳḳa qarınca
Mecāli ḳalmayup düşüp rence
14. Sen idersen helāk anca qarınca
Öñden bir dükānuña varınca
15. Beyābānda gezüp kırduḡuñı ḳo
Nedendür saña gelmez hiç ḳorḳu
16. Niçün gelmez saña ḥaḳḳuñ ḥitābı

Olunmaz nişedür hergiz ʿ itābı

17. Eger her bir nefesde yüz biñ adem

Ṭutup boğazlasañ gelmez saña ğam

19a

1. ʿ Aleʿl umyā kıoma yolda kıadem var

Göz açup bak yoluñda gör neler var

2. Şayarlar her kıadem kim sen edersin

Unutmazlar ne nesne kim edersin

3. İderler her nefes hoş hesābuñ

Okıurlar her dem içinde kıtābuñ

4. Melek yoruldı yazmakıdan ğünāhuñ

Nereye varısar fikreyle rāhuñ

5. Anuñ kim yandırıdur kıaķ ķerāğun

Ħaķ emriyle ğetürür kıor ayağun

6. Ne hoş ol kim yolunda olup āğāh

Ola kıayrān u denk ü mest dergāh

7. Aña yā Rab ğöster rāst bir yol

Ki bir cünbideyi incitmiye ol

8. Ne ʿ ālemde anı incide bir mūr

Ne hem andan ola rencide bir mür

Temennā gerden...

1. Rivāyetdür ‘Alī murtezādan

‘Amūd-ı dīn vaşi-i Muştafādan

2. Ne hoş ol kim olup hoş giysi

Ola it ‘ayşı gibi ‘ayşı anuñ

3. Ki vardur anda on haşlet bilā-şek

Ben anı diyeyin sen şay yek yek

4. Eger anuñ biri ola bir erde

Anuñ gibi tapulmaz baır ü bedre

5. Biri oldur ki yoğdur hiç mālı

İkinci bu geçer bī-kader hāli

6. Halāyık ortasında ‘izzeti yoğ

Sürerler her şapudan hürmeti yoğ

7. Üçünci bu döşekdür her yer aña

Ki yoğdur ihtiyācı baña saña

19b

1. Budur dördünci kim bulmasa nesne

Bir arada binur denmez görsene

2. Gezeriz bī-nevādur aç ü ' üryān
İşiklerde bitüp sūzān ü nālān
3. Beşinci bu eger sögse iyesi
Aña virmeyüben hergiz yiyesi
4. Ebesinüñ kapusın terk itmez
Olanca işiginden hiç gitmez
5. Vefādār ü cefākeşdür beğāyet
İdici şāhibine her dem ri' āyet
6. Budır altıncısı ey yār cānı
Saña ben diyeyin sen diñle anı
7. İyesin tutmayup tutar ' adūsın
İyesine urup görmez kelüsin
8. Budır yedinci ğayra virmeyüp yol
İyesi hānesin bekler gice ol
9. Uyumaz bir nefes asāyiş itmez
Ne deñlü şāhibi hac dise gitmez
10. Sekizinci budır aña ' amel-i hoş
Ki tanmaz aña hac dense yāhūd oş
11. İşdür tutmamağ her çend dögseñ

Sögüp söylemez incitseñ ya sevsen

12. Toğuzıncı budır aña iyesi

Ne kim virse kanā' at iyesi

13. Onıncı budır ol olsa kimesne

Dilemez soñı ıaldı dir nesne

14. Ölede kimse mirāş etmez anı

Anuñ-çün etmeyüp āh ü figānı

15. Ger ola bir kişide bu şıfatlar

Yeter elbetde anda ma' rifetler

16. Olup 'ālemde merd dīn-dār ol

Qılāvuzlar hūdāya tırmadın yol

17. Cihānda gerçi müflis kimseler çoqdur

Velī hiç it gibi bir bī-nevā yoqdur

20a

1. 'Acep bu tırfa bī-ğām bī-nevādur

Degüldür süst-i muhkem bī-nevādur

2. Yatur her yirde ne bāliş ne bister

Ne hōd ötünmegiçün örtü ister

3. Görenler dirler aña nīk ü bedler

Urup başına karnına lekedler

4. Süküt itmekdür işi ekşer evkât

Dimez nesne gerek öldür gerek şat

5. ‘Azâmet çomağın yir günde kat kat

Başındadır anuñ çok dürlü hâlet

Hikâyet-i der ‘acz-i güyed

1. Kemer kim bir ‘azîz-i muhteremden

Kerîmü’n-nefes şeyh-i muhteşemdem

2. Şorup bir kişi dir iy şeyh bir sen

Baňa dîsek mi yahşîdir hod sen

3. Sevenler şeyhi olup cümle gam-gîn

Virüp ol kişiye düşnâm ü nefrîn

4. Diyüp incitdü gibi yüzi kare

Dilediler ideler pâre pâre

5. Didi şeyh anlara dutman siz aña

Velî bir dem tutuñ hoş gûş baňa

6. Size bir niçe sözler diyeyin hoş

Ki bî-hoş olasız gele size ‘ayş

7. Beni siz şanmañuz olam haber-dâr

Nice olasıdur taqdır-i cebbār

8. Degül taqdır hāli çünki ma' lūm

Bilinmez kimdir anda nīk ü meşūm

9. Aparsam göre īmān yakim itden

Kimem aparmasam arķamda bitden

10. Degülseñ kudret-i Haķdan cūdā çün

Pes itden kem tut özün tutma füzūn

11. Begüm itden dimekden ķorķaram ben

Yürü var her ne dirseñ di baña sen

20b

1. Var itde bizde yok yüz niçe haşlet

Ṭapa it vaķt ola anuñla ' izzet

2. Egerçi şūretā seg nā-pesenddür

Velīkin cāy-ı ma' nīde bülenddür

3. Hūdā ol dem ki ādem halk itdi

Gel anuñla hilķatinde gör ki n'etdi

4. Koyup saĝunda anuñ bir melek hoş

Ṭodı bir cinn şolunda tünd ü ser-keş

5. Kōnuldı cinnün adı nefis bed-kīş

Ki şeytan-ıla oldur yoldāş iş

6. Hudā hayvānları gūyā cihānda

Ne kim var cem' idüp fāş ü nihānda

7. Döküp bir hoş u yigit bānī muḥkem

Ki gūyā düzdi anı nefsi-i ādem

8. Bizüm bu nefsumüzde pes şıfat çok

Hemān anda bu itlük var daḡı yok

9. Özün bilse kişi ki mu' teberdür

Velī bilmese hayvandan beterdür

10. Pes imdi fikr idün bu sözleri hep

Düşüp nefsi ardına itmeñüz o leb

11. Çü ḡaḡ yolunda itde bu şeref var

Ṭut itden kim özün ṭutma füzün-ter

12. Özün ṭutsañ ziyāde sen ger andan

Yaḡın bilgil ki kemtersün sen itden

...

1. Seg Aşḡāb-ı Kehfi ādem itdi

Velīkin bel' amm-ı segden kem itdi

2. Kimi maḡbül iken merdūd idendür

Kimi hoş vaqt iken mefkûd idendür

3. Ki ider pādşāhi kim gedādan

Gedāyı arturur ki pādşādan

4. Ki ider mūrı hoş merd-i sühandān

Çalur ‘āciz su‘ālinden Süleymān

21a

1. Egerçi cümleden eşrefdür insān

Ki ‘ayn ‘āmele hoş olup insān

2. Haqqıñ esrārını bilmez kimesne

Aña olmaz dimek bir kimse nesne

Düşnāmdur...

1. Meger kim bir yezīdi yā yezīde

Ṭarīkatde merātibde mezīde

2. Puşup gāyet kaçıyup şaliban ser

Didi iy kelb ü iy hıznır ü iy har

3. İşidüp cümle yoldāşları hoşup

Biribirine başlarını hoşup

4. Dilediler dögeler ol yezīdi

Ne söyledi gör kimüz yā yezīdi

5. Didi ol bizi medh itdi beğāyet
Ziyāde eyleyüp bize ri' āyet
6. Degüldür sögmek anuñ didügi seg
Ġazab-nāk olup iken germeñüz leg
7. Dimekdür her ne deñlü sürse sögse
Becidd incidse muhkem tutsa dögse
8. Kıoyup mevlāsı kapisını gitmez
Ölünce ol işigi terk itmez
9. Yine hınzır dimek geldür hem ögmek
Siz anı şanmañuz ol ola sevmek
10. Dimekdür medh idüp ya' nī bize ol
Tarık-i haqqā toğrı gösterüp yol
11. Kılıclar tutsalar sağ u şolunda
Egilmez toğrılar haqquñ yolunda
12. Dimekdür har didügi bār-keşdür
Ne cevri eyler-ise yarı hoşdur
13. Ne deñlü ağır olsa şer' bārın
Getürür āh dimez şevk-ıla vārın
14. İlāhī Rüşenīyi eyle miskīn

Zemîn idüp latîf hoş miskîn

21b

1. Anuñ bigi virüp şabr u taħammül

Vir aña dahı taħkîk tevekkül

2. Vir aña hâletünden Bâyezîdüñ

Meşâyıh içre ol qadri mezîdüñ

Ĥikâyetân merd-i tâcir yâ şeyh-i şiblî der hisâb-ı mâl

1. Yine bir gün ser tüccâr-ı a' mâl

Emîr ü h̄âce-i ef'âl ü aḥvâl

2. Ĥisâb olmazdan öñ viren Ĥisâbı

Ĥaḳḳuñ emr-ile oḳuyan kitâbı

3. Yeten küllî cihânda aña vâḥid

Muvaḥḥidler şehi merd-i muvaḥḥid

4. Ruḳumuz defter-i 'aḳluñ bırağın

Sağışsuz üstine ḥaḳ nûrı bağın

5. İden 'aḳdi küşâde müşkîl ḥal

Diyen bir ikiye depretmiyen el

6. Ṭapan birliği günüñ keşretünden

İkilik olan anuñ ḥasretünden

7. Taşavvuf hilminüñ cevher-şināsı

Giyen atlas yirine hoş pelāsı

8. Baña ne şeyh-i şiblī tācir-i dīn

Giden h̄od-bīnligi olan h̄udā-bīn

9. Kim vaḥdet şarābından olup mest

H̄udādan ğayrıdan küllī yuyup dest

10. Girüp Bağdād-ı bāzāra tūran bāk

Temāşā iderek gider-idi bī-bāk

11. bir h̄āce şeyhi iy yār

Berü gel eyideyüm saña sözüm var

12. Gelüp h̄āce katına şeyh-i kāmīl

Didi ne dirsın iy merd-i mu'āmil

13. Egerçi yokdur aramızda nisbet

Velī böyle iylemiş Allāh kısmet

14. Didi h̄āce budur maqşūdum iy yār

H̄isābum var ideyim yoluña var

22a

1. Pes andan başladı h̄āce h̄isāba

Ne virüp alduğımı şeyh ü şāba

2. Hisāb idüp nesi var-ısa h̄āce

Ṭamām itdi amusın ucdan uca

3. Pes andan h̄āce didi iy birāder

Ne deñlü olduğın di baña yekser

4. Bir oldı dir yaın bī-şek ü reyb

Hemān bir bilürem ben itmegil ayb

5. Didi h̄āce meger dīvānesün sen

Şanuram ben seni ferzānesün sen

6. Aña şıblı didi kim iy fūrūten

Ne söylersün meger dīvānesün sen

7. Murāduñ bu senüñ olup berk yek

Ḥayāsın tahte üzre aça çek çek

8. Murādum bu benüm olup bī-kem bir

Baña ma lüm ālemdeki sır

9. Biri iki görene şāşı dirler

Dağı ḥod-bınlerüñ ardaşı dirler

10. Senüñ olmış eyā bī- aql u ḥod-gām

Özüñ-ile şoḥbet itmekden işüñ gām

11. Özüñ görme özüñe bama zinhār

Ki ḥod-bīn dimesünler saña iy yār

12. İki dime iki bilme budur yol

İki görme ikilikden beri ol

13. Biri iki görürseñ şāşısın sen

Erenler şöḥbetinde nāşısın sen

Hikāyet-i...

1. Meger bir yirde bir şāşı dururdu

Muvaḥḥid dirlüp ḥoş lāf ururdu

2. Oturmışdı meger orada bir kuş

Gözine şāşınıñ ol kuş idi dūş

3. Şorar andan meger kim bir muvaḥḥid

Bu kuş iki midür yoḥsa vāḥid

22b

1. Elif elif olur elif olmaz elif hīç

Bu sırrı tuymayandur aḥmaḳ u kec

2. İkidür ol durandur iy muvaḥḥid

Kaçan olduğı vardur iki vāḥid

3. Budur aḥvāllerüñ aḥvāl iy yār

Buña eyle kıyās ayırsını var

4. Olan iy birliği bî-çend ü bî-çün

Seni birler ezelden Rüşenî çün

5. Anı toğrı tarīkuñdan sen ayırma

Muvaḥḥidler bölüğinden ayırma

Hikāyet Şeyḥ-i Şiblî āved fukā'ī

1. Yine bir gün muvaḥḥidler emīri

İkilikte қalanlar dest-gīri

2. Depdürmiyen özine kör ü şaşı

Olan yād olmıyan şoḥbetde nāşī

3. Muhibbī sekrüñ ü sehvün 'adūsı

Olan maḥv ü fenāda güft ü gūsı

4. Ki ya' nī Şeyḥ-i Şiblî faḥr-i evtād

Cihān ḥaқını iden ḥaққа irşād

5. İçüp vaḥdet meyinden sarḥoş olup

Hūmı ḥoş ḥamr-ı tevḥīd-ile ṭolup

6. Gezüp bāzār içinde mest ü ḥayrān

Giderdi āh idüp üftān ü hīzān

7. Meger kim oturup bir ḥoş fukā'ī

Oқuyup ger ğazel gāhi rubā'ī

8. Dir-idi ün çeküp bilişe yāde

Gelün kim kıldı birden ziyāde

9. İşidüp şiblī anı gitdi vecde

Düşüp vecdinün adı ehl-i derde

10. Didi hey hey dime bu sözi zinhār

Kaçan olmışdur iki bir iy yār

11. Muvahhid ol muvahhid ol muvahhid

Kim olmaz ki şaķın mülhid muvahhid

23a

1. Çıkarurlar işitdüm bir melekden

Ne göz kim görür iken bir şekden

2. Ne deñlü şaşı iseñ māhī iy yār

Düriş bir görmek ardınca yüri var

3. Yüri bir gör bir işit iy birāder

Dinilmesün saña hey kör ü hey ker

4. O bir yirdür ki istenmez göreni

Eger teftiş ide dirseñ di beni

5. Hıavl hasiyeti aħvālde daħı

Görür ol kendü yüzinde düteni

6. Düşer gördüğüün müreşşahşına dem-çār

İkidür rūyı cār ü cārı vü çār

...

1. Yaturken bir arada düşüben düş

Kim berdūşa olmuş bir kişi dūş

2. Görüp kalmış kişi ol düşi taña

Gelüp ‘arz eyledi ol düşi baña

3. Budur ol kişinin dūş olduğu düş

İşidüp sen de düş deryāsına düş

4. Görüp tırmuş ‘aceb bir tırfa kişi

Tağılmış gögsünüñ üstüne rīşi

5. İni uzunı şankim bāl u demdür

Niçe kaba saķallar andan kemdür

6. Ki başdan ayağa rīşe batmış

Düşüp endīşe vü teşvīşe batmış

7. Beş öze gede kıl için vir merdi teşvīş

Elekciler eline düşse ol rīş

8. Yeterü’l kışsa budur söz ki ol rīş

Beş on mūy-ı tābe iş bir yaz u bir kış

9. Aşılmış ucdan uca iy qarındaş

Anuñ her bir kılına bir ağır taş

10. Ki ya' nī dürlü dürlü taşlar aşmış

Çatı kıymetlü dürlü taşlar aşmış

23b

1. Muraşsa dürlü taş-ıla saçalı

Müzeyyen dürlü dürr-ile saçalı

2. ' Aceb u' cübe turfe gözleri var

Yoğun yumrı yaramaz yüzleri var

3. Çün ol kişi tamām eyledi düşün

Didi baña düşüme hūb düşün

4. Didim içi taşı rīş ü teşvīş

Cihānuñ yüzün ider ser-te-ser rīş

5. Düşün te' vīlini gel berü işit

İşidüp sözümi özüñe iş it

6. Sen ol kişi ki gördün rīşe batmış

Burun rīşde teşvīşe batmış

7. Yüri ol kişi iste özüñde

Ki fikr it gör ne söz vardur sözüñde

8. Sözüñde söz çoğ az şatma özüñi

Düşüñ řāb sen de arayup özüñi

9. Ne kim ‘ālemde vardur sende vardur

Ara iste şaparsın sende vardur

10. Senüñ iy bolma rīş ol senligüñdür

Kişi dirildügüñdür benligüñdür

11. Olup bed-řūlaruñ bir řurfe kişi

Düzüp endīşeden özine rīşi

12. Görünüp şorşudan her dem saña ol

Yüri saña sařaluñ yolma der řul

13. Ne rīş ol kim degüldür rīş takvī

Dinür ol rīş için teşvīş da‘ vī

14. Saña teşvīş virdi çünki rīşüñ

Senüñ bes rīşün-ile düşdi işüñ

15. Sařaluñı yolup düş yola dervīş

Saña tā düşüñ virme teşvīş

16. Çalu çırpı řoma yoluñda hep kes

Pes andan yola düşüp yil gibi es

17. Diyār-ı yāre varup yāri gör şoş

Tekellüf yokdur andan var gör hoş

24a

1. Senüñ Fir'avn kimidür saşaluñ
Hemān Hāmān şebīhidür seyyālūñ
2. Olar kim didiler benlik saşala
Dimişler lāf-zenlük hem sipāle
3. Keşīde-nām ü nāmıy iy sūhan-ver
Hemān Fir'avnla Hāmāna beñzer
4. Seni çün neng nāmūs itdi Fir'avn
Çomaz irmege Mūsādan saña 'avn
5. Senüñ Fir'avnla Mūsā gerekdür
Saña sen şanma nāmūs gerekdür
6. Bilebilmen bu nāmūsı nidersin
Çomaz 'avnüñ senüñ Mūsā gidersin
7. Yüri Mūsā eline vir saşaluñ
Yed-i beyzāya döndürsin cemālūñ
8. Yed-i beyzā key itdi çün dige gūn
Gerek Fir'avnüñçün kırup Hārūn
9. Dilerseñ yüzüñi hoş döne Tūra

Varup Һamāma Һoş sür rīşe nūra

10. Ki Fir'avnüñ senüñ Mūsāsız olmaz

Velī Hārūn sırrı 'İsāsız olmaz

11. Lügate ... Mūsāya dirler

İnsāna nīşe kim 'İsāya dirler

12. Meşāyih işlāhātında ammā

... dime dir 'İsā vü Mūsā

13. Fenā dime dir rahm kılup Hārūn

Eyā Һalbi küşāde Һabi'-i mevzūn

14. Ki ya' nī şeyh-i kāmilsüz bekāyı

Һapamazsun Һapup maҺv-i fenāyı

15. Gel imdi ҺaқҺa teslīm it özüñi

Yumup Һoş māsivāllāhdan gözüñi

16. Saқaluñ siyālüne vurup Һaş

Niçün Fir'avnla olduñ saқaldaş

17. Gel imdi rīşüñe Һab-dān bu Һaşı

Yeter Һaşı düzüp rīşüñe Һaşı

24b

1. Dizüp Һaşı idüp öziñe sābāş

Döndüñ Fir'avnle gurura artaş

2. Yatup iy yolma rii ve nie rie

ıyarduñ beñzeyüp ey ü keie

3. auñ her birisinde bir ıfat var

ula ur szüme o ma' rifet var

4. Kimi ma' umeni girü zaaldur

Kimi zer ü riyā mekr ü iyeldür

5. Kimisi i' tizāl ü rafz ü ilād

Kimi baıl yola ilā ü irād

6. Eger gitmese senden bu ıfatlar

Türemez sende hergiz ma' rifetler

7. Ger ola sende benlikden bir mū

Senūñle ooludur yedi āmū

8. Saña ün ni ü neter biñdür ri

ırā-ı ri idüben ie dūri

9. Özüñde istemezsüñ derd-i rii

ırā eyle oma özüñde rii

10. Saaldur sende ün mānend-i Fir'avn

Añā Mūsādan iridür ferr u 'avn

11. Dilerseñ ıapma ferr u  avn sende

Qazı gider ıoma ferr u  avn sende

12. Gerek M s  sen n Fir avn n n n

Tır ş r ş ferr    avn n n n

13. H fif iken sa a  n virdi  ıket

 akın kim ol sa aldur sa a  ıket

14. Qazıt r  n s z n  s yle nerm n

Ki r şe dime serd n ho  di germ n

15. Did rme n -tir  de  z ne

D r st   key hır  de  z ne

16. S r p ho  ho   z ne n ra d nd r

 z n d nd r  z n  n ra d nd r

17. D  p t  ba r-ı n ra n r olasın

İki    lemde mi li h r olasın

25a

H k yet n...

1. Meger kim var-ıdı bir ıurfe    bid

İnen perh z-k r   sa -ı z hid

2. A a olup nam z r ze    det

Beğāyet ‘ādet olmuşdı ‘ibādet

3. Tapup bir arada bir cāy-ı hālī

Düzüp bir hoş ‘ibādet-gāh-ı ‘ālī

4. Namāzı rūzesinde tapmayup zevk

Ferāh olmadı gönli tapmadı şevk

5. Velī var-ıdı bir hoş rīşi ol

Müdāmı rīşiyleydi işi anuñ

6. Yuyup her gün tarardı rīşi ol

Hemān rīş itmiş-idi rīşini ol

7. ‘İbādet-hānesinde kaldı ‘āciz

Güşāyiş tapmayup bir zerre hergiz

8. Egerçi haylī işe oldı ol pīç

Hakkuñ bahşāyişi irişmedi hīç

9. Meger bir gün görüp Mūsā nāgāh

Elin öpüp didi iy merd-i āgāh

10. Varanda Tūra idüben münācāt

Dileyende hudādan dürlü hācāt

11. Hudādan şor benüm hālümü zinhār

Niçün bende ne hāl ü ne şafā var

12. Vuzūdan ıapmayup hergiz sürūrı

Namāz rūzeden ıapmaz huzūrı

13. Hele bir niçedür hep şüst ü şüyem

Dūd-ı şemüm cedd ü cehdüm cüst ü cüyem

14. Ne nūr Rūşeni ıapdum dilümde

Ne hod lezzet mezākımda dilümde

15. Kelām-ı ‘ābīde Mūsā ıtutup gūş

Olup ‘ābīd sözünde mest ü medhūş

25b

1. Kelīmü’l kışşa ıtırdı ıūra gitdi

Neler söyledi ol dem gör ki n’etdi

2. Didi yā Rab sensün ‘ālimü’ssır

Ne hācet hālī dimek saña bir bir

3. Degül senden hafı cümle serāyır

Saña rüşendür esrār-ı zamāyır

4. ıapuñ buyırdı çün şavm u şalātı

ıapuña ıapmağı hacc ü zekātı

5. Ne kişi kim gele buyırmayu baña

Tek müyıla varuram ben aña

6. Dimişdür hazretün bu sözleri hep
Nedür buyruğuñ ol miskîne yâ Rab
7. Didi haq Mūsāya var di sen aña
Güşāyiş virmezem tapmasa baña
8. Perestiş rîşüne idüp müdāmı
Olupdur dā‘ imā rîşüne iştigāli
9. Gelüp Mūsā didi iy merd-i dervîş
Saña teşvîş virmiş sendeki rîş
10. Hudā didi ki ol içi taşu rîş
Başından ayağına rîş-i teşvîş
11. Olup dervîş vaşlumdan benüm ol
Olupdur varayın rîşine meşgûl
12. Çü Mūsā sözünü ‘ābîd işitdi
Özün gör ki miskîn ne iş itdi
13. El urup düşdi rîşün bulmaz ol
Tapam dir Rüşeni bulmağ-ıla yol
14. Hudādan Cebrā‘ il erişdi nāgāh
Didi Mūsāya ey maqbûl-ı dergāh
15. Gör ol işünü bilmez eyle vü gül

Hemān oldu yine işüne meşgûl

16. Kâlıp dermānde ‘ābīd miskīn āhīr

Beğāyet derdmend ü ğamgīn āhīr

17. Müdām ider olup nālān ü giryān

Ḳatı sūzān ü sergerdān ü hayrān

26a

1. Bu rīşümden ‘aceb teşvīşe düşdüm

Tamām olmaz dükenmez işe düşdüm

2. Ne bu rīşüm benüm olmağa qorlar

Ne ucdan dutuban yolmağa qorlar

3. Eger qorsam dinür rīşüne meşgûl

Yolarsam hem dinür rīşüne meşgûl

4. Çü virdi baña bu teşvīşi rīşüm

Benüm bes dürişdi bu rīşile işim

Laṭīfe

1. Yine gel diñle cāndan bir laṭīfe

Laṭīfe hoş gelür çünkim

2. Meger kim bir qaba saqallu kişi

Çıqup minberde va‘z itmeyidi işi

3. Cihānda hīç özünden özge kişi
Götürüp hāşılı ol deñlü rīři
4. Çıkar minber üzre haddi yoğdur
Egerçi pehlevān ‘ālemde çoğdur
5. Başupdur anı bir vech-ile rīři
Ki rīşünden görünmez öz rīři
6. Ayıqlanmış gezer bir rīş güyā
Velī bir kişi var rīş içre güyā
7. Uzanmış tұлuna ‘arzına rīři
Gören elbetde dir ki tūrfe kiři
8. Görüp minberde anı bir қalender
Laţife itmede māhir қalender
9. Eger bir vā‘ iz olsaydı ferişte
Diyüp bir hoş kişiye iy enişte
10. Olurdı diseñ iy kān-ı meşā‘ il
Ferişteler arasında resā‘ il
11. Bu sözdür gerçi şūretde laţife
Velī ma‘nīde öğütdür laţife

1. Meger toğ dirler-idi bir kimsene

Velī avcunda hīç yoğ-ıdı nesne

2. Faķır bī-nevā idi begāyet

Gedā-yı ĥod nümā idi begāyet

3. Ŗuşađuna ıuru çıķın çıķardı

Ondan ŗalınup taŗra çıķardı

4. Gōren ŗanurđı ŗehrūñ ĥ˘ācesidūr

Fūlān ibn-i fūlānuñ bācesidūr

5. Ŗzūnden dūzedūp bir pāre bihī

Ŗzūne gōr n´ıderdi ol sefhi

6. Ťurur her tañla Ŗzūne o yađı

Sūrūp rīŗine bıyıđına yađı

7. Bıyığın buruban ururđı lāfi

Ŗolayına idūp lāf u gūzāfi

8. Yimezdi iricek dūrlū ta˘āma

Ŗzūn tođ gōsterūrđı ĥaŗ ũ˘āma

9. Evūmde yidıgūme cerb ĥ˘ānı

Saŗalumda bıyığumda niŗānı

10. Saŗalum sebletūm gōrinceđūr cerb

Kim evde itmişüm çün itle cerb

11. Düşünde görmez-idi bazlamacı

Şanurdı bazlamac görende sacı

12. Kuru kavuğa yatıya giderdi

Tapanda kengeri gör kim n'iderdi

13. Ne unı vardı ki ideydi tutmac

Gehī umac idüp gehī bulamac

14. Ne kendüm ne erzene cünc erzen

Ne hod mās u 'ades sīr ü şoğan

15. Ne yağ u ne peynir ü dūğ u süzme

Hemān ol pür-idi ol dağı düzme

16. Varur-dı h̄āceler dükānına hoş

Oturur-dı özin tutup ğanī hoş

17. İñen yağlu yedüm diyüp dem-ā-dem

Saçadan şu alup içer-di muhkem

27a

1. Gerüp kaldırdı karnını şu

Düşer-idi gönline korğu

2. Şanasın turdı ejder kuyuda

Ya ilan tutdı qurbağayı şuda

3. Geh olup qarnına qaldurdı pīşe

Dütüp tururdı güyā dime rīşe

4. Velī qaldur der-idi qarnı gāhī

Diyüp sen bunı fāş-ı ilāhī

5. Yimekden eyledün çün kim beni boş

İrsün quyruğunı gerüben mūş

...

1. Saqaluñ seblenün yağını yağı

Aparsun gelmesün hergiz şorağı

2. Göreyin yolutup rīşün saqaluñ

Duyulsun iller ortasında hālün

3. Qırılsun qollaruñ kamu yolsun

Esrükinci oluban raqm olsun

4. Senün lāfuñ beni odlara yaqdı

Dürüğüñ başumı divāra qağdı

5. Senün ger olmyaydı lāf u lūfuñ

Dürüg bī-fürüğüñ kāf u kūfuñ

6. Ola kim bir kerīm idici raqmı

Yedüreydi baña hoş lahm ü şahımı

7. İder-idi karnı derd-ile nefrîn

Bağırsaqları iderler-idi emîn

8. İderken karnı dürlü dürlü fergaş

İrişdi yağa aňsuzdan ‘ acerb ateş

9. Meger bir giryesi var-ıdı ğazāk

Ki şayd itmekde-idi cüst ü çālāk

...

1. Cihānda ‘ ırqımı kesmiş-idi mūşuñ

Yıl olup inine esmiş-idi mūşuñ

27b

2. ‘ Acebī qovmaduđı hiçbir mūş

Qanadı olsa qomaz-ıdı bir quş

3. Ki tā ki qapdı qaçdı yağı gürbe

Özleniye ebedī yağı gürbe

4. Yügürdi gürbe ardınca oğlı hayli

Yetişemeyüp gözünden dökdi seyli

5. Gör ağır oğlı n‘eyledi vü n‘itdi

Yügürüp atası yanına gitdi

6. İrüp atasına añsuzın oğlı
Didi baba kanı ol dünbe kimsen
7. Burun u rîşini her şubh idüp cerb
Der-idiñ eylemişem lûtla ĥarb
8. Apardı gürbe ĥodum apara mâdem
Ayıkladım tağıldı deyre mâdem
9. Apardı yağı gürbe yağı gibi
Diş urup yedi yağı yağı gibi
10. Öñde çünki yokdur lût bunuñ
Sađaluñ ‘ arz idüp burma burunuñ
11. İşidüp ĥâceler cümle gülüşdi
İşiden tañlayup başına üşdi
12. Esirgeyüp ĥamu erbâb bitmek
Dediler kim gelüñ işbu yetmek
13. Fulan işcinüñ alup lût pünüñ
İdelüm cerb gerçekden burunuñ
14. O deñlü yapduram eyü ki işi
Görenler bunu şansunlar şubaşı
15. Buña ĥelvâyı eyle yidürelüm

Meded yırtıldı ҡarnum didirelüm

16. Saķalı sebleti yağa bulaşsun

Ana el hulū diyenlere ulaşsun

17. Gel imdi rūşen eyle Rūşenī bir

Nedür bu söyledüğün ҡışşadan sır

18. Ne hāşıl oldu dimekden bu ҡışşa

Bize bu ҡışşadan ne oldu hisse

28a

1. Budur bil sırrı anuñ ey sühan-ver

Zen olan laf urup virüp er

2. Bile ʻavzlıęınuñ öz özinüñ

Düze endāzesini öz özinüñ

3. Yalanı terk ide zīrā ki yalan

Ҙomaz adamda zīrā dīn ü imān

4. Bu gerçekdür yalancı görmez uçmaķ

Yalancıya gerekmez hūrī ҡuçmaķ

5. Haķķuñ dīdārını göremez yalancı

Liķā bāzārına giremez yalancı

6. Yeterdür denmiş ey kizbi türeden

Yalan h amr i meden  atlu zin adan

7. Yalanı s yle ge e ey yalanc 

Sa a  ande bulunsun bir  z inci

8. Gel ey kezz b terk it yalan 

Sor  a   te ri-  n kizbi  alan 

9. Anu  kim p sesi d 'im yalandur

Yalan  boynına anu  yalandur

10. Ne di legil ne s ylegil yalan 

Get r y du a d 'im c n alan 

11. Y ri  o bu d r g  b -f r g 

Mey i d m dime i  p ac  d g 

12.  a an R stem olas dur mu annes

M zekker ola m  hergiz m ennes

13. Olabilmez her  br him Edhem

 a an l y k ola 'a  a her  dem

14. Ki her Yus f olamaz M  sira sult n

Ne her Ya'  bu  olur c y-ı Ken'  n

15. Cih n y z nde yo dur ey s cn   s cn

 zini kimse bilmekden ulu renc

16. Bile özini kâmil hem mükemmel

Baňa ħaldur diyüp mecmû^c müşekkel

17. Ki pendâr-ı kemâl iy merd-i sâlik

Ħağķuñ yolunda der ki ħanı hâlik

18. Direm bu sözi ben her cürde merde

Odur zinde özinde ola mürde

28b

1. Ulu oldur ki dirile kimesne

Elinden gelmez ola hîç nesne

2. Senüñ ħâbûduñ olmayınca nâ-bûd

İrişmez Ħağ Te^c âlâdan saña cûd

3. Olunca toğ dirilme âc diril var

Ki âc dirilmededür her ne kim var

4. Boşalmadan sebük aparma şuya

Ṭolu ħaba kim ola kim şu ħoya

5. Ṭolu ħaba şu girmez nice ħoysun

Bu sözi aħmağ olan nice tuysun

6. Şu tolsa daħı şuyı ħoymağ olmaz

Bu söz bir eyü sözdür tuymağ olmaz

7. Devâcıdur döğibilmese ey cān

Kaçan ider senüñ derdüñe dermān

8. Ki virmez itmeyince ʿ arz-ı hācāt

Derūn-ı dilden idüp hoş münācāt

9. Bilür erbāb-ı hācātuñ murādun

Murādı neydügin özi damādun

10. Geredür fakrını izhār itmek

Baña bile sence yar itmek

11. Çü kırbaña şu var saķalığ it var

Kimseneye varup yalvarma zinhār

Hikāyet

1. Meger kim bir mükemmel şeyh-i fāzıl

Fazāʿil kānı üstād efāzıl

2. Çü düşdi hālet-i nezʿe қatı ol

Düşüp her yaña yağmağa şalup қol

3. Çü gördi bir mürīdi hūb ger dār

Sülūk itmiş tarīkından haber-dār

4. Varup şeyhe yakın didi ki ey şāh

Ki cānuñ Yūsufunadur cihān-çāh

5. Diler pervāz itmek bāz rūḥuñ

Meger kim andadur fetḥ-i fütūḥuñ

29a

1. Ne arada seni defn idelüm di

Nebāt ü ḳand-ıla şehd şeker yi

2. Didi ol şeyḥ-i kāmīl ol mürīde

Benüm ḥālüm ḥarāb ey nūr-ı dīde

3. Beni bir yirde defn etgil ki zinhār

Yöresinde anuñ olmaya ebrār

4. Ki benden olalar rencīde nā-gāḥ

Benüm bu işlerümden olup āgāḥ

5. Beni defn itseñüz zinhār varuñ

Görüñ altında var mı cāy-ı dāruñ

6. Ki yatur bir nice sermest ü ḳallāş

Ḥarābātī maḳam ü düzd evbāş

7. Bulunsa ger beni defn ideñ anda

Yoğ andan yek baña bir yer cihānda

8. Velī ayaklarına ḳoñ başımı

Ḳara ḳana bulaşdurup yaşımı

9. Ki tā raḥm idüp ideler du‘âyı

Hoş üstümde añup nām-ı ḥudāyı

10. Egerçi görmez lâyıķ özüm ben

Ki olam anlar arasında işid sen

11. İdinüp ‘acz ü miskīnligi pīşe

Bulara meskenetdür iş hemīşe

12. Ne kişide ‘acz ü meskenet var

Anuñ-ıla raḥmet-i raḥmāndurur yār

13. Ne adam ki anuñ miskīnligi yok

Velīkin kibr ü kīn ü ‘acebi var çok

14. Cehennemde ‘azāba düşesidür

Şağanları başına üşesidür

15. İdüp fişk u fücūrı ṭurfesin sen

Ki benlik eyleyüp dersin becidsen

16. ‘Aceb bu ‘aceb kibr ü kīn-ile sen

Dolaşup bulduġuñ miskīn-ilesen

17. Umarsın raḥmet ü şefkat ḥudādan

Umup dā‘im şefā‘ at Muşafādan

1. Nedür bir kişiye miskīnligüñ yok

Velī ivmek iken ḥaddīn aṣa çok

2. İlähī Rūṣenīyi bī-kīn eyle

Mesākīn arasında miskīn eyle

3. Du‘āsına anuñ her kim dir āmīn

Ḥudā nūrıyla itsün gönlin aydın

4. Götürüp desti ‘ām u ḥāṣ-ıla ḥoş

Oķu bir fātiḥa ihlās-ıla ḥoş

Ḥikāyet

1. Yine ol bir nemek ‘aşka uymuş

Ḥıred dilgūsınuñ mekrini duymuş

2. Gören Hindüstān filini dā‘im

Ḥaķīkatde olan şīrāne kâ‘im

3. Şeri‘at kühunuñ sermest pīri

Tariķat pīşesinüñ ḥoş-neri

4. Peleng nefis iden gürbeden kim

Ġazāl-ı Rūḥī iden ḥaķķa maḥrem

5. İden özine ķurup cehdini dā‘im

Hevā kürkin heves güftārını rām

6. Uyadan uyğudan ħorgūş ‘ aklı
Kelīle-i Dimneden idici naqli
7. Seg nefsini öldürüp olup fedā bīn
Cemāleddīn Rūmī ħāris-i dīn
8. Olup bāzāruñ içinde revāne
Gider-idi gözi gibi ahuvāne
9. Meger bir kiři dilgū idüp şayd
Getürmiş-idi bāzāra idüp kayd
10. Çeküp anı çığarup derdi dilgū
İşidüp nāgehān ol maħrem-hū
11. Diyüp dilgū revān hākirdi çarħa
Çıkarup āh-I efgānını çarħa
12. Göñül ya‘ nī katı vü katundadur hey
Ki anuñ cevelān-gehidür ‘ ālem-i ħay

30a

1. Göñül bāz-ı sefididür ilāhuñ
Konar destine da‘im pādşāhuñ
2. Göñül murğābī bāğ-ı cihāndur
Göñül tāvus-ı bustān-ı cināndur

3. Göñüldür umrī-i murī-i ramān

Göñüldür hüdhüd-i hādī-i sübhān

4. Göñül simurıdur küh-ı hevānuñ

Sen anı murı şanma her bu anuñ

5. Göñüldür bülbül-i gülzār-ı lāhut

Anı siz şanmañuz bet-hū-yı nāsūt

6. İlāhī Rūşenīnuñ göñlini sen

Cemālūñ nūrıyla eyle rūşen

7. Göre tā gördüğinden evliyānuñ

uya hem uyağından enbiyānuñ

8. Ola tā göñli murı azret-i hū

Olup anā-yı af aryet-I hū

Hikāyet

1. Meger kim şeyı şiblī utb-ı afā

Şafā başende-i esvā-ı eşvā

2. Hıyār-ı aşfiyā lüfā-ı zūhhād

Anar etıyā tüffā-ı ıyād

3. Hıyāruñ bāğı büstānuñ hıyārı

Sun arpuz avun bigi hıyārı

4. Dükân-dâr şerî' at hem tarîkat
Emr-i tabla gerdân-ı hâkîkat
5. Hevâ bâzârınuñ hâlet fûrûşı
Vefâ meyhânesinüñ bâde nûşı
6. İdüp sağrağ istiğrağ hoş hûş
Gider-idi pâ-yı gûyân mest-i medhûş
7. Yolu uğradı bir bâzâra nâgâh
Gör anda n'eyledi ol merd-i âgâh
8. Meger ol demde bir kimse ser-âgâz
Eyidüp dimekde-idi çeküp âvâz

30b

1. Onı bir pula oldı gül-i hıyâruñ
Ne var bir pula pu kıomadı afetdâruñ
2. İşidende hemân lafz-ı hıyârı
Düşüp kendü özünde ihtiyârı
3. Gelüp andan özine eyleyüp âh
Dedi yüz hasret-ile âh eyvâh
4. Onı bir pula olunca hıyâruñ
Ne ola kim bile hâli şerâruñ
5. Hıyâruñdur bu söz bilgil hıyârı
Ki olmaz sevmiyen mü'min hıyârı
6. Buları her ki sevmez bî-hıreddür
Buları sevmemeklük pîç reddür
7. İlâhî Rûşenîye luţfuñ işle
Muhammed yüzi şuyuna bağışla
8. Anuñ hâkķı-çün eyle şafânuñ
Hıyâr ümmetinden Muştâfânuñ
Hikâyet
1. Meger kim şeyh şiblî şüc' -i Bağdâd

- Erenler sa‘teri reyhân-ı ‘ıyyâd
2. Şehenşâh-ı beķâ ba‘de’l fenânuñ
Cihândâr-ı fenâ ba‘de’l beķânuñ
 3. Hevâ meydânınuñ hengâme-gîri
Melâmet şehrinüñ merd-i dilîri
 4. Şüyûhuñ şeyhi kuţbı her diyâruñ
İden gönlini meskendür diyâruñ
 5. Gider-idi sevķ-i Bağdâd içre hayrân
Temâşâ iderek hoş hoş hırâmân
 6. İşidüp sa‘ter-i berry diyüp hoş
Çağırur bir kimsene hûb-ı dilkeş
 7. Urup na‘re olur nümâyende bî-huş
İder ol arada hayli zamân cûş
 8. Dir andan ayrılup anda tûrana
Özünden tîşe kendü gide şorana

31a

1. Özümden siz bilüñ kim nîşe gitdüm
Ben neden sa‘ter-i berrî işitdüm
 2. İlähî Rüşeniden kesme berrüñ
Kemâhî rüşen eyle aña sırruñ
 3. Anı haşr eyleyüp ebrâruñla
Muşâhib eylegil ahrâruñla
- ...
1. Hoş işit işbu sözi gel ey ahî
Böyle söz işitdügüñ yoķdur daħı
 2. Var-ımiş bir köylü miskîn derd-mend
Görmemiş ‘ömründe hergiz şehir ü kend
 3. Tağda geçmiş ‘ömri hayvânlar gibi
Gelmemiş yığnağa şübânlar gibi

4. Şehre gelmiş nāgehān ol merd gül
Geşt ider yanında yok bir kare yol
5. Geşt iderken gördi kim bir kişi hoş
Yanına bir yancık aşılmış h̄āce-veş
6. Hurrem ü handān şādān hoş tırup
Harc ider yancuğuna elin urup
7. Taptu yancuğı cümle sīm ü zer
Her ne kim gön̄lü dilerse yer içer
8. Görüp anı merd ile gör n'ider
Öz özine tırup anda fikr ider
9. Fikr iderken dir ki tapdum aşluñı
Tanıdum nidügin aşl ü faşluñı
10. Bir bağa görmüşdi bir yerde meger
Ol bağayı varup isteyü gider
11. İster-iken ol bağaya düş olup
Yetişir yanına kuz kuş olup
12. Tutuban aşar bağayı yanına
Girüp ol miskīn bağanuñ kanına
13. Tamratu bağa yukaru cehd ider
Gör bağa miskīne ol eyle n'ider

31b

1. Öğrenürsin yancuğum diyü başar
Özdelülerüni tutar yine aşar
2. Hoş gezerken bağa bağdan bağa
Bağ u bendi yoğ-iken düşdi bağa
3. Hırkaya çekidi başını bağa
Boynına ip taqmazı ol tağa
4. Bes gerek şūfī çeke baş hırkaya
Tā düşe islām odı her fırkaya

5. Hırkaya çek kirpi kimi başuñ
Görmesün kimse gözüñi қаşuñı
6. Boğazuñ germe çağırma çağızveş
Şuda iken dime öldür di ‘ atş
7. Dime balıķ gibi şuda қanı şu
Şuda sen şu diyü gezme sū-be-sū
8. Қурбаға kimi томaldıp gözüñi
Boğazuñ germe yüceldip sözüñi
9. Bu şudan nefsün eyleni nāgehān
Çıқuban tutar yudar virmez amān
10. Māhi-i dīn ol dürüş mār olmağıl
Lāyık-ı nūr ol şaқın nār olmağıl
11. Pes başuñ çek hırқаña var şūfiyā
Tā saña та‘ n itmeye her bī-nevā
12. Şūfi iseñ қо başuñı dizüñe
Kej degülseñ girü қāyıd izüñe
13. Zikre meşğül ol yine olma hāmūş
Tā ide Allāh adı sende hurūş
14. Eyledi kim gide senden senligüñ
Mağv ola қalmaya hergiz neligüñ
15. Pes қoyandan soñra başuñ dizüñe
Cüz-i cehd eyleme қayıtma izüñe
16. Āyīne idün iki zānūñı bes
Hāmūş ol hаlқ-ıla söylemegi kes
17. Şormuşam bir ‘ ilm içinde cārīye
Dir debīr-istān şūfi zāniye

32a

1. Līk her zānū debīr-istān degül
Her çiçek olan zemīn-i bustān degül

2. Çün ağaç çiçeklenür yapraqlanur
Mîve virmez yoğ yire azıraqlanur
3. Şoñ ucı kıurur anuñ gibi ağac
Âkıł iseñ gölgesinden yürı kaç
4. Çâresi bu kıurumadan tîz-rek
Anı peyvend itmege kesmek gerek
5. Ya‘ nî toğrut i‘ tiķâduñ şeyhetâ
Mîve-dâr ola dırahtuñ şalıbâ

Ĥatime

1. Refiķ oldu bize tevfiķ-ı bâri
‘ İnâyât-ı ilâhî kııldı yâri
2. İrişdi ĥatme miskînlik kitâbı
Ĥitâm misk olup miskîn ĥitâbı
3. Naşâyihden anı kııldım müzeyyen
Meşâyih sözlerinden hoş mu‘ ayyen
4. Anuñ her beytidür bir dürr-i şeh-vâr
Ĥulađuña aş anı pādşeh-vâr
5. Kit â fetĥ idesün mülk-i vücûdı
Bulasun kimedür eşyâ sücûdı
6. Nebînüñ hicretinden geçmiş inân
Sekiz yüz seksen toğuz yıl ey cân
7. Bunı kim oķusa budur ümîdüm
Murâdumsa eger yâĥûd mürîdüm
8. Baña iĥlâs-ıla ide du‘ âyı
Yazana diñliyene hem senâyı
İlâhü’l ‘ âlemînüñ raĥmeti bol
Kim olmaz âlemi ġarķ-ıla ol

Ḥamd-ı nā-mahdūd ve şenā-yı nā-ma' dūd ḥudārā ' azze ve celle ki der-
bāğ-ı ezel tūṭi-i şīrīn-zebān nāṭıka-i cān-rā be-şeker-i şükr fe'ş-kurū-lī ve lā
tekfurūn nuṭḡ-ı ' isā dād ve kumrı-ı muḡrī-i dil-rā der-gülşen fe'z-kurū-nī ez-kur-
kum bī-kelām mūsā zebān-küşād ve şalāt-i şalavāt h'āce-i kā' ināt ve ḥulāşa-i
mevcūdāt aḡmed-i maḡmūd-maḡām muḡammed seyyidü'l enām ellezī ḡāle fī
ḡadışihī ḡitāben li-ümmetihī kullukum mes'ul ' an ra' iyyetihī ve ber āl ü aşḡāb
u etbā'-ı ü bād ba'zı ez-aşḡāb in faḡīr iltimās kerdend ez-īn ḡaḡīr ki ḡışşa-i
şübān ki çün genc-der-günc-i meşnevī-yi ma'nevī-yi mevlevīyet nihān be-
zebān-ı türki kunem tercemān tā ez-īn büstān berāy-ı düstān yādigār mānend
der türkiştān

33a

1. Be-türki keşidem men ur raḡam
Ki reşkeş koned hem ' areb u hem ' acem
2. Çü mūsā ' aşā şod ḡālem deridem
Şübānī konem ba' de-i ez-īn dem-be-dem
Vallāhu ' l-muste' ān ' alā mā nuḡl
1. Bişnevīd ey düstān ey dāstān
Ki ḡaḡīḡat naḡd-ı ḡāli māst-ı ān
Der medḡ-i celālu' l ḡaḡ ve' d-dīn rūmī ḡazze' s sırreh
1. Ol ki dinilmiş añā meczüb-ı ḡaḡ
Ol özi bigi sözi maḡbüb-ı ḡaḡ
2. Mūsī-i ' imrān bī vaşi' yü ḡādem
' İsi-i meryem-dem ḡārūn-şiyem
3. Rā' i-i eytām u şübān-ı şefiḡ
Rıfḡ-ıla her ḡālmışa olan refiḡ
4. Ḥaḡḡı ḡoyun ḡuzı gibi gözeden
Gürk-i hevādan gözedüp gözliyen
5. Ḥıẓr-ı rūm nāşir-i ' ilm-i ledün
Kāşif-i her müşkil ü şīrīn-suḡan

6. Hâkkuñ iren aña ferr u ‘avni hoş
Mü’min iden nefis-ile fir‘avni hoş
7. Ebrini ref‘ eyleyüben şemsinüñ
N‘eydügini hoş tanıyan nefsinüñ
8. ‘Ālim ü ‘āmil şeh-i ‘ālem-nüvâz
Sözi viren ehl-i dile sür sâz
9. Sûz u güdâz-ıla niyâz eyleyen
Gâhî niyâz u gehî nâz eyleyen
10. ‘Ārif-i esrâr-ı sırr-ı evliyâ
Server-i ebrâr-ı habîb-i hudâ
11. Şinşinesin ‘âdet idinen melek
Şu‘ lenin şa‘ şa‘ asından felek
12. Laḥlaḥa-i hûnla cân müsteṭâb
Hulḳ-ı şemîmiyle cihân müsteṭâb

33b

1. Çeşm-i şenâyiye viren rûşeni
Sözi olan feyz-i Dede Rûşenî
2. Luṭf-ıla yazup düzedden meşnevî
Özinüñ adını iden mevlevî
3. Meşnevî kim dinür aña kût-ı rûḥ
‘Āşık olanlara şarâb-ı şabûḥ
4. Meşnevî içinde şübân kışşasın
Eydüben alan özinüñ hissesin
5. Rûşeniye himmet iden hûb u hoş
Āyinesinde ḳomayup hîç ğışş
6. Rûḥına tûṭî bigi telḳîn iden
Ḳand-ı sözle aġzını şîrîn iden
7. Bilmek içün terceme iden sözün
Rûşenî şekline ḳoyan kendüzin

8. Tercemesin diñle ki budur dinür
 and ü nebâtıla Şekerler yinür
 Reften-i Mûsî ‘aleyhi’s-selâm be-tür
1. Mûsî-i ‘imrân u kelîm ü kerîm
 Hüb kilimin geyüben ol selîm
2. Başına bir Şemle faırâne hoş
 ŐarmıŐ-ıdı kim gören olurdı ğıŐ
3. Elde ‘aşâsı Şan ejdehâ
 Yudar-ıdı her kimi diyince hâ
4. Olmuş-ıdı eyle tecellî ğar
 Nürdan itmezdi anı kimse far
5. Haddi idi lâle haı zamîrân
 addi sehî gibi çemende çemân
6. Yanduruban hasret odıyla ciger
 Tûra münâcâta giderdi meger
7. Gördi ki yolda turuban bir Şübân
 Derd-ile âh eyleyüp ider figân

34a

Münâcât-ı Şübân

1. Didi ki eyâ cümleye Şâh u ilâh
 Vey amuya mesned ü püşt-i penâh
2. ‘ÂŐıuñam bunca zamândur senüñ
 N’ola diseñ miskînüñe meskenüñ
3. uzıcu iltüp apuñı göredüm
 Ayağuñ altına yüzüm süredüm
4. Çarığuñı dikedüm iy bî-nazîr
 Öñüñe andan getürüp nân u Şîr
5. ızımıyadum aŐıyadum arañı
 Hoş yamayup baleyüp hırañı

6. Şâne urup kākülüni tarayup
Sen şeh ben kul ola kim yarayup
7. Yağış olanda nemedüm örtedüm
Ayağũ altına yüzüm sürtedüm
8. Bitcügezũ sirkeçüğüň öldürüp
Masharalık eyleyüben güldürüp
9. Uyhu deminde süpürüp cāyuñı
Öpe öpe ova idim pāyuñı
10. Bürgeçigüm vireyidüm keyedũñ
Her ne ki bunda bulunur yiyedũñ
11. Nān u penir ü görmez yağ u dũğ
Sen ho bilürsin dimezem ben dürũğ
12. Yüzcegüm gözliceğüm iy huda
Vireyidüm taķına idũñ saña
13. Şapanımı çatladasın hayķırup
Saña yamān söz diyeni hep ķırup
14. Ağacum-ıla uruban düşmenũñ
Öldüredüm ķanda ki vardur senũñ
15. Baña di ki düşmenũni dögeyim
Saña yamān söz diyeni sögeyim
16. Her ne işũñ olsa buyursañ baña
Eyliyedüm cān-ıla ķulluķ saña
17. Düdücegüm çalivireydüm saña
Vaķt ola bir şefķat ideydũñ baña

34b

1. Her nice ezgi dir-iseñ çaladum
Ola ki bu gönlũñ ele aladum
2. Her ki senũñ ķandeliğün dir baña
Çaķmacuğum ķavlucuğum hep aña

3. Belki tuzum torbası enbancuğum
Düdücegüm yanlucuğum yancuğum
4. Añmaq içündür seni bu a' a' vam
Heyheyüm ver her heşüm ü ba' ba' um
5. Düşdi çü ' ışkuñla benüm oyunum
Yoluña qurbān sürüle qoyunum
6. Saña fedā cümle qoyunum keçüm
' Işkuñ-ıla toptoludurur içüm
7. Seni dirler idine şübān konuq
Saña ' ayāndur bu ne hācet tanuq
8. Sen di baña kim nice itmek gerek
Şora seni nireye gitmek gerek
9. Olalıdan berü tapuñdan cüdā
Nicedeyüm bilemezem iy hudā
10. Yandı tutışdı kamu içüm taşum
Göynüben qalmadı qurum yaşum
11. Senden ırāq yaqdı beni ayrılıq
Yaqdı yumardı ğam-ıla şayrılıq
12. Vāy eger görmeyem iy haq seni
Hasret odı küllī kül eyler beni
13. Vālih ü hayrān olup açup dehān
Bihūde sözler dimek içre şübān
Su' āl-i Mūsī ' Aleyhi 's-selām
1. Mūsī-i ' imrān işidüp nāgehān
Didi sözüñ kimiñledür şübān
2. Kimdür ol süd şağuban virdüğüñ
Bitcügezin sirkeçügin dirdigüñ

35a

Cevāb-ı Şübān

1. Mūsīye şübān didi ki iy āḥī
Teñgriden özge di kimüm ar daḥı
‘ İtāb-ı Mūsī ‘ Aleyhi ‘s-selām Şübān-rā
1. Hey bu ne sözdür diyü Mūsī revān
Çağıdı şübāna diyüp hey fülān
2. Cümle sözüñ faḥşedürür her zevāt
Küfr ü feşādāt ü bed ü terrehāt
3. Kāfir ider mü ‘mini bu söz yaḳın
Bu sözle dūr olur olan yaḳın
4. Tıut dilüñi hāy degüldür revā
Ḥaḳḳın ḥaḳḳuñ suḥan-I nā-sezā
5. Ağzuñı yum açma daḥı iy şübān
Yoḥsa yanar sözüñ ucında hān
6. Etmegi ol yer kim anuñ cismi ola
Südi ol içer ki bula neşv ü nemā
7. Geyme gerekmez aña ḥālıḳdurur
Börk senüñ bigiye lāyıḳdurur
8. Gözlügi yüzügi şübān taḳınur
Tengriye böyle diyene çaḳınur
9. Biz yoḡduḳ var-iken ol iu şübān
Virici oldur ḳamuya şır ü nān
10. Cümle za ‘if andan olupdur ḳavī
Anuñ-ıla yol bulur olan ḡavī
11. Her dem odur ḥalḳa çeken ḥoş simāt
Kime viren aş kime beḳsimāt
12. Sufrasıdur ḥūninuñ arz u semā
Ayla gün anda iki bazlama
13. Baḡ-ı irem sebzesi bir baḡ tere
Kāv-ı zemīndür nitekim bir bere

14. Rāzıkı her cān-varuñ oldurur
Ni' metün az şanma ki key boldurur

15. Yetmiş iki millet viren ta'ām
Hāş ü 'āma olup in'āmı 'ām

35b

1. Hūr u melek diyü eyle ins ü perī
Bil kim anuñdur kamu ruzī hūrī
2. Rızık viren kamuya Allāhdur
Biz kuluz ol cümlemize şahdur
3. Sözüni Mūsīnūñ işidüp şübān
Gıtdi özinden yıqılup bir zamān
4. Andan özine gelüp eyledi āh
Mūsīye idüp delü kimi nigāh
5. Didi ki müsī dehenüm bağladuñ
Virhem odıyla yüregüm tağladuñ
6. Eyleduñ idüp bedenüm münhanī
Çatı perişān ü peşimān beni
7. Sözlerüñüñ her biri e şehriyār
Oldı baña nāvek-i elmās-vār
8. Ben bunu tesbīh şanup söyledüm
Kendü özime gör ki n'idüp n'eyledüm
9. Bunu münācāt diyü zevk-ile
Söylemişem bilmeyüben şevk-ile
10. Çünkü sözüm küfr-imiş iy muhteşem
Bes n'ola işüm nicedem n'eyleyem
11. El urup andan yakasın itdi çāk
Ağladı hā āh idüben sūz-nāk
12. Başına gözine dögüp özini
Düzedüben ağlamağa sözini

13. Dökdi bulut bigi gözünden yağış

Āh-ı ciger-süzü olunmaz şağış

14. Düşdi beyābān şitābān şübān

Siyeh-zenān nevḥa-künān ü revān

15. Gāh ayağı yire gelüp geh başı

Ġarḩa virür ‘ālemi gözi yaşı

16. Gāh turup ün çeküben ağlayup

Derd-ile dirdi yüregın tağlayup

17. Nicedeyin n’eyliyeyin n’ideyin

Ḩālūmi dimege kime gideyin

36a

1. Kimsene bilmez n’ideyin Ḩālūmi

‘Arz kime ideyin aḩvālūmi

2. Dört yanımı aldı ḩacālet şuyı

Şerm ü ḩayā ḩazdı önümde ḩuyı

3. Baḩr-ı taḩayyürde uşanup gemüm

Ġarḩa viren gibi tutuldu demüm

4. Gerçi didüm her ne ki geldi ben

Luḩf u kerem ḩıl yazuğa yazum sen

5. Nāliş idüp böyle dimekte şübān

Baḩr-ı kerem cūşa gelüp ol zamān

‘İtāb-ı Ḩaḩ cell ü ‘alī be mūsī ‘aleyhi’s-selām

1. Mūsīye vaḩyile didi kim ḩudā

Bendemi benden niçün itdüñ cüdā

2. Sen sen ol olma sebab-i iftirāḩ

Ebgāz-ı eşyā dinilüpdür ḩalāḩ

3. Ağacuñ itdügi kesende ḩaraḩ

Sen sebebin bilgil anuñ iftirāḩ

4. Firḩat-i aḩbāb iken ḩarb olur

- Hasret-i aşhâb iken şarp olur
5. Şanma beni nâtır olam şürete
Ben gön-ile nâzıram u niyyete
6. Men nazar eylemezem illâ dile
Her ne ğalaṭ söylese bakman dile
7. Şanma ki sen isteneni güldedür
Genc-i nihân her ne ki var dildedür
8. Her ne dilegüñ var-ısa yüri var
Dilde ṭaparsın dile merdâne-vār
9. Dil dili var içerü dilden dile
Dil dilegüni yine dilden dile
10. Bu dile ol dilden irer her ne irer
Ol dilüñ incüsini bu dil virer
11. Lafz eger rāst ola ger geçek
Hiç kayırmaz bize ma‘nī gerek

36b

1. Sen bunı bil kim baña ey muhterem
‘Işḡ-ıla iñildü gerek derd hem
2. Āh gerek derd-ile hem söz ü sâz
Sûziş-ile hem suḡan-ı cân-güdâz
3. Derd-i derûn dīde-i giryân gerek
Sīne-i sūzân dil-i büryân gerek
4. Derd gerek derd gerek derd-i derd
Derd-i derûn-ıla olan rûy-ı zerd
5. Kimde ki yoḡ derd degül merd-i dīn
Merd odur anda ola merd-i dīn
6. ‘Işḡ erinüñ dirliği ilden cüdâ
Mezhebi ḡaḡ millet ü dīn-i ḡudâ
7. Mezheb ü kīşi ḡaḡ olur ‘āşıḡuñ

- ‘ İşret ü ‘ ayşu ħaķ olur ‘ āşuķuñ
8. ‘ Āşuķa ŧayy dime dinse ħaŧā
Her ne dise çün anı ŧutmaz ħudā
9. Yüri buyurma aña iy sevgülü
Cāmeleri çāklere sen refü
10. Ĥūnı ŧehīdūñ ŧudan evlādurur
Bu arada ķan ŧudan a‘ lādurur
11. Bil ki ben emr itmemiřem sūd iķün
Bil ki hemān fażl ü ‘ a‘ ŧā cūd iķün
12. Sen bunı bile ehl-i edeb özgedür
‘ İřķ odıyla sūĥte-leb özgedür
13. Ehl-i řalāĥ ehl-i řafā özgedür
Sırĥāne-i nār-ı hevā özgedür
14. ‘ Āşuķ-ı dīvāne sözi özgedür
‘ Āķıl-ı ferzāne sözi özgedür
15. Merd-i ħudā-bīn olan özgedür
Derd-ile ġam-gīn olan özgedür
16. Her ne ki dir ‘ āşuķ-ı řürīde ĥāl
Diñle anı itme aña ķıl ü ķāl
17. Terk idüpdür edebi bī-ĥoduñ
Bī-ĥod-ıla yoķ işi nīķ ü bedūñ

37a

1. Yüri bu elfāz-ı ‘ ibārātı çal
Yirine ĥoř sūziř-ile nāliř al
2. Nice bu izĥār-ı feřāĥat nice
Nice bu izmār-ı belāġat nice
3. Nice bu elfāz-ı bedāyi‘ nice
Nice bu tersī‘ -I řanāyi‘ nice
4. Ķo buları derd fezān yüri var

- Derd-ile āh itmedür her ne var
5. Bil ki bulardan kamu iy merd-i rāh
Biñdürür sūzişle bir kez āh
6. Zihn ü zekā düzd-i müşa‘beddürür
‘Aql ü hıred kalb ü mu‘arreddürür
7. ‘Aql eşegidür burada katı leng
Balçığa batmış kimi hayrān ü deng
8. ‘Işık-ıla ‘aqluñ meşeli müsīyā
Āteş-i tiz-ile kuru bürīyā
9. ‘Aşk burākına uruldı çü zīn
Ġārete gitdi hıred-i hurde-bīn
10. ‘Aql şalup ‘ışık-ıla al hayreti
Sūziş-ile derde değış fikreti
11. Ben bilürem dimegi ko yürü var
Yirine ko bilmez mi zinhār
12. Her kişinüñ ‘aybını yiter gözet
Bilür-iken özüni bilmez düzet
13. Özüne her tã’ife bir iştilāh
İdinüp anuñ-ıla taparlar felāh
14. Birine dir medh birisine zem
Birine dir şehd ü birisine sem
15. Birisine nār u birisine nūr
Birisine dīv birisine hūr
16. Birisine cism ü birisine rūh
Birisine habs ü birin fütūh
17. Her kulum için komuşam bir tarīk
Yine benüm her birisine refīk

37b

1. Her birinüñ var benüm-ile yakīn

Gizlüce bir sözcügezi ey emîn

2. Her kulumuñ bir sözi bir rāzı var
Bir ğam u bir sūziş ü bir sāzı var
3. Her biri bir nevi‘ le bir zıkr ider
Her biri bir demle bir fikr ider
4. Pādişehem ben baña bilgil kamu
Kullarumuñ sözleri var sevgülü
5. Bendelerüm her ne ki dirler baña
Ġam yeme andan berüyem mūsīyā
6. İsteme sen ser-hoş olandan edeb
Bilmedüğüñ kimseye itme ğazāb
7. Mestden isteme kulağuzluğu
Ayığ olandan dilegil uzluğu
8. Ayığı ko ayığ uyukdur uyuk
Mest oluban āh idegör ey uluk
9. Nesne dağı bilmez-iseñ iy uyuk
Bārī çağurur dile bir hoş tuyuk
10. Her ne ki var nāledeür āh-ıla
Sūziş-ile yanmadadur vāh-ıla

‘ İtāb-ı haq cell ü ‘ alī be-mūsī ‘ aleyhi ‘s-selām

1. Mūsīye haq yine hitāb eyleyüp
Didi hitābında ‘ itāb eyleyüp
2. Ben seni göndermemişem fazl için
Bil ki seni virmemişem vaşl için
3. Yoldan azanı yola dönderesen
Oğşayuban hoş baña gönderesen
4. Ben seni peğamber idindüm kit ā
Kullarımı da‘ vet idesen baña
5. Sen ki benüm işigüme yüz süren

Ḳulumı di kim niçün olduñ süren

6. Nişe münâcât ideni sen baña
Men' idüben benden idersin cüdâ

38a

1. Ayrulanı didüm ulaşdur baña
Dimedüm ulaşmışı ayır saña
2. Yâdı biliş eyle didüm ben baña
Bilişi yâd itme didüm mûsîyâ
3. Di nişe ayırduñ enîsüm benüm
Gicede gündüzde celîsüm benüm
4. Mestümi bî-ḥûşumı ḥayrânumı
Derd-ile giryânumı nâlânumı
5. Niçün ayırduñ di benüm yârumı
Hem-demümi yâr-ı vefâ-dârumı
6. Ṭoya varanda ḳapudan baḳanum
Baḳışı 'âşık yüregın yaḳanum
7. Kimsene söyleşmege 'âr idenüm
Varduğu yirden sürülüp gidenüm
8. Ḳulluḳ idüp ḥaḳḳı virilmiyenüm
Bitcügezi hîç dirilmiyenüm
9. Geydücegi çirkin olup yunmıyan
İgrenüben kimse yimeḳ şunmıyan
10. Söyledügi sözde ğaraż olmiyan
Cevher olup sözi 'araż olmiyan
11. Ḥışma gelüp hîç ḳoyun dögmıyen
Pâk olup ağızı ḳaḳıyup sögmıyen
12. Giceler erteye deign yatmıyan
Ḳaḳıyuban kimseye ḳaş çatmıyan
13. Āh-ıla her demde beni yâd iden

Nāle-i dil-süz-ıla feryād iden

14. Aldananum her kişinüñ sözine

Güldürenüm illeri kendüzine

15. Şıdķ u şafāyla idüp her işi

Mihr ü vefāyla iden her işi

16. Kuzulucam südlücem ayranlucam

İplücem ilmeklü enbānlucam

17. H̄asret-ile gözleri yaşlum kıanı

Fırķat-ile yüregi başlum kıanı

38b

1. Kıanı benüm h̄aş kıulum n'eyledüñ

Nebeşne bilişen bendemi yād eyledüñ

2. N'eyledüñ ol vālih ü hayrānumı

Südlüce enbānluca şübānumı

3. Kuzuluca ... ıp sen yine

Göñlini yıķduñ yüri var yap yine

4. Mūsīye h̄aķ sır sözini ol kıadar

Didi kim oldu yıķılıp bī-h̄aber

5. Rūhı uçup nice kez ol 'āleme

Vardı diñledi yetişüp ol deme

6. Şorma ne didi diyü çekme emek

Biñde birin kimseye olmaz dimek

.....

1. Gözleri yaş-ıla ıolup ağladı

'Işķ odıyla yüregin dağladı

2. Gitdi şübāna isteyü hayrān-vār

Āh-ı künān mużtarib ü bī-karār

3. Ağlayu geh iñleyü idüp fiğān

Süz-ıla gezmekde iken nāgehān

4. Gördi düşüp bir yire ol āfitāb
Eyle yatur mest ü ħarāb ü yebāb
5. Yüzi gözi k̄amu gil ü gerd-i ħāk
Dāmenine deñlü girībānı çāk
6. Mūsī-i ‘imrān olup bī-ķarār
Düşdi revān üstüne bī-iĥtiyār
7. Sürdi şübānuñ yüzüne yüzüni
Sildi yeñ-ile yüzüni gözüni
8. Didi kim ey cümle şübānuñ ŗehi
Rehberi ŗeb-hīzi bihi āgehi
9. Müjde saña irdi beşāret sözi
Ĥazret-i ħaķ idüp işāret özi
10. Didi ki var oĥsa benüm ‘āşıkum
Di ki ne dirse disün ol şadıķum

39a

1. Küfr anuñ küfr degül diyendür
Tire degül mezheb idüben
2. Var ne ki dirse di ki destürdur
Sözleriñüñ her biri bir nürdur
3. Olma sözüñden yüri var münfa‘ il
Her ne gelürse dilüñe söylegil
4. Vardı gerekse öpeyin pāyuñı
Ya sileyin süpüreyin cāyuñı
5. Çarıĥuñı ger dikeyin di aña
Ger di keçüm-ile ķoyunum saña
6. Ķuzumu iletürsen ilet var aña
Küsme merd gel kerem eyle baña
7. Bize baĥışla ŗuçumuz iy āĥı
Ĥiç işümüz yoķ senüñ-ile daĥı

8. Her ne diseñ nesne dimez çün baña
Var di kerem eyle kaçırma baña
9. Hâk senüñ içün baña idüp hıñb
Didi var elbette anı iste şab
10. Girmiyem artuğ danuğ ol iy āñi
Şul-ıla mevlā arasına dağı
11. Kimseneyi coşubanı sögmeyem
Yetişeni kaçuban dögmeyem
12. Kimsenüñ ayruğ sözine bağmayam
Āteş hışımıyla yıkup yağmayam
13. Bilmemişem luşfi anuñ ‘ām imiş
İşi hemān luşf-ıla in‘ām imiş
14. Mūsī-i ‘imrān ‘aleyhi’s-selām
Hâk sözini didi şübāna temām
15. Çünki bu sözleri işitdi şübān
Şād oluban mūsīye didi revān
16. Bu sözi çün muştuladuñ sen baña
Çađmacuđum kavlucağum al saña
17. Gel varalum hem vireyin bir ögeç
Özge ne kim kıala kerem eyle geç

39b

1. Yine dönüp şanz-ıla didi şübān
Mūsī-i ‘imrāna uzadup dehān
2. Kađırıduñ başuma ayranımı
Gördüñ ola andaki seyrānımı
3. Gördüñ ola anda şübān n’eydügin
Derd-ile feryād figān n’eydügin
4. Anda ne gördüğüni bu gözlerüm
N’olduğın ol küfr dīnen sözlerüm

5. Bildüñ ola haqq-ıla bāzārımı
Sūzişümi nālišümi zārımı
6. Çaçmacağum kavlucağum n'olduğın
‘Āleme enbānum üni tılduğın
7. Gördüñ ola acıca ayranımı
Yidigüñi tatluca seyrānumı
Tanz-ı diger
1. Mūsīye gör yine ne didi şubān
Hüb kelāmı-ıla hoş açup dehān
2. Didi ki iy küfr diyen sözüme
Dınma diyü derhem iden özüme
3. Sözlerümüñ her birisin iy āhī
Haq neler itmiş varuban gör dağı
4. Kimsenelerle iş itmiş degül
Göz görüben kulağ işitmiş degül
5. Kuzucuğum bir qaraca gözlüce
Şūhca şatırca uşak sözlüce
6. Hoşca hoş āyendece maḥbūbca
Yaḥşice oyuncıca mergūbca
7. Kāküli müşgince sehī kadlüce
Gonçe ağızluca semen ḥadlüce
8. Bir güzel oğlanuç olup gezmede
Söyleyüben şehd ü şeker ezmede

40a

1. Süri-yle koyunum olan ḥūr-ı ‘ın
Her biri bir şāhīdi ḥuld-ı berīn
2. Keçüm olup bir güzel ablaq biraq
Anda benüm-çün varup olmuş veşāk
3. Ağacumuñ zıllına tūbī turup

- Dirliği topı bükülüp baş urup
4. Hey heyümi her heşümi iy ‘ amû
Hay hay idüp eylemiş Allâh hû
5. Nānum-ıla şīrūmi gü lengübīn
Dūgum-ıla cebīnūmi sirkengübīn
6. Birisi ol hūrilerūñ hūb hoş
Oturuban nāz-ıla hātun-veş
7. Her yañaya ‘ işve ile baqmadadur
Göz kaquban cān u gōñül yaqmadadur
8. Fınduq-ıla oynamada pistesin
Ya‘ nī kime buse gerek istesin
9. Nergisini şīve ile süzmede
Şāne ile sūnbūlini düzmede
10. Kırmada peyveste kaşı yayını
Kırpık oqıyla bir idüp rāyını
11. Egnine almış nemedüm cāme-vār
Her nice renk ister-iseñ anda var
12. Şapanımı beline zerrīn kemer
İdübeni bağlamış ol sīm-ber
13. Börkcügüm başına bir hoş külāh
Giymişe beñzer şanasın mihr ü māh
14. Gözlügüm aşmış yanına şāh-vār
Dimede bir bencileyin kande var
15. Yüzücegüm parmağına taqınup
Yağımı hūnnā yirine yaqınup
16. Dūdücegüm ele alup çalmada
Gōñlūni ‘ uşşākuñ ele almada
17. Ser-hoş olup hamr-ı hudādan şübān
Didi yine müsīye ey cāh cāh

40b

1. Bunda ne var hey berü gel ben saña
Nesne diyeyin ki qalasın taña
2. Sen ki didüñ küfr benüm sözüme
Her ne gerekse diyüben özüme
3. Geldi sözüñden baña bî-çârelik
Suhtelik key qatı ğam-ğ̃ârelik
4. ‘Acz ü fûrümândelik işkestelik
Derd-ile miskînlüğe dih-ğ̃astelik
5. Anda şunıldı baña bir özge cām
Bî-ğ̃od olup bilemedüm şubḥ u şām
6. İçinülen cāmı mey-i nuql nûr
Dilde qomaz sevgüsi ğayrıyı yur
7. Her yaña baqđum görünür rûy-ı yār
Nuql-ı meyi naql-i ğadıṣ nigār
8. Bunda bize ağyār diyen anda yār
Hāşılı bu yār qamu her ne var
9. Anda gerek olmaz ola hîç ḥûr
Göremedüm her yaña baqđum quşûr
10. Anda hemân çeng ü def ü nây ‘ûd
Şâhid ü şem‘ ü şeker ü müşğ ‘ûd
11. Muṭrıbı sākîsi ğazel-ğ̃ânı nûr
Edebinüñ işi sürûd u sürûr
12. Şimdiki ğâletde benüm iy kelîm
Dostuñ öñinde kelîm ü nedîm
13. Bu dil ile ğâlûmi olmaz dimek
Dınma dağı qo beni çekme emek
14. Sen sebep olduñ velî iy muḥteşem
Ki eyledi ğağ baña bu deñlü kerem

15. Mürşidüm olduñ benüm iy şehriyâr
 Hızr saña yoldaş u ilyās yâr
16. Ey saña kıurban şışegüm mışegüm
 Atacuğum anacuğum hûb şegüm
17. Ey beni tanışduran Allâh-ıla
 Hem-dem iden bendesini şâh-ıla

41a

1. Egriligüm toğrulığa döndüren
 Bendesini tengrisine gönderen
2. Maṭbah-ı haḳdan ey kıut viren
 ‘Ālemi nāsütümü lāhūd iden
3. Menzilümi geh melekūt eyleyen
 Gâh maḳāmum ceberūt eyleyen
4. Küfrümi hod-binligümi dîn iden
 Tıreligüm rüşen aydın iden
5. Bir söz-ile cismümi rûḫ eyleyen
 Rûḫum için fetḫ-i fütüḫ eyleyen
6. Sirkemi mül diye mey ḫor eyleyen
 Ḫârımı kül nârımı nûr eyleyen
7. ‘İşretümi ‘ıyşımı iden müdâm
 Sözleri olan baña naḳl-ı müdâm
8. Ey gözi bigi beni ḫoş hû iden
 Maḫv idüben ğarḳa-i yâ hû iden
9. Devletümi baḫtımı bîdâr iden
 Dört yanımı dilber ü dîdâr iden
10. Ḫalk-ı cihâni baña hep yâr iden
 Her yanımı dîde-i dîdâr iden
11. Ben misi zer eyledüñ ey kimyâ
 Ey ayağı tozı göze tütîyâ

12. Doğdı sa‘ âdet güneşi başuma

Rüşenî irdi içüme taşuma

13. Çünkü sözün eyledi şübân temâm

Oldı revân Mûsiye idüp selâm

Naşihat

1. Her ki şübānuñ işidüp kışşasın

Alsa gerekdür özinüñ hişşesin

2. Hişşesi budur kim ola key selim

Coşmağunı terk idüp ola halim

3. Dülşüben gördüğünü sögmeye

Olşuban irdüğünü dögmeye

41b

1. Kimseneye bakma hor u haķır

Halka ğanî baķa özine faķır

2. Tengriyi her arada hāzır bile

Her şeye hoş vech-ile nāzır bile

3. Şāf ola her kişi-yle sinesini

Olmaya bir kimse ile kīnesini

4. Tünd ü ğazab-nāk ü dürüştmaya

‘Ālem ile yüz ola püştmaya

5. Ķatılıĝı cehd idüp elden şala

İstiye yumşaklıĝı bulup ala

6. Olmıya bed hūy ola nīk hūy

Luţf-ıla ide idicek güft ü gūy

7. ‘Ucb u enāniyyeti terk eyleye

Tengri ile işini berk eyleye

8. Özgeye yükletmiye öz bārını

İtmiye red az söz için yārını

9. İrdüğine itmiye cevr ü cefā

Her kişiye göstere mihr ü vefâ

10. Nerm şikeste dutuban özüni

 Çatı bütün söylemiye sözünü

11. Bu denilen bigi olunsa temâm

 Besdürür âdem olana ve's-selâm

.....

1. Mûsiyi sen şanma şağın tîz ü tünd

 Bir kaçığıan ebleh ü bî-^ç aql-ı künd

2. Var mıdı ^ç âlemde ^ç aceb ey selîm

 Mûsî-I ^ç imrân bigi bir hoş halîm

3. Tengri te^ç âlâ anı ey bahtiyâr

 Hilmi için itmiş-idi ihtiyâr

4. Diñle inanmaz-ısañ iy kethüdâ

 Nice kabûl itdügin anı hudâ

42a

Hikâyet

1. Mûsî-i ^ç imrân güder-iken koyun

 Bir koyun oynar anuñ-ıla oyun

2. Kaçdı sürüden çıkuban nâgehân

 Düşdi anuñ ardına Mûsî revân

3. Hıyli zaman kim koyunu kodı cüst

 Ayağı ŝişüp kabarup oldu süst

4. Kaldı koyun dağı giderken kaçup

 Seslenüben haşlayup ağız açup

5. Mûsî-i ^ç imrân yitişüp koyuna

 Bağmayup ol koyun iden oyuna

6. Oğşadı hoş silkibenü tozunı

 Rağm idüp öpüp yüzünü gözünü

7. Didi ki tut gelmedi rağmuñ baña

Gelmedi mi hîç yazıguñ saña

8. Gelmedi bir zerre vücūdına hışm

Geldi hemân rahmı gelüp âb-ı çeşm

9. Kaķımadı hîç puşup sögmedi

Arķasını yaptı tıttup döğmedi

10. Yine apardı sürüye oğşayu

Nişe özüñ zaħmete şalduñ diyü

11. Mūsıye ol demde hemân ol kerım

Virdi risālet idüben hoş kelım

Münācāt

1. Mūsı-i ‘imrān daħı iy ħalım

Ĥazretüñ eyledi ħalım ü kelım

2. Sensin iden cümleye ta‘līm-i ‘ilm

Senden irür cümleye rıfķ u ħalım

3. Her kaçanı özine hoş oğşayu

Döndüren iy rıfķ-ıla bendem diyü

4. Kaçsa sürüñden yañılup rüşenı

Luţf-ı şübān eyle añı iy ħanı

5. Silküben gerd-i günāhun revān

Sürıñe döndür yine iy mihribān

42b

1. Biz koyunı iy bize luţfi şübān

İy anadan kızısına mihribān

2. Başımuza ķoma bizi bir nefes

Yohsa ķapar gerek hevā vü heves

3. Ĥavluñ ağıl eyle bize ħilmüñi

Otlağımız şulağımız ‘ilmüñi

4. Her keremüñ it bize ħırz iy kerem

Tā bizi incitmeye diyür recım

5. Böyle olıcağ gerek bilis ‘anîd
Biz koyuna n’idebilür iy reşîd
6. Ol kuzuyu tutuban hoş şübân
Tapıvirür anasını ol zamân
7. Bir kuzucuğ kim anasından azar
Ha meleyüp anasın arar gezer
8. Dönmişem ol kuzuya yâ rab ben
Saña kulavuzla beni yine sen
9. Ben de eger yumşağ u ger itiyem
İşigünüñ bir erbâca itiyem
10. Oğur-iken derd-ile bu beyti ben
Yadıma ne geldi yine diñle sen

Hikâyet

1. Var-ıdı bir yerde meger bir şübân
Çöpük ü çälâk-ıdı gey pehlevân
2. Mûsî-i vaqt-ıdı şübânlıkda ol
Bulmuş-ıdı hızr bigi hağğa yol
3. Söylese sözinden anuñ tağ u taş
Yangılanup her biri iderdi fâş
4. Bir iti var-ıdı ‘aceb turfa reng
Şenkli vü şüh-ıdı şağabnâk u şeng
5. Gürkden efgende-ıdı gürg-i gîr
Şanasın ol akmış-ıdı şîr-i şîr
6. Kardaşı-ıdı seg-i aşhâb-ı kehf
Yançulanurdı kaya idende lehf

43a

1. Hîlede rübâh-ıdı tutmağda bebr
Yilmede gürg-ıdı gağabda zebr
2. Nân u nemek hağğımı bilürdi gey

Ol seg-i ferrûh-rûh u ferhunde-pey

3. Hoş tek ü pū fitne ger ü bû-şinās

Şāhibine idici hoş hoş sipās

4. ‘İlm-ile it her ne tutarsa helāl

Cehl-ile ādem ne iderse dālāl

5. Olur-ıdı nageh uyusa şubān

Gicede erteye deign pāsban

6. Uydurup ol iti meger ol şubān

Şehre gelür geşt iderek bir zamān

7. Geşt ider-iken itini nāgehān

İtürüben oş oşa düşer şubān

8. İt de düşer şehri içine sū-be-sū

Bulmağa şubānı ider cüst ü cū

9. Bulduğına kıyruğın bulayup

Yaş-ıla yirün yüzün şulayup

10. Gāh ulur geh yügürür siñleyü

Gāh ulur gāh yatur iñleyü

11. Issı şanup gördüğine yalanur

Diş-ile tutup etegin şalınur

12. Gāh şalanur geh şolanur gāh ürür

Gāh yatup yüzini yire sürür

13. Gāh şubānuñ şuyuban izini

Yüz sürüp andan dögüben dizini

14. Kıyruğın bulayuban geh durur

İrdügi ize yüzini geh sürür

15. Nāliş idüp göge şutar yüzini

Sūziş-ile yanduruban özini

16. Derd-ile gezmekde-iken nāgehān

Kulağuna bir ün irişür nāgehān

17.   Işk-ıla bir ygrp eyle gider
H ıç demek olmaz anı kim n'ider

43b

1. Düřdi řubānuń irp ayađına
Srtbeni yüzini ayağına
2. Nev alar aparur ttamaz  zini
K an yaş-ıla tlduruban g zini
3. Rşen  misk n dağı iy b -naz r
Ey her ayağa düşene dest-g r
4. Işignn bir itidr ey ған 
N'ola şub n girmeg-ile anı
5.  desin rıf -ıla hş iy ref k
Ey kerem   luğfı ref k   şef k
6. Ol řub nuń yitren it bigi oř
Gezmededr n'ola der-iseń bir uř
7. Rşen  sen dağı şub n bigi var
S yle rev n her ne zam rnde var
8. Her ne diseń rřen  ya' n  ki var
Derd-i dern-ıla di şub n-v r
9. S yle vel   zińe düřer  zi
Egme şağın şer' s zinden g zi
10. şer' s zin hr g ren hr olur
Gülşen içinde gl-iken h r olur
11. Cezbe-i rağm n yetişüp n geh n
Nefsińi dil eyleye cismn  c n
12. Eyleye řr  buńı  b-ı hay t
Sirkeńi ml zehrińi řand u neb t
13. H aruńı gl bmuń ide ' andel b
Dşmenn  ider rağbn h b b

14. Giderüp iflâsuñı idüp ğanı
Tireligüñ eyleyüben rüşeni
15. Sâķi-i bâķi şunuban cām-ı mey
Ölmiş-iken ide seni yine hayy
16. Ol meyi kim her kim içer pāk olur
Hüzni gider bî-ġam u bî-bāk olur
17. Rāh kim ol rûh-ıladur hem-mizāc
Rāhat olur bulan anuñla imtizāc

44a

1. mey kim olur anı içen bî-ħisāb
‘azbe döner ger olur olsa ‘azāb
2. mey kim içen anı olup hūb mest
meygededen çıkmaz olur mey-perest
3. mey kim āmin içenüñ olmaz müdām
benligi maħu oluban ve’s-selām
Münācāt
1. rüşeni yoġ-iken iy var iden
dīdesini lāyık-ı dīdār iden
2. ķadħuñı şübānuñ eyā pür-kerem
medħe geçürdüñ idüben muħterem
3. aña daħı cezbeñi göndüresin
göñlini küllī saña döndüresin
4. idesin itdüġi du‘āsın ķabül
eyleyüben medħ u şenāsın ķabül
5. başdan ayaġa idesin cümle nūr
işi ola zevķ u şafā vü huzūr
6. rüşen ola çeşm-i dil-i rüşeni
nūra döne küllī ġüli rüşeni

Münācāt

1. iy işigüñde iki ҡul bām u šām
ben de kimem saña diyem pādišām
2. ben de kimem tā ki diyem iy ғanī
işigünüñ bir itidür rüşenī
3. bilemezem hīç düşer mi baña
rüşenīyi yarlığa diyem saña
4. ‘āciz ü miskīn ü fūrūmāndeyem
bilemezem ḥābda ya rābdeyem
5. zāhirimi şu-yıla ṭāhir idem
bāṭınımı bilemezem ki n’idem
6. faẓluñ-ıla rüşenīyem rüşenī
‘adluñ-ıla zūlmetīyem iy ғanī

44b

1. başdan ayğa çü benem pīç pīç
‘ilm ü ‘amelden degülem hīç hīç
2. deng ü serāsīme vü sergeşteyem
vālih ü dīvāne vü bergeşteyem
3. saña sezā sözi eyā ferd ü yek
baña sen ögret ki ne dimek gerek
4. biz ırağa iy bize bizden yaqın
zann u gümānı aluban vir yaqın
5. luṭfuñ-ıla olsam olur ney şeker
ḳahruñ-ıla ḳuru ḳamışdan beter
6. ḥāzretüñ-ile olıcak iy ғanī
rüşenīyem rüşenīyem rüşenī
7. bes dilerem kim beni sen iy ғanī
dā’imü’l evḳāt idesin rüşenī
8. rüşenīyem istegüm ol iy ғanī
bir nefes ayırma ṭapuñdan beni

9. baña enīs eyleyüben adıñı
eyle celīsüm tapuñı yādıñı
10. aduñ-ıla tapdı tapanlar sümüvv
yāduñ-ıla buldı bulanlar nümüvv
11. ismüñ-ile buldı seni rüşenī
ismüñi her kim bile bulur seni
12. ismüñi mftāh-ı fütüh eyledi
cismine cān rühına rüh eyledi
13. adıñı her kim ki senüñ ide yād
bilış olur qalmaz aña hīç yād
14. es'elüke ismike ihsānike
eṭlub min luṭfike gufrāneke
15. nes'elüke bi-ismike yā-ze'l-^ç aṭā
ma^ç rifeten tāmmeten ve'l-^ç alā
16. Berreke yā berrük yā dā'im
Zātike bi'z-zātü bike ḳā'im
17. Ḥamd senüñ şükr senüñ hem şenā
Medḥ senüñ ^ç izz senüñ hem senā

45a

1. Fazl senüñ menn ile a^ç ṭā senüñ
Rızḳ senüñ cūdla na^ç ma senüñ
2. Faḥr senüñ bezl ü hedāyā senüñ
^ç Ahd-i vefā bezl ü ^ç aṭāyā senüñ
3. Emn ü emān minnet-i ihsān senüñ
^ç İlm ü beyān ḥüccet-i bürhān senüñ
4. Mülk senüñ ḥükm senüñ yā melīk
Leyse leke fi'l ^ç azamūt şerīk
5. Birleyüben ḥazretüñi rüşenī
Didi hüvallahü aḥad ey ḡanī

6. Minneke adem umme eyā men lehu al
Mülk-i leke el-küll eyā küll küll

7. Ārif olanlar bunu bilür amu
İsmüke fi efüdetü 'l-küllü hū

Münācāt

1. Hāmd saña yār şūrā-yı bī-nazīr
Kim melikü 'l mülksen ü bī-vezīr

2. ādir ü ayyūm uvvīsen adīm
Mişlike fi 'd-dehr adīm adīm

3. Ğafūr u ğaffār u ğafūr u raḥīm
Ālim ü allām u azīz ü alīm

4. Mübdī vü muḥşī vü muḥīd ü mecīd
Münşī-i muḥyī vü mümeyyit ü meşīd

5. Rāzık rezzāk u müfis ü ḥabīb
Hālīk u ḥallāk u raḥīb u arīb

6. Evvel āḥir müte'āl ra'ūf
Zāhir ü bāḥin mütekellim aḫūf

7. āhir ü aḥhār u velī vü laḫīf
Vāhib u vehhāb u mu'izz ü şerīf

8. Mü'min uddüs ü selām ü şehīd
Müfsiḫ ü ḥādī vü ğafūr reşīd

9. Bā'ış ü süḥān ü mübīn ü şekūr
Vāriş-i sulṫān u mu'ayyen ü şabūr

45b

1. Fā'il-i muḫtār u derd ü cemīl
Cābir ü cebbār u adīr-i celīl

2. Hāfız u rāfi' ḥükm-i bī-şerīk
ābız ü bāsiḫ mütekebbir melīk

3. Bārī vü adl ü ebed ü lem-yezel

- Ḥayy ü nevā nāy ü bākī ezel
4. Şāfi-i şefī vāli-i mevlīyü'l 'ibād
Nūr-ı seri' -i ekber ü kāfi cevād
5. Zākī zekī t̄ahir ü t̄ahr ü taqī
Vāfi vefī muḥsin ü münci naqī
6. Mūsī' ü zülmen mehīd ü kīl
Mūcid ü zū'l cūd u vaḥīd ü dil
7. Mūnis-ül ervāḥ enīs-ül ḳulūb
Māhiyel iḳbāl mezīl-üz-zunūb
8. Mu' tim vela yū' tim ü müşevvī delīl
'Ālim velā yūchel ü ni' amü' z-zelīl
9. Dā'im ü ḥannān u bedī' ü ḥalīm
Ḳā'im ü mennān u şefī' ü ḥakīm
10. Dār u nāfi' şamed u muḳadder
Salṭanatuñ müsteḳar ü müstemem
11. Māni' -i zū'l tavl şedīdü'l 'iḳāb
Vāḳi' -i zū'l- 'arş seri' -ül ḥisāb
12. Şāni' ü deyyān müfiş ü kerīm
Şāfi' zū'l-mecd ü muḥit ü muḳīm
13. Naḥnu 'abdlik yā ze'l-celāl
Ente cemīl ü muḥibbū'l cemāl
14. Ecved ü sebreh muḳaddes-i refīḳ
Mürşid ü mehdī vü gıyaş ü şefīḳ
15. Muhteri' ü mübdi' ü melce-i bilād
Gālib ü zū'l yetş mebni' ü me'az
16. Yā amelī ente minel el menī
Yā vaşlı ente misāl-ül ḡanī
17. Birleyüben ḥazretüñi rüşeni
Didi hüvallahü aḥad ey ḡanī

46a

1. Dād gerü dāver-i dānā-yı rāz
İzd ü yezdān u sırr-ı bī-niyāz
2. Sun‘ senüñ ‘avn ü ‘ināyet senüñ
Hüküm senüñ rüşd ü hidāyet senüñ
3. Sāmi‘ ü’l esvāt u mucībü’d du‘ ā
Vāқи‘ ü’l ālād müzeyyelü’l belā
4. Hālîk-ı mülk ü melek ins ü cān
Vāhib-i nefis ü nefes ü kalb-i cān
5. Eyle bize tevbe-i şevābı nisār
Eyleyüben hūb-ı şavābı şîār
6. Göz ki yüzüñ görmeye ol göz degül
Söz ki sözüñ olmaya ol söz degül
7. Bārî hudāyā bize kıl ruzî sen
Fazlun ile hoş mütehammil iden
8. Vir yine bir dil kim ola zākirüñ
Hamd ide saña oluban şākirüñ
9. Dil dilümi itmese zıkrüñ senüñ
Dil dilümi itmese fikrüñ senüñ
10. Dil ki seni añmıya ol dil degül
Dil ki sevk-i cāyî degül dil degül
11. Gūş ki işitmez söziñi ger gerek
Ten ki muti‘ in degül ol ger gerek
12. Gönle mālîk degülem yā melîk
Bes anı koyma olmağa bed ile nîk
13. Yār-i hudāyā ‘azametüñ haqqı
‘İzz ü celāl ü ceberutuñ haqqı
14. Kudretiñüñ haqqı eyā zü’l-emān
Kuvvetiñüñ haqqı eyā müste-ān

15. ʿİzz ü celālün ḥaḳḳı-çün yā celāl
 Ḥüsn ü cemālün ḥaḳḳı-çün yā cemāl
16. Mecd ü senānuñ ḥaḳḳı-çün yā mecd
 Ḥamd ü senānuñ ḥaḳḳı-çün yā ḥamīd
17. Niğmetüñüñ vüsʿati-çün yā kerīm
 Raḥmetüñüñ keşreti-çün yā raḥīm

46b

1. Biñ bir aduñ ḥaḳḳı-çün iy züʿl-celāl
 Rüşeniye luṭf-ıla göster cemāl
2. Vechüñi bir vechile görmek diler
 İşigüñe yüzüni sürmek diler
3. Pādşāhā ādem ü ḥavvā ḥaḳḳı
 Ādeme öğretdüğüñ esmā ḥaḳḳı
4. Daḥı nebī-çün velī ilhāmı için
 Anlaruñ hoş geçen eyyāmı-çün
5. Şīt nebīnün yüzi şuyı ḥaḳḳı
 Nūḥ nebīnün eyü ḥūyı ḥaḳḳı
6. Şıdḳ u şafā-yı zekeriya için
 Ḥürmet-i mūsī bin ʿimrān-çün
7. Zārī yaʿḳūb u zeliḥāyiçün
 Ğuşşa-i şemʿun yehūd için
8. Şulḥ-ı şalāhiyyet-i şāliḥ ḥaḳḳı
 Ḥaḳḳı-ı ʿubūdiyyet-i her muttaki
9. Zaḥmet-i eyyūbuñ eyü şabri-çün
 Nūr-ı ḥudā ile ṭolu kabri-çün
10. Yūşaʿ vü hārūnun olan ḥilmi-çün
 Bildüğü hızruñ ledünni ʿilmi-çün
11. Mevedini ihtiyatuñ ḥāş-ıla
 İtdüğü taʿviz için ihlāş-ıla

12. Mucize-i Aḥmed-i Muḥtâr için
Anuñ ol aşḥâbı-çün aḥbârı-çün
13. Turre-i tarrâr-ı maṭar için
Sünbül ü gülpüş u semensâsı-çün
14. Şeybet-i bû-bekr ü ‘ömer-i ‘adli-çün
Tengrinüñ anlara olan fażlı-çün
15. Şerm ü ḥayâsı olan ‘oşmân için
Luṭf-ıla ol yazduğı Qur‘ân için
16. Şîr-i ḥudâ ḥaydâr-ı kerrâr için
Anuñ o şadrındaki esrâr için
17. Andan anuñ sevgülü hoş için
Ümmeti-çün âli-çün evlâd için

47a

1. Hamza için ca‘ fer-i ṭayyâr için
Cem‘ -i muḥâcir daḥı enşâr için
2. Sûz-la her sîne-yi biryân için
Derd-ile her dîde-i giryân için
3. Nâz u niyâzı ḥaḳḳı ‘âşıqlaruñ
Söz ü güdâzı ḥaḳḳı şâdıqlaruñ
4. ‘Işḳ odıyla sînesi sûz için
Sînede yanan dil-i biryân için
5. Vecd ü şafâsı ḥaḳḳı şûfîlerüñ
Mihr ü vefâsı ḥaḳḳı mûfîlerüñ
6. Şûriş-i ğavġâ-yı ḥarâbâtî-çün
Cüşiş ü hay hay-ı münâcâtı-çün
7. Faḳâ-yı faḳr ü fuḳarâ ḥaḳḳı-çün
Ġarib ü derd-i ğurebâ ḥaḳḳı-çün
8. Şeyḥ-i şuyûḥ-ı nuḳebâ ḥaḳḳı-çün
Merd-i mürîd-i nücebâ ḥaḳḳı-çün

9. K̄uṭb-ı cihān u budālā ḥaḳḳı-çün
Ġavṣ-ı zamān u ṣulehā ḥaḳḳı-çün
10. Sevme sevilme ḥaḳḳı-çün ōevḳ-ıla
Seviliŝli ḥāleti-çün zevḳ-ıla
11. Yana yana sūziŝle nān-çün
Boyın egüp aĝlayan o fülān-çün
12. Bu kısmiyyātun münācātı-çün
Ol dilenen andaĝı hācātı-çün
13. Rūŝenī ister yine senden seni
Rūŝeniye vir dilegüñ yā ĝanī
14. Anda ki ḳala yaluñuz bir nefes
Anda iriş ol aña feryād-res
Münācāt

1. Ey ḳamu ‘ālemlerüñ sāzendesi
Hem nevāzende hem aĝāzendesi
2. İy şeh-i bende-nuvāz u kār-sāz
Bir nefes yāduñ senüñ ‘ömr-i dirāz

47b

1. Ey demsāzuñ baḥŝ her sāz-ı behiŝt
Vey muḥālif-i sāz nākūs-ı geŝt
2. İy nufahāt ḳıya-men rūḥ-ıla ḥüb
Ādemüñ iden ĝuŝŝa rūb
3. Eyleyen nūḥ nebī-i nevha-ger
Nevhasında gizleyen dürlü şemer
4. Ey ŝu‘ aybüñ sözün iden sūz-nāk
Sözi bigi eyleyen özini pāk
5. Sensin ibrahim diyen ey ḥakīm
Anne ibrahimü’l evvah u ḥalīm
6. Kerem eyyübī pür yaŝım sāz iden

- Yine irişmede dürlü sâz iden
7. Hızır bigi nâyî hızır-âbûs iden
Taşlıkundan içini pür-nûr iden
8. Yûsuf-çün eyleyen ya‘ kûbı zâr
İden eyyûbı belâ-yıla zâr
9. Viren isrâfile şûr-ı pür huzûr
Koyan anda gâh sevgü gâh sûr
10. İy nevâ-sâzende-i her bî-nevâ
Rey-i şafâ bahşende-i her bî-şafâ
11. Âdemi maḥbûb hoş avâz iden
Andan avâzende söz ü sâz iden
12. Her neye nebî gereklüsen bilür
Dimek olmayan sözine ol ne bilür
13. Bağlıban nâyüñ miyânına neger
Luṭf-ıla iden miyânında şeker
14. Nâle-i neyde koyan sûz u güdâz
Kin eye nâz itdüren gâhî niyâz
15. Nâye viren bî-nevâ iken nevâ
Sâz u sözünde iden sâz u nevâ
16. İyleyen ebyânı râzı ‘ âşıkı
İñleden ‘ özr-âne karşı vâkı‘ı
17. Türüdensen kıru kırgudan şeker
Yitürensensin kıre tikende şemer

48a

1. Aduñ-ıla pür-şekerdür kâm-cân
Yaduñ-ıla pür-güherdür tîg-i zebân
2. Sekiz uçmağı iden büstân-merâ
İyleyen bülbüllerin dâstân-serâ
3. Eyleyensen luṭf-ıla iy kâr-sâz

- Halka-i bāb-ı behiştini nağme-sāz
4. Aḥmed-i muhtār maḥbūb iyleyen
Onlar içre ününi ḥūb iyleyen
 5. Gerçi her peygamber keder üni ḥūb
Sözi bigi ünidür fevzü'l kulūb
 6. Cennet ehline virüp sâz u tarāb
Şād ü ḥandān eyleyen sen bī-edeb
 7. Hāyy hūyı iyleyüp 'aşka cenāḥ
Ehl-i dūka iden elḥānı mübāḥ
 8. Çeng ü nāyiden viren ḳānūn-ıla
Çeng-i 'ūdī ber-bāḫı ḳānūn-ıla
 9. Dest-i tīre maḥber ü ḥāme viren
Rūşenī için mehe nāme viren
 10. Kuşları dāvud-ıla dem-sāz iden
Ġam-gūsār u mūnis üdem-sāz iden
 11. Tağları nālān iden dāvud için
Kuşları sūzān iden dāvud için
 12. Hoş bahāra karşı iden murğ-ı zār
Şāḥ şūḥ üzre iden her meri'-i zār
 13. 'Andelībe oḳudan dürlü neşīd
Cām-ı gülden içüven ḥamr-ı nebīd
 14. Bülbüli gülşende hoş-ḥān eyleyen
Kuşlar içinde hoş elḥān eyleyen
 15. Hem yine ney bigi iden zārını
Ney teg iden kafensin minḳārını
 16. 'Aşıkuñ çeşm-i dilin dem-sāz iden
Ağlamakda yağmada dem-sāz iden
 17. 'Aşkı her bir perdede sâz itdüren
Sūz-ıla her sāza avāz itdüren

48b

1. Her nefes bir dürlü nağme sâz iden
Her zamân bir perdede aġâz iden
2. Muṭrīb-ı ‘aşkı idüpsen name sâz
Geh ḥaḳîḳî söyledensin geh mecâz
3. Şâhid ḳand nasb-pûş eyleyen
Nâyı başdan ayaġa nûş eyleyen
4. Vedd-ile dâvuda virdüñ ey vedûd
Dilrübâ elḥân-ı cân efzâ sürûd
5. Rûşenînüñ daḡı it ḥoş laḡnını
Eyleyüp mergûb u dil-keş laḡnını
6. ‘Afv idüp laḡnını laḡnın ḥûb ḳıl
Özini hem sözini maḥbûb ḳıl
7. Tâze ḳıl avâzinuñ avâzesin
Aña fetḥ it raḥmetüñ dervâzesin
Münâcât
1. Şâh-ı mina bî-bedelâ bî-nidâ
Eyle yoġ eyle ki olam bî-nidâ
2. Ya‘ nî eyâ yâ demiyem ey aḡı
Maḥv ola benden gide benlik faḡı
3. Niçe münâcât ideyin ṭapuña
Ululuġuñda varamam ḳapuña
4. Düşübenü öñüme ḥayrû‘l-beşer
Yaş-ıla ol ‘âli işige meger
5. Açuban aġzını şekerler yiye
Yüzini ol ḥazrete ṭutup diye
6. Rûşenî geldi getürüp iy ilâh
Yüz ḳarası ḥâcet ü ‘özr-i günâh
7. Eski ḳuluñdur yeñiden ḳıl ḳabûl

Aña nüzl-ı rahmetüñ indir nüzül

8. Raḥmetüñüñ içine tâ ola ğarḳ
Nür-ı cemâlüñle yüzi ura berḳ
9. İt dilinüñ ‘ uḳdesini ḥall anuñ
Ol faşih eyleye zıkrüñ senüñ

49a

1. Yâ rab anı mest-i müdâm it müdâm
Şunduruban destine cām müdâm
2. Mey kim anuñ ḳaṭresi ṭama yire
Esrime tâ gāv dil-i mâhiye ire
3. Çarḫdadur çarḫ-ı felek zerre seng
Şems ü ḳamer deng ü delüdür mülk
4. Mey kim anuñ cāmıdurur rüy-ı yâr
Nuḳlıdurur naḳl-i ḥadıṣ-i nigâr
5. Fa‘ lını nîgü ide gör sen sen ol
Özüñi hoş ḥ‘âbda gör sen sen ol
6. İsterseñ kim olasan ‘ ayb bin
Cehd ide kör olmaya gör ‘ ayb bin
7. Her diler anda bite verd-i pāk
Ḥāk gerek ḥāk gerek ḥāk ḥāk
8. Sen daḫı söz söyliyecek iy ‘ amū
Söziñi şübân kimi söyle ḳamu
9. ‘ Işḳ-ıla eyit ya‘ nî münâcâtıñı
Şıdḳ-ıla eyit ḥazrete ḥâcâtıñı
10. Şıdḳ-ıla söyle söziñi yüri var
Lîk şaḳın söyleme küstâḫ-vâr
11. Ben de şübānum diyü küstâḫ-vâr
Söyleme söziñi şaḳın zinhâr
12. Kâfir idersin öziñi key şaḳın

- Fikr-ile söyle söziñi key şaşın
13. Kāfir olur çün kişi bilmez özin
Söyleyüben nice gerekse sözin
14. Dime şübān didügi kimi söziñ
Mü'min iken kāfir idersin öziñ
15. Aña mübārek nice kim dir sözin
İyledi çün muḳbil ü maḳbül özin
16. Eyle şubān kimi añ evvel özin
Tā ki şubān kimi diyesin söziñ
17. Aña kıyās itme öziñi sen sen ol
Dime anuñ kimi söziñ sen sen ol
1. Diñle yine sözümi ey hoş ḳabül
İster-iseñ tengriye varmağa ol
2. Benligiñi terk idübeni ḳaḳğa ḳaç
Öziñ için sen daḳı var bir yol aç

49b

1. Şanma sen ol şubānı ey 'amū
Özge şubānlar kimi bī-süşť ü şū
2. Var mıdı bir ancılayın ey aḳı
Pāk vārı 'ālem içinde daḳı
3. Hīç ḳoyun güdemezdi bī-vuzū
Sūzişle ḳaḳğa ḳılurdı niyāz
4. Yatmaz-ıdı giceler erteye dek
Sūzişine ḳaḳı ḳalurdı melek
5. Belki iñen artubanı ḳayreti
Key ḳatı ḳadden aşuban ḳasreti
6. Bī-ḳod olup söyledi ol sözleri
Ḥolduruban ḳan yaş-ıla gözleri
7. Bilmez-idi özini bī-hüş-ıdı

- Vālih ü hayrān-ıdı medhüş-ıdı
8. Beyhūde hōd bī-hōd-iken ey ahi
Hadd uramaz şer^ç ile kâzı dahı
9. Bī-hōd iken kâzı-çün hadd uramaz
Olmasa ayık kulağun buramaz
10. Hamr-ı hudādan içüben pes müdām
Gezme ayık mest-i müdām ol müdām
11. İrmeye kâzı kâzâsı saña
Hem-reh ola tengri rızâsı saña
12. Ey uluya kiçiye pend eyleyen
Yandıruban pendı sipend eyleyen
13. Emr-i ma^ç rûf diyüp sen saña
Çapma binüp nefis atına her yaña
14. Nefs murādına dime nuşh u pend
Olmaya pendüñ saña tâ kayd u bend
15. Luţf-ıla it münkiri nehy iy ahi
Key şağın idersin öziñ düzahı
16. Biz degülüz müsî-i^ç imrān kadar
Söz dimede hem dahı şubān kadar
17. Müsîyâ çün oldı şübān için^ç itāb
Olmıya mı bize anuñ için^ç ikāb

50a

1. Anca kişiyi tutuban döğmişüz
Her nice söğüş var-ısa söğmişüz
2. Böyle geçüpdür bizüm ahevālımız
Bilemezüz n'olasıdur hālımız
3. Ādemi olanda gerek iy^ç amū
Hüsni edeb hidmet ü hulq-ı nigū
4. Kātı dime söz diyicek sen sen ol

Rıfķ-ıla di sözi budur ھاķ yol

5. Şehd kimi tatludurur tatlü söz
Zehr kimi acıdurur yanlu söz
6. Tıǵrı vü āheste diyüp pendüñi
Eger ķoyup söyleme dülbendüñi
7. Men dime ‘indī dime meni dime
Terk-i enāniyyet it anı dime
8. Men dime kim eñseñe bir men taşı
Eyle urur ھاķ ki olursın şaşı
9. Nermün ü gerek di sözün dime berk
Ya‘nī dime kimseneye derd ü merg
10. Sen ķaķıduñ ol ķaķıdı meng olur
Arada aracı olan deng olur

Temşil

1. Taşıduǵı demde ķoyıcaķ yaǵa ab
Yaǵ daħı çömlek daħı olur ھاřāb
2. Anı dilersin ki olasın sevgülü
Söyleşecek ھاķ-ıla germe gülü
3. ھاķķa varaym dir-iseñ iy aħı
Depdeñiz ol kimseye dinme daħı
4. Yetmiş iki millet miskinlik it
Nesne dime kimseye yolıñca git
5. Niteki müsīye ħudā-yı kerīm
Didi ki fir‘avne varup ey kelīm
6. Rıfķ-ıla ھاş eyle naşihat aña
Döndüregör ķulumı benden yaña
7. İrdüğüñe yumruǵıñı döǵme var
Tā ki döǵülmiye işüñ döǵme var

1. Bulduğını coşubanu dögmegil
Her ne gerekse diyüben sögmegil
2. Vaqt ola hızr ola tutup dögdigün
Çardaşı ilyās ola yā sögdigün
3. Çünkü gözün yok yüri göz iste gez
Bu gözüken göze dime göz di bez
4. Göz aña dirler ki liķā-bīn ola
Olmıya ĥod-bīn ĥudā-bīn ola
5. Kim ola ol kaçıyuban dögdigün
Ol özüni bilmeyüben sögdigün
6. Ol ululardan ola ol kim ĥudā
Mūsīye bir gün didi iy müctebā
7. Nürum-ıla sīneñi pür-nür idüp
Sözüm-ile ĥalbiñi ma‘ mür idüp
8. Eyledüm özüme seni ben resül
Sırrımı dimeklige idüp ĥabül
9. Ben hoş-ıdum bunca ‘ aĥalar saña
Ĥaste olam gelmiyesin sen baña
10. Böyle yatam ĥaste olup yalıñaç
Olubanu gāh şusuz gāh aç
11. Gelmedi mūsī diyüben iy kelīm
Yola baķup pāyuñ ünin diñleyim
12. Niçeler iñildeyü ĥalam taña
Dostlıđuñ böyle midür mūsīyā
13. Mūsī-i ‘ imrān resül-i ĥudā
İşidüben bu sözi ĥaldı taña
14. Didi ki ĥāşā olasın ĥaste sen
Ĥaste olup olasın işkeste sen
15. Yā olasın gāh şusuz gāh aç

Müflis olasıñ oluban yalıñaç

16. Didi yine tengri te‘ālā añā

Ey amudan sevgülü olan baña

17. Ulu kiçi şormağa geldi beni

Göremedüm gözleyü gördüm seni

18. Dost olan dostını añar müdām

Dost elinden içüben hoş müdām

51a

ayret-i Mūsī ‘Aleyhi’s-selām ez-suen-i Ha Celle ‘alā

1. Mūsī-i ‘imrān düşüben ayrete

utubanı yüzini ol azrete

2. Didi ki ey cümleye feryād-res

Kim ola ol kim ura sensüz nefes

3. Şihhati sensin yine her astenüñ

Aıcısı ağusı her bestenüñ

4. Sözüñe āşā ki diyem lā ü len

Bilemedüm līk murāduñı ben

5. Mūsīye a didi işit mūsīyā

Diyeyim öñdin şoña sözüm saña

6. Sevgülü bir āş ulum şayrıdur

Şanma ki benden sen anı ayrıdur

7. Bir gün anı hīç varup görmedüñ

Hoş mı şafā mı diyüben şormaduñ

8. Her ki görür anı beni görür ol

Her ki şorar anı beni şorar ol

9. Key şaın anuñ kimiye dögmeden

aımadan yañıluban sögmeden

10. āş-ı udā bil ki degüldür udā

Līk udādan anı görme cüdā

11. Bunları sen özgeye itme kıyās
Cehd idüben var olagör haq-şinās
12. Gice vü gündüz dürüşüp göz kıazan
Tā göresin kimdür önen ya azan
13. Pākleri öziñe beñzetmegil
Sözlerini söziñe beñzetmegil
14. Dime bular dağı bizüm kimi hep
Yimededür içmededür rüz u şeb
Temsil
1. Görme misin sen anı iy bī-ħaber
İki geyik bir yeri otlar gezer

51b

1. Birisinüñ hoş yedügi müşg olur
Birisinüñ lık kamu püşg olur
2. İki kāmış kim bir arada biter
Biri olur boş biri pür-şeker
3. Bes olur anlar yidügi nūr-ı hū
Sen yidüğüñ hıkd u ħaseddür kamu
4. Bunları sen şanma özüñ kimi leng
Ebleh u bī-‘ aql u serāsime deng
5. Qaşd-ıla aqsağ düzedüp özlerin
Halk gibi söyleyüben sözlerin
6. Arada gezdükleri oldur ki tā
Ündeyeler halkı ħudādan yaña
Temsil
1. Otağa gidende reme gör n’ider
Bir saqalı uzun keçi öñce gider
2. Girü qalur aqsayup aqsağ keçi
Öñce gezer her ne var ulu kiçi

3. Sürü eve kayıdıcağ gör n'ider
Önce giden ol keçi ardca gider
4. Bu kez öne geçer ol aksağ keçi
Ardına düş anuñ ulu kiçi
5. Bes buyumuş bil ki kamu enbiyâ
Ulu kiçi her ne ki var evliyâ
6. Özlerini leng düzetdükleri
Fağr koyup fağrı gözetdükleri
7. Tengriye gidende düşeler öne
Qalmıyalar gidüben iller şonra
8. Bes yüri var sen dağı iy zū-fünün
İlmi virüp hilmi şatun al şatun
9. Tâ düşesin bir bölüğüñ öñüne
Süzülüben qalmıyasın şonuna
10. Bu didigüm sözleri tutsañ tamām
İrte gice haqq-ılasan ve's-selām

52a

Hātıme

1. Rüşenî güyâ ki şubân kışşasın
Nazm idüp alup özinüñ hişşesin
2. İyledi güyâ anı bir hūbca
Küçücük aldaca maħbūbca
3. Vālih ü aşüftece dīvānece
Gözler alüftece mestānece
4. Destine bir keşküli abdāl-vār
Virdi didi her kişiye yüri var
5. Yüz ururuban bizden irişdür şenâ
Sen dağı şey' ün lillāh idüp hoş du' ā
6. Ya' nî irişende ki idüp şenâ

- Di dileyüp rüşenî için du‘ â
7. Raḥmet ide tengri te‘ âlâ añâ
Rüşenîyi ḥayr du‘ â ile añâ
8. Tengri anı yarlıgasun kim müdām
Oқuyup itdükçe bu sözi tamām
9. Yazana oқuyana diñleyene
Diñleyüben derd-ile iñleyene
10. Fātiha bağışlaya iḥlâş-ıla
El götürüp ‘ amm-ıla vü ḥâşş-ıla
11. Olsun anuñla kerem ü luḥf-ı ḥaḳ
Ṭutmayuban bu dinilen söze daḳ
12. İtmeye bu küçücegi hîç red
Ḥoşça baḳup yüzine dimiye red
13. Oḥşayuban ‘ izzet ide dögmeye
Öpe ḳuca ḥürmet ide sögmeye
14. Ḥırḳasınuñ söküçügin her ne var
Görse meremmet ide dervîş-vâr
15. Coşubanu her nereden urşa dem
Ṭa‘ na idüp çalmıya añâ ḳalem
16. Dimediler mi dilüne ne ḳalem
Herzeye yürüse çekse ‘ alem

52b

1. Rüşenî miskîn sözi budur tamām
Vir şalavâtı nebîye ve‘ s-selām
2. Ḳışsa-i çobân-içün ey ehl-i dil
Faḥr-ı cihân faḥrını târîḥ bil
Ney-nāme
1. Diñle neyden ne ḥikāyetler ḳılır
Ayrulıḳdan ne şikāyetler ḳılır

2. Nāy-idüm nāyī neyistāndan meni
Ol cihān-ı baĝ u bostāndan meni
 3. Kesdi uş bu ‘āleme şaldı beni
Benüm için inledüp her düzeni
 4. ‘Işķ-ıla idüp şenāyı yane ney
Diñle ne dir yine yane yane ney
 5. Dünyenüñ zevķ u şafāsı neyledür
Berbāt u çeng ü rebāb neyledür
 6. Gerçi kim şüret yüzünden bir neyem
Lık ma‘ nā gözi ile gör neyem
 7. Ney sözi budur ki direm dem-be-dem
Dem bu demdür dem bu demdür dem bu dem
 8. Ben neyem kim demde vü hem dest-i yār
Baña olmışdur dehān u dest-i yār
 9. Ben neyem kim ide ide nāle ben
Mūya döndüm müydan hem nāleden
 10. Bilinür geldügi bunda ney niye
Çoşulıcaķ def defe vü ney neye
 11. Sen baña sākī ne kaçre di neyem
Mey vir içüp diyeyin kim ben neyem
 12. Kimse bilmez meni kim men neyem
Men meni yaħşī bilürem kim neyem
 13. Bilürem bunu ki bunda bir neyem
Her ne isem men daħı bir nesneyem
- 53a**
1. Şükr ider yāduñ lebinden ney şeker
Birleyüp haķķı ki nehci men şükr
 2. Yazmaĝa ney vaşfını defter gerek
Ney yanında dem-be-dem defter gerek

3. Ney sözi söz-ile budur der müdām
Ayıĝ olmañ mest olmañ için müdām
4. Zaħmeti gör her yanumda baħşışüñ
Ben neyem bu oldı baña baħşışüñ
5. Gözlerüm açup dururum yummanam
Gözlerüm yer gezdüm ola güldenem
6. İñlerüm aķar yaşum mānend-i rūd
‘Üd-veş budur baña rūd-ı sürūd
7. Çalınanda ħüb u ħoş āyende ney
Her ki diñler vir nefes pāyende ney
8. Açdı pizüm göñlümüz key şapını
Haķ müdām itsün neyüñ enfāsını
9. Yanuķ nāyı bilmiyen nār-ı hevā
‘Işķı ol herze şanur bād-ı hevā
10. Ben neyem andan gelür her-dem baña
Dürlü dürlü ni‘ met ü sāz u nevā
11. Ben neyem baña nevā andan gelür
Ben taĝım baña şadā andan gelür
12. Yanañdur şüretde gerçi ki bu bād
Bādedür ma‘ nide ol ħoş nihād
13. Yanañ nāyı şanma yād ol nārdur
Anuñ-çün her dem āteş-i yārdur
14. Turduĝum bil baĝlayup ħidmetin bil
Bil kimi tā diye yār öĝmece yıl
15. Barmaĝ-ıla her işāret ki itse yār
Gözüm üstine derüm bī-iħtiyār
16. Urmazdım ol demi bilür ħudā
Yārdan ger bir nefes olam cüdā
17. Ney benüm didüĝiçündür ney şükr

Ser ü baş çekdügiçündür bî-‘ ömr

53b

1. Tapdı varlık didügiçün ney neyem
Hoş diyüp boş şanma bir nesneyem
2. Sen benüm yanumda görseñ aqlığı
Nidügin ol dem bilürdüñ haqlığı
3. Ney şafası andadur ki def defe
Çoşulup zevk-ile çalına kef kefe
4. Ney didi ‘ūda berü gel sâzsuñ
Sâz u söz-ile baña demsâzsuñ
5. Bu ne imiş dir işiden zârımı
Degme fehm itmez benüm esrârımı
6. Yanañ ney ey sūzı her derde ‘ilâc
Yād-ı âb-âmîzdür âteş mizâc
7. İnnahu zâtü’l mizâc kâs-şabūh
Ve’s-şabūhü’l harrü’l ratbu kerūh
8. Men neyem didi yananda her yanan
Entallâhe tebâten hasenen
9. ‘Ayn-ı ‘ışkum şîn-i şevķüm kaf küf
Vecd hırķamdur şafâdur baña tūf
10. Şūfi dirler aña her dem dem tutar
Şūfi ammi ben neyem kim dem tutar
11. ‘İşk-ıla her cân ki bulur imtizâc
Sūzı her derde olur anuñ ‘ilâc
12. Yanañ nây u ‘ışk hem rûh müdâm
Hârdur hem raṭbdur bunlar tamâm
13. Bu nedür dir söyleşüp ney sencile
Sen ṭurur yaña şişler şancıla
14. Şancılup şiş dağlanup yana tenüm

Börküm ola delük delük benüm

15. Diñle ne dir ney yine ey ehl-i rāz

Sözi olup āh vāh sūz sāz

16. Dir ki ben ‘āşıkam şürīdeyem

Gūş-ı hūşam cümle dīde dīdeyem

17. Şanma gözsüz beni kim gū gū direm

Belki yā hū dimezem hū hū direm

54a

1. Söz anuñdur ara yirde ben neyem

‘Işkđur ya‘ nī ki nāyī ben neyem

2. Bir neyüm gerçi ki iy cāmı cihān

Var benüm ağızında bir özge dehān

3. Ol dehāndandır kamu bu hāy hū

Hay hay feryād u āh u güft ü gū

4. Ol dehānuñ sözün işitmez bu si‘ rīş

Bes gerek ol söze iy cān gūş u pūş

5. Diñle bes vār anı bu gūş-ıla

Diñler-iseñ diñle gūş u hūş-ıla

6. Yañabildürdi velī bī çe vü çün

Anı bir kıadd-i elif ayruş nūn

7. Aḥmedüñ ya‘ nī kıadd ü ebrūsıla

Buldum anı ol ḥabībüñ būs-ıla

8. Yā rab andan rūşenīyi itme dūr

Rūşenī gözine andandır çü nūr

9. Anı şorma yağıdan ānī-vār

Anı andan şor kim anuñ anı var

10. Gören anı ānī her anda görür

Bunda her ki anı görür anda görür

11. Her nefesde anı gözle anı gör

Gezme ansuz anı her ān yanı gör

12. Hüb añā dirler ki anda ān ola

Gāh olup gāh olmiya her ān ola

13. Bir dem ansuz olma iy cān anı gör

Cān u dilden aç gözüñ cānānı gör

14. Xanı anlar kim bilüp anı müdām

İçeler mest olalar anı müdām

Hüsni-i şîçeler mest olalar anı müdām

15. Hüsni-i şuretdür velî ma' nî an

Ol bilür anı ki ola bî eyn ān

16. Anı ansuz bilmek olmaz anı bil

Şanmasun anı ki andur āb u gil

17. Xande gördüñ iy gözümüñ rüşenî

Rüşenîyi an u an bî-rüşenî

54b

1. Ey yüzümün nûrı gözüm rüşenî

Öyle bilmez rüşenîsiz rüşenî

2. Rüşenî andan içüp şerb ü şarāb

Şerbetinden anuñ olmışdur harāb

3. Rüşenîyi yâ rab andan bir nefes

İtme dūr olmasun ansuz hiç kes

4. Gitmesün gözden yüzüñüñ rüşeni

Anı gördüm nûr-ı çeşm rüşenî

5. Rüşenî feryād u hây u hüyla

Ney deminden anı tapdum böyle

6. Böyle tapdı tapan anı kamu

Bu söz olmaz anı tapmağ ey ' amū

7. Bunı ansuz anı busuz iy ahi

Bir dem ayrı görmedi kimsene dağı

8. Anı leylî dem görüp mecnûn-ı ‘ ışk
‘ Āşık oldu oluban meftûn ‘ ışk
9. Buya uy anı göreyin der-iseñ
Hoş demidür şehd ü şeker yer-iseñ
10. Yâr-ı bûdan rûşenîdür mest hû
Her dem andandur aña bu güft ü gû
11. Sen getür bir nesne kim yok andan bû
Olmıya tâ bûdan anda güft ü gû
12. Bû da mızwardur hezârân güft ü gû
Büyümüş bu cümle güft ü gû-yı bû
13. Bûy-ı güldür bülbüli gûyâ iden
Āh-ı bülbüldür güli bûya iden
14. Bu gülistân mülkinüñ hâkânıdur
Ya‘ nî iklîm-i gülüñ sulţânıdur
15. Luţf-ı bahş reng-i gülşen buymış
Hüsrev-i evreng-i gülşen buymış
16. Ğonçe-i pinhân iken fâş itdi bu
Bülbüli kumrıya yoldâş itdi bu
17. Bu nesîmî ‘ anber efşân eyledi
Hoş nedîm bağ u bostân eyledi

55a

1. Bu kulavuzdur habîbüñ kûyına
Şunsa destin n’ola destân bûyına
2. Budur ol mey kim idüp bî-reng bû
Çekdürür ğam-hânedede hoş hoş sebû
3. Nûr-ı çeşm-i rûşenîdür işbu bû
Dîde-i dil-i rûşenîdür işbu bû
4. İşbu bûdandur cihânda hây hû
Āh-ı vâh cûşiş ü ğavğa-yı hû

5. Buyımış ğammaz āhū-yı tatār
Rehber-i bād-ı nesīm müşgiyār
6. Buyımış pirāye-i pīr ü cüvān
Buyımış sermāye-i her dü cihān
7. Peyk iden bād-ı şabā-yı būyımış
Deng iden müşg-i hıṭā-yı būyımış
8. Ney deminden ṭuy deminden būyını
Şanma bī-ḥūdenin sen hūyını
9. ‘Işkı duy ya‘ nī dem-i abdāldan
Şūfi-i şāfi-i ehl-i ḥāldan
10. Her dem abdāluñ deminden ‘ışkı ṭuy
Bū-şinās ol uyma ‘aqla ‘ışka uy
11. Muştafānuñ ümmetidür bu duyan
Ḥaḳka uymışdur hemān aña uyan
12. Būy-ı güldür kuvvet ü kuvvet dimāğ
Zīb ü zeyn ü zīnet-i bostān-ı bağ
13. Çeşm-i nā-bināya bīni virdi bū
Her mededsüz ḳalana ḥoş irdi bū
14. Çeşm-i ya‘ ḳūba viren göz būyımış
Söylenen her dildeki söz būyımış
15. Şaldı ḥalk ḳarasına güftarı bū
Fāş itdi ‘āleme esrārı bū
16. Vālih-i ḥayrān iden aḥrār-ı bū
Eyledi deng-i delü ebrār-ı bū
17. Pes baña ṭap bir dimāğ bī-zekām
Tā ki būdan ṭapa maḳşūd nice kām

55b

1. Gözsüze irişse bū binā olur
Ger irişse ebkeme gūyā olur

2. Her kimüñ kim büyü yokdur hor olur
Nitekim bî-bü gülistân hâr olur
3. ‘Āşık olan ney gibi nālân olur
‘Ūd-veş her dem dil-i sūzân olur
4. Çeşm-i giryân Bürk-i biryân gerek
Deng-i sergerdân gerek hayrân gerek
5. Bu söze zinhâr eylen itme ‘inād
Ney demekden şaḥş-ı kāmildür murād
Der teşbîh şaḥş-ı kāmil ...
1. Rūşenî neydür tutañ hoş gūş sūş
Def gibi olup yana ḥalka be-gūş
2. Bir ‘aceb nälende neydür rūşenî
Def gibi kavlaḥ tutañ diñleñ anı
3. Sāz u söz-ile diyüpdür ten teni
Cân u dilden söyleyüp hoşdur teni
4. Nāyî nāy rūşenî idendi nāy
Anı gelsün diñlesün yoḥsul bāy
5. Nāyînüñ sırrını neyden diñleñüz
Diñleñüz ney gibi siz de iñleñüz
6. Her ne var iñledü sendedür neyüñ
Daşına baḫma içine baḫ şeyüñ
7. Ḥāşılı iñledü ney ḥāşılı
Bilen iñledü bî bilür vāşılı
8. Sırrını iñledü senden görmedür
Görmezdiñ görmek iste yanmadur
9. Bes gerek iñledi bize ney gibi
Key gerek hem anda olan key gibi
10. Ün çeküp ney bigi bes hoş iñlegil
Ünüñi gör neye ne dir diñlegil

11. İñle kim iñledi yāre hoş gelür
Yār elinden yāre yāre hoş gelür

56a

1. İñlegil derd-ile hoş dāvud-vār
Yār elinden yāre yāre hoş gelür

2. Derd-ile iñler-di dāvud nebī
Dutdı anuñ-çün yā cabal ünnī

3. Didi dāvuda benim çünki ħudā
Yarılup düşende ħalkdan cüdā

4. Sen benüm-çün terk idüp hemdemlerüñ
Tağlara düştüñ koyup mahremelerün

5. Ben daħı didüm uluñuz ğuşşalı
Tağlara daşlara ħuşlara ħamu

6. İñleşüp dāvud-ıla dem-sāz oluñ
Söz ü sāz-ıla yanuñ hem-rāz oluñ

7. İdüben tağlara daşlara nidā
Yā cibāl üni didi ħudā

8. Tağ u taş ğüyā ki def ü nāy-ıdı
Ya dehl ya senc ya şūr nāy-ıdı

9. Ya tağada ya nefir ya tabl kös
Şanasın olmış-ıdı ser ü ‘arūs

10. Ķuşlaruñ iñledügi ħānūn-ıla
Şanasın şeştā idi ħānūn-ıla

11. Yār-ı bāb ü çeng berbāt ‘ūd-ıdı
Yāħūd ‘aks-i nağme-i dāvud-ıdı

12. Dād u vezn itdi dāvud adımı
Süz-nāk olsun diyü feryādımı

13. Ya‘ nī āvāzından dāvuduñ ħudā
Eyledi hoş ta‘biye bāl u belā

14. Zehr-i tiryāk-ıla itdi ta' biye
Tā ide dāvud hoş hoş terbiye
15. Fahr u luḡfa mazhar itdi anı rab
Perverişler vire tā kim rüz u şeb
16. Nefesi dāvuduñ meger dāvud-ımiş
Anuñ-çün 'aşq aña lābūd-imiş
17. Nāy-ı dāvuda viren āvāz ḡūb
Eyledi āvāzını kuvvetü'l ḡulūb
18. Cümle dāvud-ıla dem-sāz oldılar
Ḳuşlar-ıla hem-āvāz oldılar

56b

1. Ḳuşlar dāvud-ıla dem-sāz-ıdı
Ġam-güsār u mūnis dem-sāz-ıdı
2. Vedd-ile dāvuda dirdüñ iy vedūd
Dil-rübā elhān ü cān-efzā sürūd
3. Ḥamd saña yaraşur iy kār-sāz
Kim senüñdür her ne kim var berk-sāz
Sırrı Süḡhan
1. Ney tek ol her demde dest-i nāyide
Tā ḡapasun nāyī bigi fāyide
2. Nāyīnüñ neyi ile içmüş ḡamrı ney
Ne mecāl var diye adı ne ney
3. Diñle göz hoş yine ne dir rüşenī
Söz ü sāz-ıla idüp vaşf ḡanī
4. Nāy-idüm tanı ney-istāndan beni
Ol cihān bağı vü bostāndan beni
5. Kesdi işbu 'āleme şaldı neyi
Benüm-çün iñledüp her düz neyi
6. Ol cihāndan bu cihāna gönderüp

- Şekli bir özge şekle dönderüp
7. Bilsedüñ rûz-ı ezelde neydidgüm
Dostuñ destinde ne nesneydidgüm
8. Esriyüp tağa düşürüñ hû diyü
Ha düzün cân-ı dilden hû diyü
9. Ele aldı nâi bir nâyî yine
Toluya tâ pîr ü bernâyı yine
10. ‘Işık-ı pîr elinde biz neyüz
Varlık anuñdur kâmusı biz neyüz
11. Hâk te‘âlâ gösterüp ‘âlemde cûd
Ben ne idüm baña virdi hoş vücûd
12. Ben neyem kim adımı kodi kalem
‘Âlemüñ içinde eyledi ‘alem
13. Benden öñdin nesne halk itmedi hâk
Hiç benüm bigi yaratmadı hâk

57a

1. Adımı gerçi benüm neyde kodi
“Küntü kenzen” sırrını neyde kodi
2. Gâh esb-i girdegânın geh ‘alem
Gâh müsikâr u geh ney geh kalem
3. Murğ-ı simîn bâl u zerrîn ruh benüm
Her ne yerden baqsalar ferruh benüm
4. Kûmru-yı kârî yeşm-i minkârı kır
Mir-i zerrîndür âdem-i simîn serîr
Çend bî der şu küyed
1. Ey “ve in min şey’in” sırrını tıyan
Uymıyan zâhir söze sırta uyan
2. Gûş iden tesbîh-i eşyâ-yı müdâm
Nûş iden tesbîh-i eşyâdan müdâm

3. “Küllü şey’in” hâlükün “illâ vechehu”
Sırrını fâş eyliyen hû hû diyü
4. Her şeyüñ tesbîhini idüp semâ‘
Gâh vecd iden gehi iden semâ‘
5. Gönüllerüñ nağamâtını gûş eyliyen
Özini her yerde medhûş eyliyen
6. İşiden her perdeden bir dürlü râz
Her nefesde işi olan söz ü sâz
7. Rûşenî ne dir yine gel gûş kı1
İşidüp sözümde özüñ medhûş kı1
8. Bir hikâyetdür velî hoş dil-pezîr
Mürşid her şeyh ü her pertâv-ı pîr
9. Saña bildürsin bu sözi kim müdâm
Şerb idüp hoş şerbet hağdan müdâm
10. Ney neden hû hû diyüp gû gû dimez
Nişedür her dem ferîh kayğu yimez
11. Ol resûlün “ente minnî” didügi
Olmıyan bir kerre innî didügi
12. Şehr-i ‘ilmün pâyı şâhı kayzerün
Çal‘ iden kudretle bâbın hayberün

57b

1. Fes-elüni min verâil ‘arş ol
Hoş dîndür şâlibin minberde kul
2. Zîkr-i hağğı işiden nâ-kûsdan
Na‘ resi heybetlü olan kûsdan
3. Nâlesin hannânenün gûş eyliyen
Hum-ı mey bigi becidd coş eyliyen
4. Muğtedâ-i pişvâ-i her velî
İbn-i ‘amm-ı muşafâ ya‘ nî ‘alî

5. Hāleti bir gün iken ğālib olup
Hoş hū-yı hūyıla gönli tolup
6. Vardı gördi hāzret-i peygamberi
Didi ey her dü serānun server
7. Hāzretündür kāşifi her müşkilūñ
Hall idensün müşkilin her bī-dilūñ
8. Ey dilūñ her tavrını tūr eyliyen
Turduğı arāyı pūr-nūr eyliyen
9. Pertev-i her dü cihān ‘ aks-i dilūñ
Şeş cihet heft āsmān yir menzilūñ
10. Rūşenī-i her dil-i nāruñ olan
Reh-nümā-yı her reh yārūñ olan
11. Dest-gīr her nebiyyün ü her velī
İrişe her ‘ ilme şanduqça eli
12. “Leveddenūtüm” sırrını keşf it geh tā
Çāh u dil-i pāk aluban bula şafā
13. Ol emīn hāqı-ı imam kıbleteyn
Sevmesi her mü’mine olan farz-ı ‘ ayın
14. Qāzi-i dīn mufti vecd şafā
Vā‘ iz-i sırr-ı ilāhī muştafā
15. Her zamir-i hūb vākıf-hāl olan
Pādşāh ehl-i hāl ü kāl olan
16. Başladı sūz-ıla her söze sāz idüp
Sırr-ı esmāda söze aġāz idüp
17. “Leveddenūtüm” sırrını itdi beyān
Rāz-ı mahfī eyleyüp küllī ‘ ayān

58a

1. Keşf idüp seyr ‘ alīyu’llāh sırrını
Söyledi bār-ı te‘ ālā berrini

2. “Leveddenütüm” sırrını hoş muştafa
Söyledi anı işitdi murtezâ
3. Muştafanuñ sohbətinden murtezâ
Vecde varup itdi zevk-ile şafâ
4. İçüben şagrâk istiğrâk-veş
Diledi cüş ide hum hamr-veş
5. İstedi kim dürlü sırlar fâş ide
Özini pür-tâb idüp o bâş ide
6. Dürlü sırrı fâş idüp o bâş var
Söyliye her sırrı kim ‘ âlemde var
7. Muştafa didi aña yâ murtezâ
Sırrı fâş itmeklige yoqdur rızâ
8. Her ki sırrı fâş ider ol divânedür
Sırrı fâş etmiyen merdânedür
9. Maḥrem olmaz yâre sırrını fâş iden
Bî-dil bî-cândur içi taş iden
10. Sırrını fâş eyliyen tâlib degül
Râh-ı ḥaḳḳa gitmege râğıb degül
11. Tâlib oldur etmiye şeydâlık ol
Tâ ki bula tîzrek maṭlûba yol
12. Murtezâ didi resûle yâ resûl
Her ne kim diseñ iderim ben ḳabûl
13. Lîk şabrum ḳalmadı bir zerre hîç
Tâḳatum tâḳ oldu oldım pîç pîç
14. Didi peygamber ‘ aliye ey aḫi
Ger tükendi ḳalmadı ḫaberüñ daḫı
15. Var ḳulağ-ı çâha di sırrı itme fâş
Şaḳla sırruñ hâzır ḳandil bâş
16. Dime sırrı ḡayra dirseñ çâha di

Yā ‘alī şehd nebât kândi

17. Varuban çāha ‘alī hū didi

Öziñ sırlardan ne ol ne bu didi

58b

1. Līk çāha şaldı ol hū hāy hū

Şaluban çāh içine ğavġa-yı hū

2. Cūşiş ü şūriş idüp çāhuñ şuyı

Cünbişe girdi ‘alī bigi kıuyı

3. Cūşa girdi çāh hoş ħaydar bigi

Şāha kıul olup kıuyu kıanber bigi

4. Bitdi bir ney anda ol hūdan revān

O olup ol çāhuñ şuyı ol demde kıān

5. Bes budur ney didiġi hū hū müdām

Dimedüġi hīç ġū ġū ey hemān

6. Hū dimeden bitdi çün kim ney özi

Lā-cerem hū hū dimek oldı sözi

7. Nidüġin ney ġöremez şūret ġözi

Ma‘nī bilene dinür bu ney sözi

8. Cān kıulaġı işidür ħūbın neyüñ

Degme bī-ney tıyamaz bu būyın neyüñ

9. Kıande bildürür özin her şāħşa ney

Neydürür hoş dem-be-dem ferħunde ney

10. İçüben şaġrāk istiġrāk ney

Ün çeküp dir ten ten ta ne ney

11. Bir nefes ney ayru olmaz āhdan

Hīçbir dem düşmesün āh vāhdan

12. Ayru düşdi ney meġer kim şāhdan

Ĥālī olmaz hīçbir dem āhdan

13. Her ki neyden ħastedür hem ney ġerek

Mey-zede olana zîrâ mey gerek

Der beyân-ı ...

1. Gel yine bir vech-ile işit beni
İşidüp var öziñ iş it beni
2. Diñliyen ney sūzını ser-mest olur
Hūya her dem ney bigi peyvest olur
3. Her nefesde hūya ney peyvestedür
Anuñ-çün neyde diller bestedür

59a

1. Ney sözi derviş olandan diñlenür
Diñleyen ney sözini hoş diñlenür
2. Ney nefesden geldi dünyâ yüzine
Hoş nefesdür kulağ urañ sözine
3. Çünkü ney derviş olanuñ işidür
Ney sözin derviş olanlar işidür
4. Pes ney dervişden gel gūş kı1
Gūş idüp var öziñi medhūş kı1
5. Neyge bitmişdi nefesden çāhda
Böyledür anuñ sözi efvāhda
6. Görüben bir kimse anı nāgehān
Kesüben anı düzetdi hoş revān
7. Başladı çalmağa anı şevk-ile
İşidenler diñlediler-idi zevk-ile
8. Şataşup bir gün ‘ alī nāgeh añā
İşidüp nāyüñ ünin kaldı taña
9. Didi anda cem‘ olup duranlara
Ney ünine hoş kulağ uranlara
10. Ney dir bilür meysüz diyeñ baña
Tā ola gūş urmanuz cāiz añā

11. Kıldılar ol kimseler hāmūş olup
Deng-i sersām oluban medhūş olup
12. Didiler anda tūranlar yā ‘alī
Ney dilini añlamaz illā velī
13. Diñle gözsüz ney neler söyler baña
Hıoş diyüp ehlen ve sehlen merhabā
14. Ğam-gūsāruñ mūnisūñ hem-sāzuñum
Sūzişinde hem-demūñ dem-sāzuñum
15. Ben senūñ sırruñdan oldum aşikār
Bende pinhāndur senūñ sırruñ ne var
16. Çāh oldum ki sen itdūñ bir nefes
Baña oldu ol nefes feryād-res
17. İdüben me‘vā-yı mesken çābını ben
Tapmışam ‘ālemde ‘izz ü cāhı ben

59b

1. Senden irdüm yā ‘alī maqşūda ben
Bende kim bilürsin öñdin şoña ben
2. Bī-zebānum gerçi var bende zebān
Bī-zebānlıkdur velī baña zebān
3. Ben senūñ ‘ālemde gūyā sırruñam
Sırrı fāş idici gūyā sırruñam
4. Çāhdan çāha düşüp āh idenüm
Delü idüp āh-ı dilüm cāh idenüm
5. Ben seni ‘ālemde ki fāş idenüm
Sırruñı ben baña yoldāş idenüm
6. Yā ‘alī direm senūñ ben nidügūñ
Hāzret-I ‘izzetde ne nesneydügūñ
7. Hū direm geh haq direm geh hay direm
Sen beni ney şanma ki ben haydarem

8. Sırrı sensin fâş iden hep yâ ‘alî
Tercemânum ara yirde ben velî
9. Çünkü sırruñ câh ideñ iy şicâ‘
Küllü sırrın cāviz ilâ şey‘en şâ‘
10. Sırrı benden añlayup haydar hay
Başladı medh itmege cāndan nay
11. Didi sensin ehl-i ‘ışkuñ hem-demi
Yarı yoldâşı insi maḥremi
12. Her dil-i târiķe viren rüşenî
Söyleyüpdür ten ten nâyıdur teni
13. Ney nefesden mest olup söyler sözi
Ayırmayup nâyî yüzinden ney gözi
14. Kimse bilmez yandugın ney fikrini
Düşvâr eyler velî ḥaḫḫa zıkrini
15. Zıkr-i ḥaḫḫı itdügiçün bî şümâr
Bir nefes ḫomaz elinden anı yâr
16. Yâr elinden içüben hoş mey müdām
Mest olup esrârı söyler mey müdām
17. Her ki neyden işidür zıkr ḫudâ
Her neyi diñlerse cā‘izdür aña

60a

1. Her ki ney çalanda ol tengri aña
Ḳulaḫ urmaḫ cā‘iz ola pes aña
2. Ney ḫudâyı zıkr ider hū hū diyüp
Zıkr-i ḥaḫḫdan ḫand ü şekerler yiyüp
3. Bî-zebân her-dem ḫudâyı zıkr ider
Zıkrinüz ider velî ney fikr ider
4. Fikr yoḫdur kimseneden dir müdām
İçüp esrür her nefes hūdan müdām

5. Bir nefes düşmez dilinden zıkr-i hū
Her nefes hū hū dimekdür zıkr-i hū
6. Düşdi şanmañ hem-deminden bī-cüdā
Andadur çün dā'imā zıkr-i hūdā
7. Biledür her demde anuñla hūdā
Bir nefes olmaz hūdā andan cüdā
8. Ney degül her şeyi ider tesbiḥ hū
Ney-i 'acībi zıkr ide hū hū diyü
9. Çünki ḥaḫḫı zıkr ider eşyā kamu
Ney de zıkr itse n'ola hū hū diyü
10. Ney anuñ kūyında bir gūyendedür
Nitekim cūyında bir cūyendedür
11. Zıkrin anuñ 'ārif olan işidür
'Ārif olanuñ müdām ol işidür
12. Çün beyān itdi 'alī ney neydügin
Nāyīnūñ destindene nesneyidügin
13. Ney tutuşdı yandı dürlü tağdan
Göge çıkdı dūd aşup tağdan
14. Tağdan tağa düşüp ney zār ü zār
İñledügi budur olup tağ zār
15. Kār-ger oldu meger odı neyüñ
Ḥāne-i ne düzeni yandı neyüñ
16. Çün neye uruldı dağ bende-gī
Şāh öñinde tapdı ney ferḥunde-gī
17. Ney cihānda dağdan yaqdı çerāğ
Anuñçündür aña dağ üsti bāğ

3.SÖZLÜK

A

āb	(Far.) : Su.
‘abd	(Ar.) :Köle, kul.
abdāl	(Ar.) : Dünya ile ilgisini keşip, Tanrı’ya bağlanmış derviş.
‘abdlik	(Ar. T.) : Kulluk, kölelik.
‘ābid	(Ar.) : İbadet eden, tapınan.
ābide	(Ar.) : Yadigar kalacak eser, anıt.
‘aceb	(Ar.) : Acaba, hayret, gariplik,şaşılacak şey.
‘acem	(Ar.) :1. Arap olmayan Araptan gayrı olan kavim 2. İranlılar.
‘acīb	(Ar.) : Tuhaf.
‘āciz	(Ar.) :1. Eli ermez, beceriksiz, kabiliyetsiz 2. Zayıf, güçsüz.
‘acz	(Ar.) : Beceriksizlik.
açğu	: Açıcı, anahtar.
ādem	(Ar.) : Adam.
‘ades	(Ar.) : Mercimek.
‘ādet	(Ar.) : Görenek, usul, tabiat, alışkanlık.
‘adīm	(Ar.) : Yok olan
‘adl	(Ar.) : Doğruluk.
‘adū	(Ar.) :Düşman, yağı.
afāḳ	(Ar.) : Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yerler.
āfāt	(Ar.) : Belalar, musibetler.
āfitāb	(Far.) : Güneş.
‘afv	(Ar.) : Suçunu bağışlama.
agāh	(Far.) : Bilgili, haberli, uyanık.
agāz	(Far.) : Başlama.
ag̃yār	(Ar.) : Gayrılar, başkalar, yabancılar.
āh	: Ah, yazık.
aḥad	(Ar.) : Kişi, kimse.
aḥbāb	(Ar.) : Dost, bildik, tanıdık.
aḥbār	(Ar.) : Haber, ortada dönen söylentiler.
āheste	(Far.) : Yavaş, ağır, yavaş yavaş.
aḥī	(Ar.) : Kardeş.
āḥir	(Ar.) : Son, sondaki, en sonda.
aḥmaḳ	(Ar.) : Pek akılsız, sersem, şaşkın.
aḥmed	(Ar.) : Daha, pek, çok, en çok methedilmiş olan.
aḥrār	(Ar.) : Serbest olanlar, köle ve esir olmayanlar.
āhū	(Far.) : Ceylen, karaca.
ahuvāne	(Far.) : Ahuca, ahucasına.
aḥvāl	(Ar.) : Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.
‘aḳd	(Ar.) : Sözleşme, kararlaşıma.
‘aḳl	(Ar.) : Akıl, us.

‘aks	(Ar.) : Çarpma, çarpıp geri dönme.
aḳṣām	(Ar.) : Parçalar, bölümler.
aḳvāl	(Ar.) : Sözler, lakırdılar.
‘alā	(Ar.) : Rütbece yükseklik, büyüklük, şeref, şan.
‘alef	(Ar.) : 1. Hayvan yemi 2. Ot, saman, yulaf
‘ālem	(Ar.) : Dünya, cihan.
‘aleyh	(Ar.) : Karşı, karşıt.
‘ālī	(Ar.) : Yüce, ulu.
‘ālim	(Ar.) : Çok okumuş, bilgin.
‘allām	(Ar.) : Çok bilgin. [Allah’ın sıfatıdır.]
aluban	: Alarak.
alūfte	(Far.) : Alışık, alışkan.
alūftece	: Alışılmış olarak.
a‘ māl	(Ar.) : İşler.
‘amel	(Ar.) : 1. İş 2. Niyet.
‘āmīl	(Ar.) : Sebep.
Amine	(Ar.) : Hz. Muhammedin annesi.
Èammī”	(Ar.): Amca.
‘amū	(Ar.) : Amca.
ana	: Ona
‘anber	(Ar.) : Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde.
ancılayın	
anda	: Onda.
andan	: Ondan.
‘andelīb	(Ar.) : Bülbül.
anı	: Onu
‘anḳā	(Ar.) : İsmi olup cismi olmayan bir kuş, Zümrüdüanka kuşu.
anlar	: Onlar.
ansuz	: Onsuz
anun	: Onun.
‘arāz	(Ar.) : İşaret, alamet.
‘areb	(Ar.) : Irak, Şam, Ceziret-ül-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır’da ve Afrika’nın şimalinde bulunan semitik kavmin umûmî adı.
‘ārīf	(Ar.) : Bilen, bilgili, irfan sahibi.
‘arş	(Ar.) : Dokuzuncu gök.
‘arūs	(Ar.) : Gelin.
‘arż	(Ar.) : Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
a‘ şā	(Ar.) : Değnekler, sopalar.
asāyiş	(Far.) : 1. Rahat, huzur 2. Güvenlik.
aşfiyā	(Ar.) : Samimi, saf, içi temiz, tuttuğu yol doğru olan kimeler.
aşhāb	(Ar.) : Sahibler, malik ve mutasarrıf olanlar.
‘āşī	(Ar.) : Karşı gelen.
aşl	(Ar.) : Asıl, kök, dip, kütük, temel, esas, kaide, kural v.b.

‘āşik	(Ar.) : Birine bir şeye tutkun, imre, emre.
āşikār	(Far.) : Belli, açık, meydanda.
‘aşk	(Ar.) : Sevgi.
aşuban	: Aşarak.
aşüfte	(Far.) : Çıldırırçasına seven, bu yüzden perişan bir halde, azgın ve baştan çıkmış deli gibi olan.
‘atūf	(Ar.) : Birine sevgisi olan.
āvāz	(Far.) : Ses, seda.
āvāze	(Far.) : Yüksek ses.
‘avn	(Ar.) : Yardım.
‘avnī	(Ar.) : Yardımla ilgili.
‘ayān	(Ar.) : Belli, açık, meydanda.
‘ayb	(Ar.) : Utanılacak şey, kusur, ayıp, leke.
āyende	(Far.) : Gelen, gelici.
āyīn	(Ar.) : Merasim, tören.
āyīne	(Far.) : Ayna.
‘āyişe	(Ar.) : 1. Yaşayan 2. Rahat yaşayan.
‘ayn	(Ar.) : Göz.
‘ayş	(Ar.) : Yaşama.
‘azāb	(Ar.) : İşkence, keder.
‘azamet	(Ar.) : Büyüklük, ululuk.
‘azamūt	(Ar.) : Tanrı'nın sözle ifade edilemeyen büyüklüğü.
‘aziz	(Ar.) : 1. Muhterem, sayın 2. Sevgili.
‘azm	(Ar.) : Kasıt, niyet, karar.
‘azze	(Ar.) : Aziz olsun!

B

bāb	(Ar.) : Kapı.
bād	(Far.) : Yel, rüzgar.
bādām	(Far.) : 1. Badem 2. Sevgilinin güzel gözü.
bāde	(Far.) : Şarap, içki.
baḥr	(Ar.) : Deniz.
Baḥş	(Far.) : Bağış, ihsan.
bahşāyiş	(Far.) : Bağışlayış, veriş, ihsan ediş.
bahşende	(Far.) : Veren, bağışlayan, affeden.
baḥtiyār	(Far.) : Bahtlı, talihli, mesut, mutlu, kutlu.
baḥt	(Far.) : Talih, kader, kısmet.
bāk	(Far.) : Korku, sakınma, kaygı.
bākī	(Ar.) : Daimi, kalıcı.
baḳḳāl	(Ar.) : Piriç,şeker, peynir, zeytin ve benzeri gibi şeyler satan [kimse].
bāl	(Far.) : 1. Kanat 2. Kol.
bālā	(Far.) : Yüksek, yukarı, üst, yüce.
bālīn	(Far.) : Yastık, koltuk.
bāliš	(Far.) : Yastık, yüz yastığı.
bām	(Far.) : Çatı, dam, kubbe.

bānī	(Ar.) : Bina eden, yapan, kuran, kurucu.
bār	(Far.) : Tanrı, Allah.
bārān	(Far.) : Yağmur.
bāri	(Ar.) : Mükemmel, güzel, üstün.
bāsiṭ	(Ar.) : Yayan, yayıcı.
baṣṭ	(Ar.) : Yayma, açma, uzun uzadıya anlatma.
baṭḥā	(Ar.) : Çakıl taşlı büyük dere.
baṭıl	(Ar.) : Boş, beyhude, yalan, çürük.
bāṭın	(Ar.) : 1. İç 2. İç yüz 3. Gizli görünmeyen nesne.
baṭṭāl	(Ar.) : Cesur, kahraman.
bāz	(Ar.) : 1. Geri, gerisin geriye 2. Tekrar yeniden.
bāzār	(Far.) : Pazar, çarşı.
be-	(Far.) : Kelimelere –e halini verir.
bebr	(Far.) : Eski kitaplara göre, Hindistan’da ve Afrika’da bulunur, kediye benzer, gayet büyük, üstü yol yol tüylü, saldırdığı zaman derisindeki tüyleri kabarıp korkunç bir manzara arzeden, arslanın bile korktuğu, azgın bir canavarmış.
becidd	(Far.) : Ciddi, gerçek.
bed	(Far.) : Fena, yaramaz, çirkin.
bedāyi ^c	(Ar.) : Eşi ve benzeri olmayan güzel, mükemmel ve yeni şeyler
bedī ^c	(Ar.) : Eşi ve benzeri olmayan mükemmel bir şeyi icad eden.
bedr	(Ar.) : Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.
begāyet	(Ar.) : Pek çok, aşırı, son derece, pek ziyade.
behiṣṭ	(Far.) : Cennet, uçmak.
bekā	(Ar.) : Devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik.
beḫsimāt	(Far.) : Katı ekmek, peksimet, pesmet.
belā	(Ar.) : Gam, keder, musibet, afet v.s.
belāḡat	(Ar.) : İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme, uzdillilik.
bel’am	(Ar.) : Terbiyesiz, aç gözlü, pisboğaz, obur.
bend	(Far.) : Bağ, yular, rabita, bağlama.
bende	(Far.) : Kul, köle, bağlı.
ber	(Far.) : Üzere.
berāber	(Far.) : Birlikte bulunan, bir arada.
berāy	(Far.) : İçin, maksadıyla.
berbāt	(Far.) : Perişan, harap, viran.
berdūṣ	(Far.) : Omuz üzerinde omuz.
bere	(Far.) : Kuzu.
bergeṣṭe	(Far.) : Tersine dönmüş, ters olmuş, yüz çevirmiş.
berīn	(Far.) : Pek yüksek, en yüce.
berk	(Ar.) : Şimşek.
bernā	(Far.) : Genç, delikanlı, yiğit.
berri	(Ar.) : Karaya ait, kara ile ilgili.
bes	(Far.) : Yeter, yetişir, tamam, kafi.
beste	(Far.) : Kapalı, bağlı, bitirilmiş, bağlanmış.
beṣāret	(Ar.) : Müjde, muştı.

beşer	(Ar.) : İnsan.
beyābān	(Far.) : Kır, çöl.
beyān	(Ar.) : Anlatma, açık söyleme, bildirme.
beyt	(Ar.) : Mesken, hane, ev, oda, oba.
beyzā	(Ar.) : Daha ak, çok beyāz.
bezl	(Ar.) : Bol bol verme, saçma.
bezm	(Far.) : İçkili, eğlenceli meclis, dernek.
bī-	(Far.) : Kelimelerin başında –sız, -maz anlamı katar.
bīdār	(Far.) : Uyanık, uyumayan, uykusuz.
bidāyet	(Ar.) : Başlama, başlangıç.
bigi	: Gibi
bihi	(Far.) : İyilik, üstünlük.
bilā-	(Ar.) : -sız [Arapça kelimelerin başına getirilir.]
bilād	(Ar.) : Memleketler, şehirler, kasabalar.
binā	(Ar.) : Yapı.
binūr	(Far.) : Nursuz, uğursuz.
birāder	(Far.) : Erkek kardeş.
birr	(Ar.) : İyilik, güzellik, hayır.
bīrūn	(Far.) : Dışarı.
biryān	(Far.) : Tava tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
bister	(Far.) : Yatak, döşek.
bisyār	(Far.) : Çok.
bol-	: Olmak.
bostān	(Far.) : Sebze bahçesi.
bū	(Far.) : Koku.
buğrā	(Far.) : Turna kuşu, turna sürüsünün önünde uçan turna horozu.
buğz	(Ar.) : Kin, nefret, sevmeme.
bular	: Bunlar.
būm	(Far.) : 1. Yer, toprak, yurt 2. Tabiat, huy.
burāq	(Ar.) : Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.
būriyā	(Far.) : Hasır.
būs	(Far.) : Öpme, öpücük.
būse	(Far.) : Öpme, öpücük.
bustān	(Far.) : Gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer, bahçe.
buyın	: Boyun.
būlbūl	(Ar.) : Güzel öten maruf kuş.
būlend	(Far.) : Yüksek, yüce.
būrde	(Ar.) : Arab'ın giydiği bir çeşit aba, hırka.
būrhān	(Ar.) : Delil, ispat, tanık.
būrrān	(Far.) : Keskin, kesici.
būstān	(Ar.) : Bostan, bağ bahçe.
C	
ca' fer	(Ar.) : Küçük akarsu.

cāh	(Ar.) : İtibar, makam, mevki.
cāhid	(Ar.) : Cehdeden, elinden geldiği kadar çalışan.
cāhil	(Ar.) : Bilimsiz, bilgisiz.
cāiz	(Ar.) : İşlenmesinde cevaz olan, olabilir, olur.
cām	(Far.) : Sırça, cam, bardak, kadeh.
cāme	(Far.) : Elbise, çamaşır.
cān	(Far.) : 1. Can, ruh 2. Hayat, yaşayış.
cān-efzā	(Far.) : Can artıran, gönüle ferahlık verici, cana can katıcı.
cānān	(Far.) : Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
cānib	(Ar.) : Taraf, cihet, yan.
cār	(Ar.) : Komşu.
cārīye	(Ar.) : Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız.
cāy	(Far.) : Yer.
cāyi ^ç	(Ar.) : Aç, acıkmış, aç olan.
cebbār	(Ar.) : Cebredici, zorlayıcı, zorba.
ceberūt	(Ar.) : Aşırı büyüklük, pek ziyade kibir.
cebīn	(Ar.) : Korkak, yüreksiz, alçak.
cedd	(Ar.) : Dede, büyük baba, ananın veya babanın babası.
cefā	(Ar.) : Eziyet, incitme.
cefākeş	(Ar. Far.) : Cefa çeken, eziyete dayanan, katlanan.
cefn	(Ar.) : 1. Göz kapağı 2. Bıçak ve kılıç kını.
cehd	(Ar.) : Çalışma, çabalama.
cehl	(Ar.) : Bilmezlik.
cehrī	(Ar.) : Açıktan veya yüksek sesle yapılan.
celāl	(Ar.) : Büyüklük, ululuk.
celīl	(Ar.) : Büyük, ulu.
celīs	(Ar.) : Birlikte oturan, arkadaş.
cell	(Ar.) : Büyük, ulu.
celle	(Ar.) : “yüce ve aziz olun!” manasına bir dua sözü.
cem ^ç	(Ar.) : Toplama, yığma.
cemāl	(Ar.) : Yüz güzelliği.
cemi ^ç	(Ar.) : Cemiyete ait, cemiyetle ilgili.
cemīl	(Ar.) : Güzel.
cenāh	(Ar.) : Kanat, kuş kanadı.
cenān	(Ar.) : Kalp, yürek, gönül.
ceng	(Far.) : Savaş, vuruşma.
cevād	(Ar.) : Cömert, eli açık.
cevelān	(Ar.) : Dolaşma, dolanma, gezinme.
cevher	(Ar.) : 1. Maya, öz 2. Elmas, değerli taş.
cevr	(Ar.) : Haksızlık, eza, cefa, eziyet.
cezbe	(Ar.) : Ruhun hayret ve sevince kapılarak sanki cesetten hariç bulunuyormuş gibi olması, heyecana gelmesi.
cibāl	(Ar.) : Dağlar.
cidāl	(Ar.) : Karşılıklı kavga, savaş.

cihān	(Far.) : Dünya, alem.
cihāntāb	(Far. Ar.): Dünyaya sıcaklık ve ışık veren.
cihet	(Ar.) : Yan, yön, taraf.
cinān	(Ar.) : Cennetler, uçmaklar, bahçeler.
cinn	(Ar.) : Gözle görülmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
cism	(Ar.) : Beden, gövde.
civān-merd	(Far.) : Temiz, asil, cömert.
cūd	(Ar.) : Cömertlik, elçikliği.
cūş	(Far.) : Coşma, kaynama.
cūşış	(Far.) : Coşma, kaynama.
cūy	(Far.) : Nehir, akarsu, ırmak.
cübbe	(Ar.) : Sarıklı din adamları ile bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük
cūdā	(Far.) : Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
cümle	(Ar.) : Bütün, hep.
cünbiş	(Far.) : Kımıldanma, hareket
cürd	(Ar.) : Tüysüz, kılsız.
cüst	(Far.) : Arama, araştırma.
cüvān	(Far.) : Genç, taze delikanlı.
cüz	(Ar.) : Kısım, parça, bölük.
çāh	(Far.) : Kuyu, çukur.
çāk	(Far.) : Yarık, yırtık.
çālāk	(Far.) : Çevik, eline ayağına çabuk, tez canlı olan.
çāre	(Far.) : 1. Yol 2. Yardım.
çarḥ	(Far.) : Felek, gök.
çemān	(Far.) : Naz ile salınarak yürüyen.
çemen	(Far.) : Yeşil ve kısa otlarla örtülü yer, çimen.
çend	(Far.) : Birkaç.
çeng	(Far.) : 1. El 2. Pençe.
çerāg	(Far.) : Fıtil, mum.
çeşm	(Far.) : Göz.

D

daḥı	
dā'im	(Ar.) : Devamlı, sürekli.
dā'imā	(Ar.) : Bir düziye, her vakit.
ḍalāl	(Ar.) : Doğru yoldan sapma.
dānā	(Far.) : Bilen, bilici, bilgiç.
dānende	(Far.) : Bilen, bilgin, haberli.
dāne	(Far.) : Tane, tohum.
dāniş	(Far.) : Biliş, bilg, ilim.
dār	(Ar.) : 1.Ev 2.Yer.
-dār	(Far.) : Tutan
dār	(Far.) : 1. Darağacı 2. Ağaç.
ḍarb	(Ar.) : Dövme, vurma.
dāstān	(Far.) : Destan, hikaye, masal.

da'vā	(Ar.) : Mesele.
dāver	(Far.) :1. Cenâbıhakk'ın adı. 2. Doğru, insafılı olan hükümdar, vezir veya hakim.
da'vet	(Ar.) : çağırma, çağrı, ziyafet.
da'vī	(Ar.) : Bir kimsenin hakkını araması.
dāvud	(Ar.) : İsrail oğullarının bir hükümdarı ve peygamberidir.
debīr-istān	(Far.) : Kalem odası, büro.
def	(Ar.) : Öteye itme, savma, savulma.
defn	(Ar.) : Gömme, gömülme.
dehān	(Far.) : Ağız.
dehen	(Far.) : Ağız.
delāl	(Ar.) : Naz, cilve, işve.
delil	(Ar.) : Şahit, belge, tanık.
delk	(Far.) : Eski elbise, yamalı dilenci hırkası.
dem	(Far.) : Soluk, nefes.
demsāz	(Far.) : Arkadaş, dost, sırdaş.
deng	(Far.) : Hayran, şaşkın, ahmak, sersem.
denī	(Ar.) : Alçak, rezil, soysuz.
der	(Far.) : -de içinde.
derd	(Far.) : Dert, gam keder, kasavet.
derdmend	(Far.) : Dert sahibi, tasalı, kaygılı.
dergāh	(Far.) : Tekke.
derhem	(Far.) : Karışık, karmakarışık.
dermān	(Far.) : 1. İlaç 2. Çare.
ders	(Ar.) : Bir şeyi öğrenmek için öğretmenden azar azar alınan vazife.
derūn	(Far.) : İç, içeri, dahil.
dervāze	(Far.) : Kapı, kale kapısı, şehir kapısı.
dervīş	(Far.) : Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkıralığı kabul eden veya bir tarikata bağlı bulunan kimse.
deryā	(Far.) : Deniz.
dest	(Far.) : El.
destān	(Far.) : Eller.
destār	(Far.) : Sarık, tülbent.
dest-gīr	(Far.) : elinden tutan, yardımcı
destūr	(Far.) : Dizin, müsaade, ruhsat.
deyr	(Ar.) : İnsanlık alemi, bu dünya.
deyyān	(Ar.) : Mükafatlandırılan veya cezalandırılan, hakim, Tanrı.
dıraht	(Far.) : Ağaç.
dırāz	(Far.) : Uzun.
didār	(Far.) : Yüz, çehre.
dide	(Far.) : .Göz.
dil	(Far.) : Gönül, yürek, kalp.
dilber	(Far.) : Gönlü alıp götüreren, güzel.
dilhaste	(Far.) : Gönül isteği, gönül dileği.

dilkeş	(Far.) : Gönül çekici.
dil-pezir	(Far.) : Gönle hoş gelen, gönlün beğendiği.
dilrübā	(Far.) : Gönül kapan, gönül alan.
dil-şikeste	(Far.) : Gönlü kırık, kırık gönüllü, hüznü.
dimāğ	(Ar.) : 1.Beyin 2. Akıl, şuur.
din	(Ar.) : Allah'a inanma ve bağlanma.
din-dār	(Ar. Far.): Allah'a inanmış ve bağlanmış olan kimse.
dirhem	(Ar.) : Eski okkanın dört yüzde biri.
div	(Far.) : 1. Dev 2. Şeytan.
divāne	(Far.) : Deli, budala, alık.
divār	(Far.) : Duvar.
diyār	(Ar.) : Memleket, ülke.
dost	(Far.) : Sevilen kimse.
du' ā	(Ar.) : Allah'a yalvarma, niyaz.
dūd	(Far.) : Duman, tütün.
dūn	(Ar.) : Aşağı, aşağılık.
dūstān	(Far.) : Dostlar, sevilen kimseler.
dūş	(Far.) : Omuz.
dūz	(Far.) : Dikici, diken.
duzah	(Far.) : Cehennem, tamu.
dūkān	(Far.) : İçinde öteberi satılan oda, yer.
dūlbend	(Far.) : Tülbent.
dūldül	(Ar.) : Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye verdiği kır katır.
dūnyā	(Ar.) : İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı.
dūrdāne	(Far.) : 1. İnci tanesi 2. Sevgili, kıymetli.
dūrr	(Ar.) : İnci.
dūrūğ	(Far.) : Yalan, gerçek olmayan söz.
dūrūşt	(Far.) : Kaba, sert, katı, kalın.
dūşmen	(Far.) : Düşman, yağı.
dūšnām	(Far.) : Sövme, sövüp sayma.
dūzd	(Far.) : Hırsız, uğru.

E

ebed	(Ar.) : Sonu olmayan gelecek zaman.
ebedī	(Ar.) : Zevalsiz, sonu olmayan.
ebkem	(Ar.) : Söz söylemeye muktedir olmayan.
ebleh	(Ar.) : Pek akılsız, ahmak, bön.
ebr	(Far.) : Bulut.
ebrār	(Ar.) : Hayır sahipleri, iyiler, dindarlar, özü sözü doğru olanlar.
ebrū	(Far.) : Kaş.
ebyān	(Ar.) : Cömert, eli açık.
edeb	(Ar.) : İyi terbiye, naziklik, usluluk, zariflik.
edebī	(Ar.) : Edebiyata, terbiye ve nezakete mensup.
ef' āl	(Ar.) : İşler, ameller.
efgān	(Far.) : İztırab ile haykırma, bağırp çağırma, inleme, bağışma.

efgende	(Far.) : Yıkılmış, yıkık, düşürülmüş, yere atılmış.
efşân	(Far.) : Saçan, serpen, dağıtan.
efvâh	(Ar.) : Ağızlar, menfezler, ağza benzeyen her türlü delikler.
efzâ	(Far.) : Arttıran, çoğaltan.
ehl	(Ar.) : Sahip, malik, mutasarrıf olan.
ejdehâ	(Far.) : Büyük yılan.
ejder	(Far.) : Büyük yılan.
ekber	(Ar.) : Daha büyük.
ekkâl	(Ar.) : Çok ekleden, yiyen, obur.
ekşer	(Ar.) : En çok, daha ziyade.
elbette	(Ar.) : Kat'i olarak, mutlaka.
elfâz	(Ar.) : Kelimeler, sözler.
elhân	(Ar.) : Nağmeler, ezgiler.
elîf	(Ar.) : Ülfet olunan, istenilen, alışılan şey.
elmâs	(Yun.) : Bilinen kıymetli taş.
emîn	(Ar.) : Emniyet sahibi, korkusuz, birine emniyet eden, güvenen.
emîr	(Ar.) : Bir kavmin, bir şehrin başı, beyi.
emn	(Ar.) : Eminlik, korkusuzluk, rahatlık.
emr	(Ar.) : İş buyurma, buyruk, buyrultu.
enâm	(Ar.) : Bütün mahluklar, yaratılmış olan canlılar.
enâniyyet	(Ar.) : Kendini beğenme, bencilik.
enbân	(Far.) : Dağarcık denilen deri çanta, yiyecek çantası, heybe.
enbiyâ	(Ar.) : Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar.
encüm	(Ar.) : Yıldızlar.
endâm	(Far.) : Vücut, beden, boy pos.
endâze	(Far.) : Mertebe, derece.
endîşe	(Far.) : Düşünce, vesvese, merak, kaygı.
enfâ	(Ar.) : Daha faydalı.
enîs	(Ar.) : Dost, arkadaş, yar, sevgili.
enşâr	(Ar.) : Yardımcılar, muavinler, koruyucular.
erbâb	(Ar.) : Sahipler, malikler.
erkân	(Ar.) : 1. Esaslar, destekler, direkler 2. Reisler.
ervâh	(Ar.) : Canlar, hayatın cevherleri.
esîr	(Ar.) : Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak.
esmâ	(Ar.) : Adlar.
esrâr	(Ar.) : Gizlenen ve bilinmeyen şeyler.
esvâk	(Ar.) : Alışveriş yerleri, çarşılar, pazarlar.
esvât	(Ar.) : Sesler, sadalar.
eşcâr	(Ar.) : Ağaçlar.
eşk	(Far.) : Gözyaşı.
eşvâk	(Ar.) : Şiddetli arzular, istekler, neşveler.
eşyâ	(Ar.) : Nesnelere, mevcut olan şeyler.
etbâ ^c	(Ar.) : Birinin sözüne, işine, mesleğine uyanlar.
etkîyâ	(Ar.) : Allah korkusuyla günah işlemekten çekinenler.

eṭvār	(Ar.) : Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
evbāş	(Ar.) : Ayak takımı, terbiyesiz, aşağılık kimse.
evkāt	(Ar.) : Zamanlar, çağlar.
evlād	(Ar.) : Çocuklar.
evliyā	(Ar.) : Keramet sahibi olanlar, erenler.
evrād	(Ar.) : Okunması adet olunan dini dualar.
evreng	(Far.) : Taht.
evşāf	(Ar.) : Sıfatlar, kaliteler.
evtād	(Ar.) : Ağaç veya demir kazıklar, direkler.
evtān	(Ar.) : İnsanın doğup büyüdüğü ve sevdiği memleketler, uğrunda ölünen topraklar
evvah	(Ar.) : Çok ah eden.
evvel	(Ar.) : Önce, ikil, birinci, ibtida, başlangıç.
evvelā	(Ar.) : Birinci olarak, her şeyden önce, ilkönce.
eyā	(Ar.) : “ey, hey!” manasına gelen ve Arapça kelime ve terkiplere giren nida edatı.
eyit-	: Söylemek.
eyle	: Etmek, yapmak.
eyn	(Ar.) : Zaman, an.
eytām	(Ar.) : Anası babası ölmüş, yalnız kalmış küçük çocuklar, öksüzler.
eyü	: İyi.
eyvāh	(Far.) : Yazık, heyhat.
eyyām	(Ar.) : Günler, gündüzler.
eyyūb	(Ar.) : Kuran’da adı geçen ve kendisinden “kulumuz” diye bahsedilen ve sabırlı insan örneği gösterilen İsrailoğulları peygamberlerinden biri.
ezel	(Ar.) : Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
ezhār	(Ar.) : Çiçekler.

F

fācir	(Ar.) : Fücur sahibi, fena huylu, günahkar.
fahḥ	(Ar.) : Kapan, tuzak, ağ, fak.
fahḥr	(Ar.) : Övünme, böbürlenme, büyüklenme.
fahşe	(Ar.) : Ar, ayıp, kabahat, günah.
faķir	(Ar.) : Zengin olmayan, yoksul, parasız, züğürt.
faķirāne	(Ar. Far.): Fakire yakışacak surette.
faķr	(Ar.) : Fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık, züğürtlük.
farķ	(Ar.) : Ayrılık, başkalık.
farz	(Ar.) : Allah’ın işlenmesi kat’i olarak lüzumlu olan emirleridir.
fāşih	(Ar.) : Fesheden, iptal eden, bozan, çürüten.
faşl	(Ar.) : Ayrıntı, ayırma, ayrılma, kesme, kesinti, bölüm.
fāş	(Far.) : Meydana çıkma, duyulma, açığa vurma, dile getirme.
fātih	(Ar.) : Fetheden, açan.
fātiḥa	(Ar.) : Kuran-ı Kerim’in birinci suresi, Fatiha suresi.
fāyide	(Ar.) : Fayda, yara.

fāzıl	(Ar.) : Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.
fazl	(Ar.) : İyilik, fazilet, erdem, lütuf.
fecr	(Ar.) : Sabaha karşı, Güneş doğmadan önce.
fedā	(Ar.) : Gözden çıkarma, uğruna verme.
feh̄m	(Ar.) : Anlama, anlayış.
felāh	(Ar.) : Kurtuluş, selamet, onma.
felek	(Ar.) : Gökyüzü, sema.
fenā	(Ar.) : Kötü, iyi olmayan, uygunsuz.
fenn	(Ar.) : Hüner, marifet, sanat, ilim.
fennī	(Ar.) : Fene mensup, fen ile ilgili olan.
ferāġ	(Ar.) : İstirahat etme, dinlenme.
ferāh	(Ar.) : Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
ferāhnāk	(Ar. Far.): Sevinçli.
ferd	(Ar.) : Tek, yalnız olan şey.
ferḥunde	(Far.) : Mübarek, mesut, kutlu, mutlu, uğurlu.
ferḥunde-gi	(Far.) : Mübareklik, kutluluk, uğurluluk.
ferḥunde-pey	(Far.) : Ayağı uğurlu.
ferīḥ	(Ar.) : Sevinçli, neşeli.
feriṣte	(Far.) : Melek.
ferr	(Ar.) : firar, kaçma.
ferrūḥ	(Far.) : Uğurlu, kutlu.
feryād	(Far.) : Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses, bağırışma, çağırışma.
ferzāne	(Far.) : Hakim, bilgili [kimse].
feth	(Ar.) : Açma, açılma.
fevz	(Ar.) : Galiplik, zafer, üstünlük, selamet.
feyz	(Ar.) : Bolluk, çokluk, verimlilik, fazlalık.
fırqa	(Ar.) : İnsan kalabalığı, grubu.
fısq	(Ar.) : Hak yolundan veya hak yoldan çıkma, Allah'a karşı isyan etme.
fiġān	(Far.) : İztırıp ile bağıırıp çağırma.
fıkr	(Ar.) : Fikir, düşünce.
fikret	(Ar.) : 1. Fikir, düşünce 2. İdrak.
firāvān	(Far.) : Çok, bol, fazla, aşırı.
Fir ^c avn	(Ar.) : Eski zamanlarda Mısır hükümdarına verilen unvan.
fırqat	(Ar.) : Ayrılık, ayrılış.
firūz	(Ar.) : Mesut, mutlu, sevinçli, ferah, uğurlu.
fitne	(Ar.) : Bela, mihnet, sıkıntı.
fıkarā	(Ar.) : Fakirler, yoksullar.
fuṭa	(Far.) : Eskiden kullanılan bir çeşit kumaş.
fücūr	(Ar.) : Sefihlik, günahkarlık, ahlaka aykırı durum.
fülān	(Ar.) : Herhangi bir şahıs, biri, belirsiz bir şey.
fürümānde	(Far.) : Aşağıda, geride kalmış olan, aciz, beceriksiz.
fürūṣ	(Far.) : Satan, satıcı.
fütūḥ	(Ar.) : Zafer, galibiyet, üstünlük.
fütüvvet	(Ar.) : Mertlik, yiğitlik, gençlik, delikanlılık.

füzūn (Far.) : Çok fazla.

G

ġaffār	(Ar.) : Kullarının günahlarını affeden, Allah.
ġāfil	(Ar.) : Gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini iyi düşünmeyen.
ġaflet	(Ar.) : Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik.
ġafūr	(Ar.) : Mağfiret eden, yargılayan, suç bağışlayan.
ġāh	(Far.) : Zaman bildiren edat.
ġāhi	(Far.) : Bazen, arasıra.
ġalaṭ	(Ar.) : Yanlış, yanılma.
ġālib	(Ar.) : Üstün gelen, yenen.
ġam	(Ar.) : Keder, tasa, kaygı.
ġamġīn	(Ar. Far.): Kederli, tasalı, hüzünlü.
ġammaz	(Ar.) : Birine ,iftira ederek zarar veren.
ġanī	(Ar.) : Bol bol, çok çok.
ġaniye	(Ar.) : Çok hoş.
ġaraż	(Ar.) : Gizli düşmanlık.
ġarīb	(Ar.) : Kimsesiz, zavallı.
ġarḳ	(Ar.) : Boğulma, boğma.
ġavġā	(Far.) : Kavga, dövüşme, vuruşma.
ġavī	(Ar.) : Azmış, azgın, yoldan çıkmış.
ġayb	(Ar.) : Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp.
ġāyet	(Ar.) : Çok fazla, son derece.
ġayr	(Ar.) : Ayrı, başka, özge, artık, diğer.
ġayrı	(Ar.) : (bkz.) ġayr.
ġazab	(Ar.) : Dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma.
ġazel	(Ar.) : Latif.
ġedā	(Far.) : Dilençi, yoksul.
ġeh	(Far.) : Bazı, arasıra.
ġehī	(Far.) : Bazen, arasıra.
ġenc	(Far.) : Hazine, define.
ġer	: Eğer.
ġerd	(Far.) : Toz, toprak.
ġerdān	(Far.) : Dönücü, dönen.
ġerden	(Far.) : Gerdan, boyun.
ġerm	(Far.) : Sıcak.
ġeşt	(Far.) : Gezme, seyretme, dolaşma.
ġevher	(Far.) : Değerli taş.
ġıyaş	(Ar.) : Yardım.
ġıybet	(Ar.) : Aleyhinde bulunma, arkasından söyleme, çekiştirme.
ġirdegān	(Far.) : Ceviz.
ġirībān	(Far.) : Elbise yakası.
ġiryān	(Far.) : Ağlayıcı, ağlayan.
ġirye	(Far.) : Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
ġönül	(Far.) : Kalp, yürek.

gū	(Far.) : Söyleyen, diyen.
ġufrān	(Ar.) : Affetme, merhamet etme.
gūn	(Far.) : Gidiş, tarz, sıfat.
ġurebā	(Ar.) : Kimsesizler, zavallılar.
ġuşşā	(Ar.) : Kederler, kaygılar, tasalar.
gūş	(Far.) : İşitme, dinleme.
gūşiş	(Far.) : Çalışma, çabalama.
gūy	(Far.) : Söz
gūyā	(Far.) : Söyleyen, söyleyici
gūyende	(Far.) : Söyleyen, söyleyici.
gūdāz	(Far.) : Eriten, yakan, mahveden.
ġüft	(Far.) : Söz, lakırdı.
ġüftār	(Far.) : Söz.
ġülgübīn	(Far.) : Bal gibi yapılan ġül murabbası.
ġülistān	(Far.) : ġül bahçesi, ġül tarlası.
ġülpūş	(Far.) : ġül örtülü, pembe yüzlü.
ġülşen	(Far.) : ġül bahçesi.
ġülzār	(Far.) : ġül bahçesi.
ġümān	(Far.) : San, sanma, sezme.
ġümrāh	(Far.) : Yolunu şaşırılmış, doğru yoldan ayrılmış.
ġünāh	(Far.) : Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş.
ġünāhkār	(Far.) : Günahlı, günah işleyen.
ġübre	(Far.) : Kedi.
ġürg	(Far.) : Kurt, canavar.
ġüvāhī	(Far.) : Şahitlik, tanıklık.
ġüzāf	(Far.) : Beyhude, boş [lakırdı, söz].

H

ħ~āb	(Far.) : Uyku, rüya.
ħaber	(Ar.) : Son ve yeni havadis, bilgi
ħabīb	(Ar.) : Sevgili.
ħābis	(Ar.) : Hapseden, tutan.
ħabs	(Ar.) : Hapis, alıkoyma, bir yere kapama.
ħāc	(Ar.) : İstek, dilek.
ħacālet	(Osm.): Utanma, utangaçlık, şaşırma.
ħacāt	(Ar.) : İsteker, dilekler.
ħacc	(Ar.) : İslām'ın beş şartından biri.
ħ~āce	(Far.) : Hoca, efendi, ağa, çelebi.
ħacet	(Ar.) : İhtiyaç, lüzum, gereklilik.
ħadd	(Ar.) : 1. Sınır 2. Derece.
ħādīm	(Ar.) : Hizmet eden, yarayan.
ħadīs	(Ar.) : Peygamberimizin kutsal sözü.
ħāfī	(Ar.) : 1. Çok ikram eden, güler yüzle karşılayan 2. Yalınayak yürüyen, koşan [adam].
ħafıyyāt	(Ar.) : Gizli saklı şeyler.

ḥaḥ	(Ar.) : Allah, Tanrı.
ḥāḡān	(T.) : Türk imparatorlarına verilen unvan.
ḥāk	(Far.) : Toprak.
ḥaḡīḡat	(Ar.) : Bir Şeyin aslı ve esası.
ḥaḡīm	(Ar.) : Alim, bilgin, her Şeyi bilen.
ḥaḡir	(Ar.) : İtibarsız, değersiz.
ḥaḡḡ	(Ar.) : Allah, Tanrı.
ḥaḡḡ	(Ar.) : Kazıma, kazınma, bir Şeyin üstüne çelik kalemlle yazı.
ḥāl	(Ar.) : OluŐ, bulunuŐ, durum.
ḥālāt	(Ar.) : Haller, suretler, keyfiyetler.
ḥālet	(Ar.) : Hal, suret, keyfiyet.
ḥālīḡ	(Ar.) : Yaratan, yoktan var eden yaratıcı.
ḥālī	(Ar.) : Tenha, boş, sahipsiz yer.
ḥālīḡ	(Ar.) : Helak olan, miskinlik içinde ölen.
ḥālīm	(Ar.) : Tabiatı yava olan, yumuşak huylu.
ḥālḡ	(Ar.) : Yaratma, yaratılma.
ḥallāk	(Ar.) : Yaratıcı, yaratan, vareden.
ḥalvet	(Ar.) : Yalnız, تنها kalma, tenhaya çekilme.
ḥamd	(Ar.) : Tanrı'ya olan Őükran duygusunu bildirme.
ḥāme	(Far.) : Kalem.
ḥamīd	(Ar.) : 1. Allah'ın adlarından. 2. Övülmeye değer.
ḥammāl	(Ar.) : Para karŐılıęında, arkasıyla, eliyle yük taŐıyan adam.
ḥamr	(Ar.) : Şarap.
ḥamūl	(Ar.) : Tahammüllü, sabırlı, dayanıklı.
ḥāmūŐ	(Far.) : SusmuŐ, sessiz.
ḥān	(Far.) : Yemek sofrası, üstüne yemek konulan tepsi.
ḥandān	(Far.) : Gülen, gülücü, güler.
ḥande	(Far.) : Gülme, gülüŐ.
ḥāne	(Far.) : Ev.
ḥannān	(Ar.) : Çok acıyan, çok acıyıcı. [Allah'ın adlarından]
ḥār	(Far.) : Hor, hakir, aşağı.
ḥarāb	(Ar.) : Yıkık, viran.
ḥarābātī	(Far.) : Harabata mensub olan, vaktini meyhanede geçiren.
ḥarb	(Ar.) : Ceng, kavga.
ḥarem	(Ar.) : Herkesin girmesine müsaade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer.
ḥāris	(Ar.) : Muhafız, bekçi, koruyucu.
ḥarr	(Ar.) : Hararet, sıcaklık, sıcak.
ḥarūn	(Ar.) : İlerleyecek yerde duran veya geri giden [Hayvan]
ḥased	(Ar.) : Kıskançlı, çekememezlik.
ḥasen	(Ar.) : Hüsünlü, güzel.
ḥāŐıl	(Ar.) : Husūle gelen, husūl bulan, peyda olan.
ḥāŐlet	(Ar.) : İnsanın yaradılıŐındaki huyu, tabiatı, mizacı.
ḥasret	(Ar.) : Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzülp yanma.
ḥāŐŐ	(Ar.) : Mahsus, özel.

ḥaste	(Far.) : Hasta, rahatsız, sayrı.
ḥāṣā	(Ar.) : Asla, katiyen, hiçbir vakit.
ḥāṣimī	(Ar.) : Hz. Muhammed'in mensub olduğu kabile.
ḥaṣr	(Ar.) : Toplama, cem etme.
ḥaṭā	(Ar.) : Yanlış, yanlışlık, yanılma.
ḥatme	(Ar.) : Hatim etme, bitirme.
ḥavf	(Ar.) : Korku, korkma.
ḥavvā	(Ar.) : Hz. Adem'in zevcesi.
ḥayā	(Ar.) : Utanma, sıkılma.
ḥaydar	(Ar.) : 1. Arslan 2. Hz. Ali.
ḥayli	(Far.) : Epeyce, çokça.
ḥayr	(Ar.) : İyi, faydalı, hayırlı.
ḥayrān	(Ar.) : Şaşmış, şaşa kalmış, şaşırmış.
ḥayret	(Ar.) : Şaşma, şaşıрма, şaşma kalma.
ḥayy	(Ar.) : 1. Allah'ın adlarındandır. 2. Diri, canlı.
ḥazret	(Ar.) : Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.
hedāyā	(Ar.) : Armağanlar, hediyeler.
heft	(Ar.) : Yedi sayısı.
helāk	(Ar.) : Mahvolma, ölme.
ḥelāl	(Ar.) : Kullanılması şer' en caiz olan.
ḥelvā	(Ar.) : Unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
hemān	(Far.) : Hemen, derhal, o anda.
hemdem	(Far.) : Sıkı fıkı, canciğer arkadaş.
hemīše	(Far.) : Daima, her vakit, her zaman.
hengāme	(Far.) : Kavga, gürültü.
hergiz	(Far.) : Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir suretle.
herze	(Far.) : Boş lakırdı.
hesāb	(Ar.) : Hesap, sayma.
hevā	(Ar.) : Heves, istek, arzu, sevgi.
heves	(Ar.) : Arzu, istek.
heybet	(Ar.) : Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal ve gösteriş.
hezārān	(Far.) : Bülbüller.
ḥıfz	(Ar.) : Saklama.
ḥıqd	(Ar.) : Kin tutma, öc almak için fırsat bekleme.
hınna	(Ar.) : Kına.
ḥırāmān	(Far.) : Salına salına, naz ve eda ile yürüyen.
ḥired	(Far.) : Akıl, us.
ḥırqa	(Ar.) : Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek.
ḥırş	(Ar.) : Takdir ve kıyas.
ḥırz	(Ar.) : Sığınak.
ḥışm	(Far.) : Kızgınlık, öfke.
Ḥızr	(Ar.) : İçenlere ölmezlik veren āb-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber.

hier	(Ar.) : Ayrılık.
hicret	(Ar.) : Memleketten memlekete göç.
hidāyet	(Ar.) : Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.
h̄idmet	(Ar.) : İş, hizmet, vazife.
h̄ikāyet	(Ar.) : 1. Anlatma 2. Masal.
h̄ilqat	(Ar.) : Yaratılma, yaradılış.
h̄ilm	(Ar.) : İnsanın tabiatında olan yavaşlık, yumuşaklık.
himmət	(Ar.) : Gayret, emek, çalışma, çabalama.
h̄isāb	(Ar.) : Hesap, sayma.
h̄işşe	(Ar.) : Pay, nasip.
h̄itāb	(Ar.) : Bir veya birçok kimseye ağızdan veya yazı ile söyleme.
h̄itāben	(Ar.) : Birinin yüzüne söyleyerek.
h̄iyel	(Ar.) : Oyunlar, aldatmalar.
h̄īzan	(Far.) : Kalkan, sıçrayan.
h̄ōd	(Far.) : Kendi.
h̄ōd-bīn	(Far.) : Kendini beğenmiş, bencil.
h̄ōd-gām	(Far.) : Kendini beğenmiş, bencil.
h̄on	(Far.) : Sofra
h̄or	(Far.) : Ehemmiyetsiz, değersiz.
h̄oş	(Far.) : Güzel, iyi.
h̄ū	(Ar.) : Allah.
h̄ūb	(Far.) : Güzel, hoş, iyi.
h̄udā	(Far.) : Tanrı.
h̄udārā	(Far.) : Allah için, Allah aşkına.
h̄ulāşa	(Ar.) : Bir şeyin, bir sözün özü.
h̄uld	(Ar.) : Sürüp giden, sonu olmayan varlık.
h̄ulq	(Ar.) : Huy, tabiat.
h̄um	(Far.) : 1. Küp 2. Şarap küpü.
h̄umār	(Ar.) : İçkiden sonra gelen başağrısı, sersemlik.
h̄ūn	(Far.) : Kan.
h̄ūn-īn	(Far.) : Kanlı, kan dökmeye meyilli.
h̄ūr	(Far.) : Güneş.
h̄urde	(Far.) : Ufak, değersiz şey, kırıntı.
h̄ūrī	(Far.) : 1. Cennet kızı 2. Sevgili.
h̄urūf	(Ar.) : Harfler.
h̄urūfi	(Ar.) : Allah'ın kelimelerinde tecellisine ve harflerle belirtilmesine inanan.
h̄urūş	(Far.) : Coşma, çağım, gürültü.
h̄usūf	(Ar.) : Ay tutulması.
h̄ūş	(Far.) : Akıl, fikir, şuur.
h̄ūşe	(Far.) : Başak.
h̄ūy	(Far.) : Tabiat, mizaç, ahlak.
h̄uzūr	(Ar.) : Rahat.
h̄üccet	(Ar.) : Senet, vesika, delil.

hüdhüd	(Ar.) : Çavuşkuşu, İbibik, Süleyman Peygamber ile Seba Melikesi Belkis arasında haber getirip götüren kuş.
hüküm	(Ar.) : Hüküm, emir.
hürmet	(Ar.) : Saygı.
hürrem	(Far.) : Şen, sevinçli, güler yüzlü.
Hüseyin	(Ar.) : 1. Küçük sevgili 2. Hz. Muhammedin torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.
hüsn	(Ar.) : Güzel, iyi.

I

ırak	: Uzak.
ışılâhât	(Ar.) : İlim sözleri, tabirleri, terimleri.
ışık	(Ar.) : Aşk, sevgi.
ıtır	(Ar.) : Güzel ve latif koku.
ıyād	(Ar.) : İsmaili grubundan büyük bir Arap kabilesinin adı.
ıyd	: Bayram.
ızmār	(Ar.) : Gönlünde gizleme, saklama.

İ

ibād	(Ar.) : Abidler, kullar.
ibâdet	(Ar.) : Allah'ın emirlerini yerine getirme.
ibârât	(Ar.) : Cümleler, paragraflar, bir metinden çıkarılmış olan satır.
ibn-	(Ar.) : Oğul.
ibrâhim	
icâbet	(Ar.) : Kabul etme, kabul edilme.
içüben	: İçerek.
içün	: İçin.
id-	: Etmek.
idin-	: Edinmek.
idrâk	(Ar.) : Anlayış, akıl erdirme.
iflâs	(Ar.) : Bitirme, tüketme.
ifşâ	(Ar.) : Gizli bir şeyi yayma, ortaya dökme.
iftirâk	(Ar.) : Ayrılma, dağılma, perişan olma.
ihlâş	(Ar.) : Halis, temiz, doğru sevgi.
ihsân	(Ar.) : 1. İyilik etme 2. Bağış, bağışlama.
ihtiyâc	(Ar.) : Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk.
ihtiyâr	(Ar.) : Seçme, seçilme.
ihtiyat	(Ar.) : İlerisini düşünerek, görerek davranma.
iḥvân	(Ar.) : Sadık, samimi, candan dostlar.
ikâb	(Ar.) : Eza, cefa, eziyet.
ikbâl	(Ar.) : 1. Baht, talih 2. İlerin yolunda gitmesi.
ikrâr	(Ar.) : 1. Saklamayıp söyleme 2. Tasdik, kabul.
ilâc	(Ar.) : Derde deva olan şey, ilaç.
ilâh	(Ar.) : Tanrı.
ilâhî	(Ar.) : Tanrı ile ilgili, tanrısal.
ilhâd	(Ar.) : Gerçek inançtan dönme, cayma.

ilhāh	(Ar.) : Üzerine düşme, zorlama.
ilhām	(Ar.) : Allah tarafından insanın gönlüne bir şey doğdurulma.
illā	(Ar.) : 1. ...den başka 2. Mutlaka.
‘illet	(Ar.) : Hastalık, sakatlık.
‘ilm	(Ar.) : Bilme, biliş, bir şeyin doğrusunu bilme.
iltimās	(Ar.) : Kayırma.
imam	(Ar.) : Önde bulunan, önyak olan kimse.
īmān	(Ar.) : İnanma, inanç.
imdi	: Şimdi.
‘imrān	(Ar.) : Hz. Meryem’in babası.
imtizāc	(Ar.) : Birbirini tutma, uygunluk.
inābet	(Ar.) : Günahlara tövbe edip hak yoluna dönme.
‘inād	(Ar.) : Israr, ayak direme, dediğinden vazgeçmeme.
in‘ām	(Ar.) : Nimet verme, iyilik etme.
inān	(Ar.) : İdare etme, yürütme.
‘ināyet	(Ar.) : Lütuf, ihsan, iyilik.
incü	: İnci.
iñildeyü	: İnlerek.
inkār	(Ar.) : Yaptığını saklama, gizleme, yapmadım deme.
innī	(Ar.) : Olaylardan ve denemelerden elde edilen.
ins	(Ar.) : İnsan.
iñšā	(Ar.) : Yapma, yapılma, vücuda meydana getirme.
irem	(Ar.) : Âd kavmi zamanında Şeddad tarafından, cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup Şam’da veya Yemen’de bulunmuş olduğu söylenir.
irfān	(Ar.) : Bilme, anlama.
iriş-	: Erişmek, ulaşmak.
irşād	(Ar.) : Doğru yolu gösterme, uyarma.
irte	
işbāt	(Ar.) : Şahit ve delil göstererek doğrusunu ortaya çıkarma.
islām	(Ar.) : Hz. Muhammed’in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.
isrāfil	(Ar.) : Dört büyük melektenkıyamet kopacağı vakit sūrı üfleyecek olan melek.
istiğrāk	(Ar.) : Dalma, içine gömülme.
işāret	(Ar.) : İz, alamet, nişan.
işkeste	(Far.) : Kırık, kırılmış.
iştigāl	(Ar.) : Meşgul olma, bir şeyle uğraşma.
‘işve	(Ar.) : Güzelin, gönül aldatan, gönül çelen naz ve edası.
‘itāb	(Ar.) : Azarlama, tersleme, paylama.
i‘tikād	(Ar.) : İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.
i‘tizāl	(Ar.) : Bir tarafa çekilme.
ivmek	: Acele etmek.
iy	: Ey!
izhār	(Ar.) : Gösterme, meydana çıkarma.
‘izzet	(Ar.) : Değer, kıymet, yücelik, ululuk.

J

jāle (Far.) : Kırağı, çiğ.

K

- ḳabīḥ (Ar.) : Çirkin, yakışıksız, fena.
 kabr (Ar.) : Mezar.
 ḳabz (Ar.) : El ile tutma.
 ḳadd (Ar.) : Boy.
 ḳadem (Ar.) : Ayak.
 ḳadh (Ar.) : Zemmetme, çekiştirme.
 ḳadīm (Ar.) : Eski.
 ḳadīr (Ar.) : Tükenmez kudret sahibi olan Allah.
 ḳadr (Ar.) : Değer, itibar.
 kāf (Ar.) : Masallarda zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ.
 kāfi (Ar.) : Elveren, yetişen, yeteri yetecek.
 kāfir (Ar.) : Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.
 ḳahhār (Ar.) : Kahredici, yok edici, batırcı [Allah'ın sıfatlarındandır.]
 ḳahr (Ar.) : Çok kederlenme, çok üzüntü duyma.
 ḳā'im (Ar.) : Birinin yerini tutan, birinin yerine geçen.
 kā'ināt (Ar.) : Dünya.
 kākül (Far.) : Alnın üzerine srkıtılan kısa kesilmiş saç.
 ḳāl (Ar.) : Söz, laf.
 ḳalb (Ar.) : Yürek.
 ḳalben (Ar.) : Kalbden olarak, samimi, içten, gönülden.
 ḳalender (Far.) : Dünyadan elini eteğini çekip her şeyi hoş gören.
 ḳallāş (Ar.) : Hilebaz, döneç.
 kām (Far.) : Meram, arzu, emel.
 ḳamer (Ar.) : Ay.
 ḳamet (Ar.) : Boy.
 kāmīl (Ar.) : Kemâle ermiş, olgun.
 ḳanā'at (Ar.) : Birşeyi yeter görüp fazlasını istememe.
 ḳanber (Ar.) : Hz. Ali'nin sadık, vefakar kölesi.
 ḳand (Ar.) : Şeker, şeker kamışının donmuş usaresi.
 ḳandīl (Ar.) : Kandil.
 ḳāni' (Ar.) : Kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen.
 ḳanūn (Ar.) : Devletin yasama kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü nizam, kaide.
 kār (Far.) : İş, güç.
 ḳārī (Ar.) : Köylü.
 ḳarīb (Ar.) : Yakın, yakın olan.
 ḳarye (Ar.) : Köy.
 ḳaşd (Ar.) : 1. Niyet 2. Bile bile yapma.
 kāse (Far.) : Porselenden, madenden veya topraktan yapılmış çanak.
 kāsēlīs (Ar.) : Çanak yalayıcı, dalkavuk.
 kāşif (Ar.) : Keşfeden, bulan, meydana çıkaran.

ḡaṡre	(Ar.) : Damla.
ḡattāl	(Ar.) : Çok katleden, çok öldürücü.
ḡavī	(Ar.) : Kuvvetli, güçlü.
ḡavm	(Ar.) : İnsan topluluğu.
ḡayd	(Ar.) : Yazma, yazılma.
ḡayıd-	: Dönmek.
ḡāyide	(Ar.) : Esas, temel.
ḡayyum	(Ar.) : Cami hademesi, kayyum.
ḡazī	(Ar.) :Yapan, yerine getiren.
ḡazz	(Ar.) : Ham ipek.
kec	(Far.) : Eğri, çarpık.
keder	(Ar.) : Tasa, kaygı, gönül üzüntüsü.
kehf	(Ar.) : Sığınak, sığınacak yer.
kelām	(Ar.) : Söz, lakırdı.
kelb	(Ar.) : Köpek.
kelīm	(Ar.) : Söz söyleyen, konuşan.
kem	(Far.) : “Kaç, ne kadar?” anlamına gelen soru edatı.
kemāl	(Ar.) : Olgunluk, yetkinlik.
kemer	(Far.) : Bele takılan kuşak, kayış.
kemter	(Far.) : Hakir, itibarsız.
kendü	: Kendi.
kenizek	(Far.) : Küçük cariyeye veya acındırma manasıyla cariyeniz.
ker	(Far.) : Sağır.
kerāmet	(Ar.) : Kerem, bağış.
kerem	(Ar.) : Cömertlik, elaçıklığı, lütuf, bağış.
kerīm	(Ar.) : Kerem sahibi, cömert.
kerrār	(Ar.) : Savaşta döne döne saldıran.
kerre	(Ar.) : Defa, kez.
kesret	(Ar.) : Çokluk, bolluk, ziyadelik.
keşf	(Ar.) : Açma, meydana çıkarma.
keşide	(Far.) : Çekilmiş, çekiliş.
keşkek	(Ar.) : Keşkek, unla beraber dövülmüş et ve buğdaydan yapılan ve ortasına kızdırılmış yağ dökülen bir yemek.
keşköl	(Far.) : Keşköl [eskiden] dervişlerin veya dilencilerin kullandığı, Hindistan cevizi kabuğundan veya abanozdan yapılmış dilenci çanağı.
key	(Far.) : Ne zaman, ne vakit.
key	(Far.) : Ne zaman, ne vakit.
kezzāb	(Ar.) : Çok yalan söyleyen, pek yalancı.
ḡible	(Ar.) : Namaza başlarken yönelinen taraf.
ḡibleteyn	(Ar.) : “İki kıble”: Beyt-i Muazzama ile Kudüs’teki Beyt-i Makdis.
ḡırba	(Ar.) : [Evvelce] Sakaların kullandığı, ince köseleden veya deriden yapılmış su kabı, saka tulumu.
ḡısmet	(Ar.) : Talih, nasip, kader.
ḡışşa	(Ar.) : Hikaye, rivayet.

ķıyās	(Ar.) : Karşılaştırma.
ķıymet	(Ar.) : Değer.
ki	(Far.) : “ki” edatı
kibr	(Ar.) : Büyüklük, ululuk.
kibriyā	(Ar.) : Büyüklük, ululuk.
kiçi	: Küçük.
ķıl	(Ar.) : Söz.
kimyā	(Ar.) : Kimya.
kīn	(Far.) : Gizli düşmanlık, garaz.
kīne	(Far.) : Gönülde gizlenen düşmanlık.
kīş	(Far.) : Din, mezhep.
kiżb	(Ar.) : Yalan söyleme, yalan.
ķubūr	(Ar.) : Mezarlar, sinler.
kuçmak	: Kucaklamak.
ķuddüs	(Ar.) : 1. Temiz, pak 2. Allah’ın adlarındandır.
ķudret	(Ar.) : Kuvvet, takat, güç.
kūf	(Far.) : Baykuş.
kūh	(Far.) : Dağ.
ķulūb	(Ar.) : Kalpler, gönüller.
ķurb	(Ar.) : Yakın olma, yakınlık.
ķurbet	(Ar.) : Yakınlık.
kūs	(Far.) : kös eski savaşlarda, alaylarda deve veya araba üstünde taşınarak çalınan büyük davul
ķūşur	(Ar.) : Suç, kabahat.
ķut	(Ar.) : Yiyecek.
ķuţb	(Ar.) : Bir tarikatın ulusu.
ķuvvet	(Ar.) : Güç, kudret.
kūy	(Far.) : Köy.
kūfr	(Ar.) : Allah’a ve dine ait şeylere inanmama.
kūfv	(Ar.) : Eş, benzer, denk.
kūlāh	(Far.) : Külāh, başa giyilen ucu sivri ve yüksek başlık.
kūll	(Ar.) : Hep, bütün, çok.
kūllī	(Ar.) : Çok.
kūnān	(Far.) : Yaparak, ederek.
kūnd	(Far.) : Cesur, yiğit.
kūstāh	(Far.) : Edepsiz, saygısız.
kūsūf	(Ar.) : Güneş tutulması.

L

lā	(Ar.) : Olumsuzluk edatı.
lābüdd	(Ar.) : Lazım, gerekli, gerek.
lāf	(Far.) : Lakırdı, söz.
lāfż	(Ar.) : Söz.
lāf-zen	(Ar.) : Kelimenin söylenişine, yapısına göre, yazılı olmayarak.

laḥm	(Ar.) : Et.
laḥn	(Ar.) : Kaideye uygun güzel ses, nağme, ezgi.
lāhut	(Ar.) : Uluhiyyet alemi.
lākin	(Ar.) : Ama, fakat, lakin.
lāle	(Far.) : Lale.
laṭīf	(Ar.) : Yumuşak, hoş, güzel, nazik.
laṭīfe	(Ar.) : Güldürecek tuhaf, güzel söz ve hikaye.
lāyık	(Ar.) : Yaışan, yaraşır.
leb	(Far.) : Dudak.
ledün	(Ar.) : Allah yanı.
ledünnī	(Ar.) : Allah bilgisine ve sırlarına ait, onunla ilgili.
lehu	(Ar.) : Onun için, ondan yana.
lek	(Ar.) : Sana, senin için.
leked	(Far.) : Tepme, çifte.
leng	(Far.) : Topal, aksak.
lerze	(Far.) : Titreme, titreyiş.
leylī	(Ar.) : Gece ile ilgili, gece olan, gece gibi karanlık.
lezzet	(Ar.) : Tat, çeşni.
līk	(Far.) : Lakin, fakat, ama.
liḳā	(Ar.) : 1. Görme, rast gelip kavuşma. 2. Yüz, çehre.
lūt	(Ar.) : Hz. İbrahim'in yeğeni olan peygamber.
lūtf	(Ar.) : Hoşluk, güzellik.
lūfāḥ	(Ar.) : (bot.)güzelhatun çiçeği.
lū'lū'	(Ar.) : İnci.

M

ma'āşī	(Ar.) : 1. Asilikler, isyanlar, itaatsizlikler 2. Günahlar.
mādām	(Ar.) : Madem, çünkü, değil mi ki.
ma'den	(Ar.) : Maden.
māder	(Far.) : Anne, ana.
mādün	(Ar.) : Alt, aşağı derece, emir itibarıyla aşağıda olan.
māh	(Far.) : Ay.
maḥber	(Ar.) : Hokka, divit.
maḥbūb	(Ar.) : Sevilmiş, sevilen, sevgili.
maḥdūm	(Ar.) : Oğul, evlat.
maḥfī	(Ar.) : Gizli, saklı.
māḥī	(Ar.) : Mahveden, mahvedici, yok edici.
māhir	(Ar.) : Maharetli, hünerli, elinden iş gelir.
mā-hiye	: O şey ki.
maḥlūḳ	(Ar.) : Halk olunmuş, yaratılmış, yaratık.
maḥmūd	(Ar.) : Hamdolanmış, sena edilmiş, övülmeye değer.
maḥrem	(Ar.) : Haram, şeriatin yasak ettiği şey.
maḥrūm	(Ar.) : Bahtsız, nasipsiz.
maḥv	(Ar.) : Yok etme, ortadan kaldırma.
maḥzen	(Ar.) : İçinde eşya saklanacak yer, yer altı, bodrum.

maḳalāt	(Ar.) : Sözlür.
maḳam	(Ar.) : Durulan, durulacak yer.
maḳamāt	(Ar.) : Makamlar.
maḳbūl	(Ar.) : Kabul edilmiş, alınmış, alınan.
maḳşūd	(Ar.) : İstenilen şey, istek.
mālik	(Ar.) : Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan.
ma ^ʿ lūm	(Ar.) : Bilinen, belli.
ma ^ʿ mūr	(Ar.) : Bayındır, şenlikli.
ma ^ʿ nā	(Ar.) : Mana, anlam.
mānend	(Far.) : Benzer, eş.
ma ^ʿ nevī	(Ar.) : Ruha ve içe ait olan.
ma ^ʿ nī	(Far.) : Mana, anlam.
mār	(Far.) : Yılan.
ma ^ʿ rifet	(Ar.) : Herkesin yapamadığı ustalık, ustalıkla yapılmış olan şey.
ma ^ʿ rūf	(Ar.) : Meşhur, ünlü.
mā-sebaḳ	(Ar.) : Sebkat eden, geçen, geçmiş.
ma-sivā	(Ar.) : Dünya ile ilgili olan şeyler.
māst	(Far.) : Yoğurt.
māş	(Far.) : Börülceye benzeyen fasulyenin iki türü.
maṭar	(Ar.) : Yağmur.
Maṭbaḳ	(Ar.) : Mutfak.
maṭlūb	(Ar.) : Talebedilen, istenilen aranılan şey.
maẓhar	(Ar.) : 1. Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer. 2. Nail olma, şarafenme.
māzī	(Ar.) : Geçmiş zaman.
mebnī	(Ar.) : Bina olunmuş, yapılmış, kurulmuş.
mecāl	(Ar.) : Güç, kuvvet, takat.
mecāz	(Ar.) : Hakikatin, gerçeğin zıddı.
mecd	(Ar.) : Büyüklük, ululuk.
mecīd	(Ar.) : 1. Şan ve şeref sahibi 2. Allah'ın adlarındadır.
mecmū ^ʿ	(Ar.) : Cem olunmuş, toplanmış.
mecnūn	(Ar.) : Deli, divane.
meczūb	(Ar.) : Allah sevgisinden dolayı cezbeye tutularak kendinden geçmiş.
medd	(Ar.) : Uzatma, çekme.
meded	(Ar.) : Yardım, imdat.
medḥ	(Ar.) : Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
medhūş	(Ar.) : Dehşete uğramış, şaşırılmış, korkmuş.
mefḳud	(Ar.) : Kayıp, yok, olmayan, bulunmayan.
mefṭūn	(Ar.) : Fitneye düşmüş, sihirlenmiş.
meges	(Far.) : Sinek.
meh	(Far.) : Ay.
mehdī	(Ar.) : Hidayete eren, doğru yolu tutan.
mekān	(Ar.) : Yer, mahal.
mekr	(Ar.) : Hile, düzen.
melāhī	(Ar.) : Oyunlar, eğlenceler, cünbüşler.

melce	(Ar.) : Sığınacak yer.
melekūt	(Ar.) : Hükümdarlık, saltanat, azamet.
melih	(Ar.) : Melahat sahibi, güzel, şirin.
melik	(Ar.) : Padişah, hakan, hükümdar.
mendlük	(Ar.) : Kul, köle.
men	(Far.) : Ben.
menāhī	(Ar.) : Haram olmuş, yapılması şer' er yasaklanmış şeyler.
menām	(Ar.) : 1. Uyku 2. Rüya.
menn	(Ar.) : İhsan etme, iyilik etme, bağışlama.
mennān	(Ar.) : [Allah adlarından] çok ihsan eden, veren.
menzil	(Ar.) : Mesafe.
merātib	(Ar.) : Rütbeler, dereceler.
merd	(Far.) : Adam, insan.
merdān	(Far.) : Mertler, insanlar, erkekler.
merdāne	(Far.) : Mertçe, erkekçe.
merdūd	(Ar.) : Reddolunmuş, kovulmuş.
merdüm	(Far.) : İnsan, adam.
meremmet	(Ar.) : Tamir, onarma.
merg	(Far.) : Ölüm
merğub	(Ar.) : Beğenilmiş, herkesce sevilip aranılmış.
merhamet	(Ar.) : Şefkat gösterme, acıma.
meri'	(Ar.) : Riayet edilen, saygı gösterilen.
merkeb	(Ar.) : Binilecek şey, binek.
Meryem	(Ar.) : Hz. İsa'nın annesi
mesā'il	(Ar.) : Meseleler.
meşel	(Ar.) : Örnek, benzer, nümune.
mesken	(Ar.) : Oturulacak yer, oturulan ev.
meskenet	(Ar.) : Miskinlik, fakirlik, yoksulluk.
mesned	(Ar.) : Dayanılan şey.
Mesnevī	(Ar.) : Mevlana Celaleddin Rumi'nin eseri.
mest	(Far.) : Sarhoşluk.
mestāne	(Far.) : Sarhoşa yakışacak şekilde.
mes'ul	(Ar.) : Sorumlu.
meşğul	(Ar.) : Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.
meşūm	(Ar.) : Uğursuz.
me'tā'	(Ar.) : Satılacak mal, eşya.
me'vā	(Ar.) : Yurt, mesken, yer.
mevcūdāt	(Ar.) : Var olan şeyler, mahluklar.
mevedded	(Ar.) : Sevme, sevgi.
mevlā	(Ar.) : Allah.
mevlevī	(Ar.) : Mevlana Celaleddin Rumi'nin tarikatı, yolu ve bu tarikatten olan kimse.
mevleviyet	(Ar.) : Mevlevilik.
mevzūn	(Ar.) : Vezinli, tartılı, tartılmış.

mey	(Far.) : Şarap.
meydān	(Ar.) : Geniş, açık, düz yer, alan.
meyhāne	(Far.) : Şarap ve içki içilen satılan yer.
mezāk	(Ar.) : Zevk alma, tad duyma, tatma.
mezheb	(Ar.) : Gidilen, tutulan yol.
mezīd	(Ar.) : Artma, arttırma, çoğalma.
mızmār	(Ar.) : Koşu meydanı.
miftāh	(Ar.) : Anahtar.
mihr	(Far.) : Güneş.
mihr-bān	(Far.) : Şefkatli, merhametli.
millet	(Ar.) : Sınıf, topluluk.
min	(Ar.) : -den, den beri.
mīnā	(Far.) : Şarap şişesi.
minber	(Ar.) : Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.
minḡar	(Ar.) : Yırtıcı kuş gagası.
minnet	(Ar.) : Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
mīrās	(Ar.) : Ölenin akrabalarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye bıraktığı mal, mülk, para.
mir'āt	(Ar.) : Ayna.
mīrī	(Far.) : Beylik, devlet hazinesine ait.
mişāl	(Ar.) : Örnek.
misk	(Ar.) : M, Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.
miskīn	(Ar.) : Aciz, zavallı, beceriksiz.
mişl	(Ar.) : Benzer, kat.
misvāk	(Ar.) : Irak ağacının ucu dövülüp fırça haline getirilen ve diş temizliğinde kullanılması sünnet olan ince dallar.
miyān	(Far.) : Orta.
mizāc	(Ar.) : Huy, tabiat.
mu'āmil	(Ar.) : Muamele, iş yapan.
mu'arreb	(Ar.) : Arapçalaştırılmış, Araplaşmış, Araplaştırılmış.
mu'atḡar	(Ar.) : İtirlı, güzel kokulu.
mu'ayyen	(Ar.) : Tayin edilmiş, belli, belirli.
mūcib	(Ar.) : İcabeden, lazımgelen, gerek, gerektiren.
muḡḡik	(Ar.) : Güldüren, güldürücü.
mu'di	(Ar.) : Işık veren, parlayan, parlak.
mūfi	(Ar.) : İfa eden, yerine getiren, ödeyen.
muḡabbet	(Ar.) : Sevgi.
muhācir	(Ar.) : Göçmen, göç eden.
muḡālif	(Ar.) : Muhalefet eden, ayrılık gösteren, uymayan, uygun olmayan.
muḡkem	(Ar.) : Sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış.
muḡşī	(Ar.) : İhsa eden, sayan.
muḡsin	(Ar.) : İhsan eden, iyilikte, bağışta bulunan.
muḡtāc	(Ar.) : İhtiyacı olan, kendisine bir şey lazım olan.

muhtār	(Ar.) : Seçilmiş, seçkin.
muhterem	(Ar.) : Saygıdeğer, sayın.
muhteşem	(Ar.) : İhtişamlı, tantanalı, görkemli.
muhyī	(Ar.) : İhya eden, diriltten, canlandıran, hayat veren.
mu‘izz	(Ar.) : İzzet ve ikram edici, ağırlayıcı; Allah.
muḳadder	(Ar.) : Takdir olunmuş, kıymeti biçilmiş, kadri değeri bilinmiş.
muḳaddes	(Ar.) : Mübarek, kutsal, temiz.
muḳarreb	(Ar.) : Yaklaşmış, yakın.
muḳbil	(Ar.) : İkbali, kutlu, mutlu.
muḳırr	(Ar.) : İkrar eden, doğruyu söyleyen.
muḳīm	(Ar.) : İkamet eden, oturan.
muḳrī	(Ar.) : [Kuran] okuyan.
mūnis	(Ar.) : Cana yakın sevimli.
mūr	(Far.) : Karınca.
murād	(Ar.) : Arzu, istek, dilek
murāḳıb	(Ar.) : Murakabe eden, koruyan.
murğ	(Far.) : Kuş.
murteẓā	(Ar.) : İtiza edilmiş, beğenilmiş, seçilmiş.
Mūsā	(Ar.) : Musa Peygamber.
muşaffā	(Ar.) : Tasfiye edilmiş, süzölmüş, yabancı maddelerden ayrılmış.
mūşī	(Ar.) : Vasiyet eden, birini vasi gösteren.
mūsīḳar	(Far.) : Dervişlere mahsus bir saz.
mūşīye	(Ar.) : Vasiyet eden kadın.
muştafā	(Ar.) : 1. Seçilmiş. 2. Hz. Muhammed’in adlarından.
muştula-	: Müjdelemek.
mu‘teber	(Ar.) : Hatırı sayılır, saygın.
muvaḫḫid	(Ar.) : Tevhieden, Allah’ın birliğine inanan.
mūy	(Far.) : Kıl.
muẓtarib	(Ar.) : İztırabı, sıkıntısı olan, rahatsız.
mübārek	(Ar.) : Bereketli, feyizli.
mübdi‘	(Ar.) : İcadeden, yeni şeyler bulan, söyleyen.
mübīn	(Ar.) : İyiyi ve kötüyü ayıran.
müctebā	(Ar.) : Seçilmiş, seçkin.
müdām	(Ar.) : Devam eden, süren, sürekli.
müennes	(Ar.) : Dişi.
müflis	(Ar.) : İflas etmiş, parasız, züğürt.
mükemmel	(Ar.) : Tam, olgun, kusursuz.
mül	(Far.) : Şarap.
mülḫid	(Ar.) : Allah’ı inkar eden.
mülk	(Ar.) : Ev, dükkan, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal.
mü‘min	(Ar.) : İman etmiş, İslam dinine inanmış.
mü‘mine	(Ar.) : İman etmiş, İslam dinine inanmış [Kadın].
münācāt	(Ar.) : Allah’a dua etme, yalvarma.
müncī	(Ar.) : İnce eden, kurtaran.

münevver	(Ar.) : Nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış.
münfa' il	(Ar.) : Gücenen, gücenmiş.
münḥanī	(Ar.) : Eğilen, eğrilen
mün' im	(Ar.) : Nimet veren, yedirip içiren; Allah.
münker	(Ar.) : İnkâr edilmiş, edilen, kabul ve tasdik edilmeyen.
münkir	(Ar.) : İnkâr eden, kabul etmeyen.
mürde	(Far.) : Ölü, ölmüş.
müretteb	(Ar.) : Tertibolunmuş, dizilmiş, yerli yerine konulmuş.
mürīd	(Ar.) : Bir şeyhe bağlı olan kimse.
mürşid	(Ar.) : Doğru yolu gösteren, kılavuz.
mürüvvet	(Ar.) : Cömertlik, iyilikseverlik.
müselmān	(Far.) : İslam dininde olan; Müslüman.
müstaḳbel	(Ar.) : İstikbal edilen, karşılanan.
müstemend	(Far.) : Üzüntülü, kederli, hüznü.
müsetāb	(Ar.) : Hoş, güzel bulunan.
müşekkel	(Ar.) : Şekle konulmuş, şekil verilmiş.
müşg	(Far.) : Misk.
müşkil	(Ar.) : Güç, zor, çetin.
müşterī	(Ar.) : Satın alan, alıcı.
müte' āl	(Ar.) : Yüksek, yüce.
müteḥammil	(Ar.) : tahammül eden, dayanan.
mütekebbir	(Ar.) : Kibirlenen, kibirli, kendini beğenmiş.
mütekellim	(Ar.) : Söyleyen, konuşan.
müttaḳī	(Ar.) : Sakınan, çekinen.
müzeyyel	(Ar.) : Eklentisi olan.
müzeyyen	(Ar.) : Süslenmiş, süslü.

N

nā-	(Far.) : Başa gelerek kelimeyi menfileştiren bir edat.
nāfi	(Ar.) : Gideren, giderici, yok eden, yok edici.
nāgāh	(Far.) : Vakitsiz.
naḡamāt	(Ar.) : Ahenkler, ezgiler, güzel sesler.
nāgeh	(Far.) : Vakitsiz.
nāgehān	(Far.) : Ansızın, birdenbire.
naḡme	(Ar.) : Ahenk, ezgi.
naḡīf	(Ar.) : Zayıf, arık.
nā' ī	(Ar.) : Kara haberci, şom ağızlı.
naḡd	(Ar.) : Akçe, madeni para.
naḡī	(Ar.) : Temiz, pak.
naḡl	(Ar.) : Taşıma, aktarma, geçirme.
naḡr	(Ar.) : 1. Vurma 2. Kuşun yem toplaması.
nāḡus	(Ar.) : Fanus, çan biçiminde olan şişe.
nālān	(Far.) : İnleyici, inleyen.
nāle	(Far.) : İnleme, inilti.
nāl	(Far.) : Şeker kamışı.

nāliş	(Far.) : İnleyiş, inleme, inilti.
nām	(Far.) : İsim, ad.
namāz	(Far.) : Namaz.
nāme	(Far.) : Mektup.
nāmūs	(Ar.) : Temizlik, doğruluk.
nān	(Far.) : Ekmek.
nār	(Ar.) : Ateş, od.
naşb	(Ar.) : Bir memurluğa tayin.
naşihat	(Ar.) : Öğüt.
nāsūt	(Ar.) : İnsanlık, malukiyet, İnsanlık camiası.
nāşī	(Ar.) : Neşet eden, edici, ileri gelen.
nāşir	(Ar.) : Neşreden, dağıtan, saçan.
nāţıka	(Ar.) : Düşünüp söyleme hassası, kuvveti.
nāţır	(Ar.) : Bağ, bahçe bekçisi.
nāvek	(Far.) : Ok.
nāy	(Far.) : Kamış.
nāyī	(Far.) : Ney çalan.
nāz	(Far.) : Kendini beğendirmek için takınılan yapmacık tavır.
nazar	(Ar.) : Bakma, göz atma.
nāzır	(Ar.) : Nazar eden, nezaret eden, bakan, gözeden.
nebāt	(Ar.) : Topraktan biten, çkan her türlü şey, bitki.
nebī	(Ar.) : 1. Haberci 2. Peygamber.
nebiyyūn	(Ar.) : Nebiler, peygamberler.
nedīm	(Ar.) : Meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı.
nefes	(Ar.) : Soluk.
nef ī	(Ar.) : Çıkar ile ilgili, faydacı.
nefir	(Ar.) : Cemaat, topluluk.
nefr	(Ar.) : İğrenme, tisinme.
nefs	(Ar.) : Asıl, maya, cevher.
nehc	(Ar.) : Doğru yol.
nehy	(Ar.) : Yasak etme.
nemā	(Ar.) : Artma, çoğalma.
nemed	(Far.) : Keçe, kebe.
nemek	(Far.) : Tuz.
neng	(Far.) : Ayıp, utanma.
nergis	(Far.) : Nergisgillerden bir süs çiçeği.
nerm	(Far.) : Yumuşak.
nesīm	(Ar.) : Hafif rüzgar.
nesīmī	(Ar.) : Hafif ve latif esen rüzgarla ilgili.
neşid	(Ar.) : Atasözü derecesinde kullanılanmeşhur beyit veya mısra.
neşv	(Ar.) : Canlının büyümesi, boy atması; yeniden peyda olup, hayata gelme.
nevā	(Far.) : Ses, sada, ahek.
nevāz	(Far.) : Okşayan, okşayıcı.
nevāzende	(Far.) : Okşayan, okşayıcı.

nevḥa	(Ar.) : Ölüye sesle ağlama.
nevrūz	(Far.) : Yeni gün.
niçe	: Nice.
niçün	: Niçin.
nidā	(Ar.) :Çağırma, seslenme.
nigāh	(Far.) : Bakış, bakma.
nigār	(Far.) : 1. Resim 2. Sevgili.
nigū	(Far.) : Güzel, iyi.
nihād	(Far.) : Tabiat, huy, yaratılış.
nihāl	(Far.) : Taze, düzgün fidan, sürgün.
nihān	(Far.) : Gizli, saklı.
nihāyet	(Ar.) : Son, uç.
nīk	(Far.) : İyi, hoş, güzel, beğenilen.
nī'met	(Ar.) :İyilik, lütuf, ihsan.
nişār	(Ar.) : Saçma, serpme.
nisbet	(Ar.) : Kıyaslama, ölçü.
nīş	(Far.) : 1. Diken 2. Zehir, ağı.
nişān	(Far.) : Nişan, iz, belirti.
nīşe	(Far.) : Kaval, çoban düdüğü.
niyāz	(Far.) : Yalvarma, yakarma.
niyet	(Ar.) : (bkz.) niyyet.
niyyet	(Ar.) : Niyet, meram.
nufahāt	(Ar.) : Su üzerindeki kabarcıklar.
Nūḥ	(Ar.) : Nuh Peygamber.
nuḳl	(Ar.) : Meze, çerez.
nuḳul	(Ar.) : Hikayeler, rivayetler.
nūr	(Ar.) : Aydınlık, parıltı.
nuşḥ	(Ar.) : Nasihat verme, öğüt.
nūş	(Far.) : İçen, içici.
nuṭḳ	(Ar.) : Söz, lakırdı, konuşma.
nücebā	(Ar.) : Soyu soppu temiz, nesli pak olan kimseler.
nümā	(Far.) : Gösteren, bildiren.
nümāyende	(Far.) : Gösterici, görünücü.
nümüvv	(Ar.) : Büyüme, yetişme, bitme, gelişme.
nüzl	(Ar.) : Misafir için hazırlanan yemek.
nüzül	(Ar.) : 1. Aşağı inme 2. Konağa inme, konaklama.

O

od	: Ateş.
ol	: O.
‘osmān	(Ar.) : Osman.
otağ	(T.) : Çadır.
öküş	:Çok.
‘ömer	(Ar.) : İkinci halife Hz. Ömer.
‘ömr	(Ar.) : Ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

öz : Kendi.
 ٤ özr (Ar.) : Suçun bağışlanması.

P

pā (Far.) : Ayak.
 pādīshāh (Far.) : Padişah, hükümdar.
 pādşād (Far.) :
 pādşāh (Far.) : Padişah, hükümdar.
 pāk (Far.) : Temiz, arık, pak.
 pāre (Far.) : Parça.
 pāsbān (Far.) : Gece bekçisi.
 pās (Far.) : Bekleme, gözetleme.
 pāyende (Far.) : Destek, dayak.
 peder (Far.) : Baba.
 peğamber (Far.) : Peygamber, Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren.
 pehlevān (Far.) : Pehlivan, güreşçi, yiğit.
 pelās (Far.) : Eski kilim, keçe.
 penāh (Far.) : Sığınma, sığınacak yer.
 pend (Far.) : Nasihat, öğüt.
 penir (Far.) : Peynir.
 per (Far.) : Kanat.
 perde (Far.) : Kapı, pencere gibi yerlere asılan perde.
 perhīz (Far.) : Dince yasak edilen şeylerden tamamıyla uzak kalma.
 perī (Far.) : Cinlerin çok güzelve alımlı olarak farzedilen dişilerine verilen bir ad.
 perişān (Far.) : Dağınık, karışık.
 pertāv (Far.) : Atılma, sıçrama.
 pervāz (Far.) : Uçma, uçuş.
 perveriş (Far.) : Besleme, beslenme.
 pes (Far.) : 1. Öyle ise, şimdi 2. Sonuç olarak.
 peşīmān (Far.) : Pişman.
 peyember (Far.) : Peygamber.
 peyğamber (Far.) : Peygamber, Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren.
 peyvend (Far.) : Ulaşma, varma.
 peyvest (Far.) : Ulaşma, kavuşma.
 piç (Far.) : Büklüm, kıvrım, dolaşık.
 pīl (Far.) : Fil.
 pinhān (Far.) : Gizli.
 pīr (Far.) : Yaşlı, ihtiyar.
 pīrāye (Far.) : Süs.
 pistān (Far.) : Meme.
 piste (Far.) : Fıstık.
 pīş (Far.) : Ön, ileri, ön taraf.
 pişe (Far.) : Kaval.

pīšvā	(Far.) : Reis, başka.
pū	(Far.) : Araştırma, arama.
pūl	(Far.) : Para.
pūş	(Far.) : Örtü, örtünecek şey; elbise.
pūşiş	(Far.) : Örtü, örtecek şey.
pür-	(Far.) : Dolu.
püşt	(Far.) : Arka, sırt.

R

Rabb	(Ar.) : Allah.
rāfi ^ç	(Ar.) : 1. Kaldıran, yükselten 2. Allah adlarından.
rafz	(Ar.) : Bırakma.
rāğib	(Ar.) : İstekli, isteyen, rağbet eden.
rāh	(Far.) : Yol.
rāhber	(Far.) : Yol gösterici.
rahīm	(Ar.) : Merhametli, esirgeyen, koruyan.
rahm	(Ar.) : Acıma, esirgeme, koruma.
rahmān	(Ar.) : Dünyada her canlıya merhamet eden Allah.
rahmet	(Ar.) : Acıma, esirgeme.
rā'yye	(Ar.) : Sürü, otlatılan hayvan sürüsü.
raḳam	(Ar.) : Yazı yazma.
raḳīb	(Ar.) : Her hangi bir işte birbirinden üstün olmaya çalışanlardan her biri.
rām	(Far.) : İtaat eden, boyun eğen.
ra ^ç nā	(Ar.) : Güzel, latif, hoş görünen.
rāst	(Far.) : Doğru.
raṭb	(Ar.) : Taze, yeşil, yaş.
ra'ūf	(Ar.) : Pek esirgeyen, çok merhamet eden.
rāy	(Ar.) : Sancak, bayrak.
rāz	(Far.) : Sır, gizlenilen şey.
rebāb	(Ar.) : Gövdesi hindistancevizi kabuğundan yapılmış bir çeşit kemeççe.
recīm	(Ar.) : 1. Taşlanmış. 2. Lanetlenmiş.
red ^ç	(Ar.) : Reddetme, geri verme.
ref ^ç	(Ar.) : Kalkındırma, yüceltme.
refiḳ	(Ar.) : Arkadaş, yoldaş.
reftār	(Far.) : Gidiş, yürüyüş, hareket.
refū	(Ar.) : Yama, örgü, örme.
reg	(Far.) : Damar.
reh	(Far.) : Yol.
reme	(Far.) : Sürü.
renc	(Far.) : Zahmet, eziyet, sıkıntı.
rence	(Far.) : Sıkıntılı, rahatsız, hasta.
rencīde	(Far.) : İncinmiş, kırılmış.
reng	(Far.) : 1. Renk 2. Suret, şekil.
resā'il	(Ar.) : Küçük kitaplar.
reste	(Far.) : Kurtuluş.

resūl	(Ar.) : Elçi.
reṣīd	(Ar.) : Doğru yol tutan.
revā	(Far.) : Yakışır, uygun, yerinde.
revān	(Far.) : Yürüyen, giden.
revāne	(Far.) : Giden, yürüyen.
reyb	(Ar.) : Şüphe.
reyhān	(Ar.) : Feslegen.
rezm	(Far.) : Kavga, savaş.
rezzāk	(Ar.) : Bütün mahlukların rızkını veren Allah.
rıfḳ	(Ar.) : Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık.
rızā'	(Ar.) : Hoşnutluk, menunluk.
ri'āyet	(Ar.) : Sayma, saygı.
ridā	(Ar.) : Dervişlerin omuzlarına attıkları post.
rind	(Far.) : Kalender, dünya işlerini hoş gören kimse.
risālet	(Ar.) : Peygamberlik.
rīṣ	(Far.) : Yara.
rīṣe	(Far.) : Saçak, püskül.
riyā	(Ar.) : İkiyüzlülük.
rūb	(Far.) : Süpürme.
rūbāh	(Far.) : Tilki.
rubā'ī	(Ar.) : Aynı esasta 24 şekilli vezinle yazılan dört mısralık şiir.
rūd	(Far.) : Irmak, çay.
rūḥ	(Ar.) : Can, nefes.
rūm	(Ar.) : Anadolu.
rūmī	(Ar.) : Rum ülkesinden; Anadolulu.
rūṣen	(Far.) : Aydın, parlak.
rūṣenī	(Far.) : Aydınlık, açıklık.
rūy	(Far.) : Yüz, çehre.
rūz	(Far.) : Gün.
rūze	(Far.) : Oruç.
rūzī	(Far.) : Rızık, nasip, kismet.
rūṣd	(Ar.) : Doğru yolu bulup gitme, doğru yolda gitme.

S

sa'ādet	(Ar.) : Mutluluk.
ṣabā	(Ar.) : Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar.
sābāṣ	(Far.) : Aferin.
ṣābit	(Ar.) : Hareketsiz, kımıldamayan, yerinde duran.
ṣabr	(Ar.) : Dayanma, katlanma.
ṣabūḥ	(Ar.) : Sabahleyin sağılan süt.
ṣabūr	(Ar.) : Çok sabırlı.
ṣadā	(O.) : Ses.
sāde	(Far.) : Düz, basit, yalın.
ṣādıḳ	(Ar.) : Sadakati, içten bağlılığı olan.
ṣadr	(Ar.) : Göğüs.

şāf	(Ar.) : Temiz, halis, katkısız.
saḫā	(Ar.) : Saflık, berraklık.
sāfi	(Ar.) : Duru, temiz, katkısız.
şafvet	(Ar.) : Saflık, halislik, temizlik.
şahbā	(Ar.) : Şarap.
şāhib	(Ar.) : Sahip.
sa' id	(Ar.) : Mutlu, uğurlu.
sākī	(Ar.) : Kadeh, içki sunan.
şalāh	(Ar.) : Düzelmeye, iyileşmeye, iyilik.
salāhiyyet	(O.) : Bir davaya bakabilme.
şalāt	(Ar.) : Namaz.
şalāvāt	(Ar.) : Hz. Muhammed ve onun soyundan olanlara okunan dua.
sālib	(Ar.) : Kapıp götüren, alan, alıp yok eden.
şālih	(Ar.) : İyi, uygun, yakışır.
sālik	(Ar.) : Bir yola giren, bir yolda giden.
şamed	(Ar.) : Pek yüksek, ulu, daim.
şanāyi'	(Ar.) : Sanatlar, zanaatlar.
şanc-	: Batırmak.
sa' ter	(Ar.) : Kekik.
şavāb	(Ar.) : Doğruluk, dürüstlük.
şavm	(Ar.) : Oruç.
şayd	(Ar.) : Av.
sāz	(Far.) : Çalgı.
sāzende	(Far.) : Çalgıcı.
sebeb	(Ar.) : Sebep, neden.
seblet	(Ar.) : Bıyık.
sebū'	(Far.) : Testi.
sebük	(Far.) : Hafif, yeğni.
sebz	(Far.) : Yeşil.
seccāde	(Ar.) : Üzerinde namaz kılınan küçük kilim.
sefidī	(Ar.) : Aklık, beyazlık.
sefiḫ	(Ar.) : Zevk ve eğlenceye düşkün, parasını pulunu israf eden.
seg	(Far.) : Köpek.
sehī	(Far.) : Düz doğru.
sehl	(Ar.) : Kolay.
sehlen	(Ar.) : Kolaylıkla, kolay olarak.
sehv	(Ar.) : Yanlış.
sekr	(Ar.) : Sarhoşluk.
selām	(Ar.) : Selam, esenleme.
selīm	(Ar.) : Sağlam, kusursuz.
semā'	(Ar.) : İşitme, duyma.
semen	(Far.) : Yasemin
şemer	(Ar.) : Meyve, yemiş.

senā	(Ar.) : Meyve ve yapraklarının karışmasından meydana gelen baklagillerden iç sürdürücü bir ot.
senc	(Far.) : Tartan, ölçen, değerlendiren.
seng	(Far.) : Taş.
serā	(Far.) : “Şarkı söyleyen” manasıyla birleşik kelimeler meydana gelir.
serāsīme	(Far.) : Sersem.
sergerdān	(Far.) : Başı dönen, sersem, şaşkın.
sergeşte	(Far.) : Perişan.
seri‘	(Ar.) : Çabuk, hızlı.
serīr	(Ar.) : Taht.
serkeş	(Far.) : Dikbaşlı, başkaldıran, inatçı.
sermāye	(Far.) : Anamal.
sermest	(Far.) : Sarhoş.
serpūş	(Far.) : Başa giyilen şey, başlık.
sersām	(Far.) : Sersem; insana sersemlik veren bir hastalık.
server	(Far.) : Baş, başkan, reis.
setr	(Ar.) : Örtme, kapama, gizleme.
şevāb	(Ar.) : Allah tarafından mükafatlandırılan hareket.
sevķ	(Ar.) : Önüne katıp sürme, ileri sürme.
seyl	(Ar.) : Sel.
seyr	(Ar.) : Yürüme, yürüyüş, gitme.
seyrān	(Ar.) : Gezinme.
seyyāl	(Ar.) : Akıcı, akan.
seyyār	(Ar.) : Gezici, gezen, dolaşan.
seyyid	(Ar.) : Efendi, bey.
sezā	(Far.) : Münasip, uygun, yaraşır.
şihhat	(Ar.) :Sağlamlık, sağlık.
şıklet	(Ar.) : Sıkıntı.
şiyānet	(Ar.) : Koruma, korunma.
sicn	(Ar.) : Hapishane.
sīm	(Far.) : Gümüş.
simāţ	(Ar.) : Sofra, yemek masası.
sīmīn	(Far.) : Gümüştən, gümüş gibi, gümüşe benzer.
simurĝ	(Far.) : Anka kuşu, masal kuşu.
sīne	(Far.) : Yürek.
sipās	(Far.) : Şükretme, dua etme.
sipend	(Far.) : Üzerlik tohumu.
sīr	(Far.) : Sarımsak.
şoĥbet	(Ar.) : Görüşüp, konuşma.
su‘ālāt	(Ar.) : Sualler, sorular.
su‘āl	(Ar.) : Öksürük.
şubĥ	(Ar.) : Sabah, sabah vakti.
şudūr	(Ar.) : Meydana çıkma, olma.
şūfi	(Ar.) : Tasvvuf ehli.

suḥan	(Far.) : Söz, lakırdı.
sūhte	(Far.) : Yanmış, tutuşmuş.
şuleḥā	(Ar.) : Salih, günah işlemeyen kimseler.
sultān	(Ar.) : Padişah, hükümdar.
şūret	(Ar.) : Biçim, görünüş, kılık.
sūz	(Far.) : Yanma, tutuşma.
sūzān	(Far.) : Yakan, yakıcı.
sūziş	(Far.) : Yanma, yakma.
sübḥān	(Ar.) : Allah.
sücūd	(Ar.) : Secde etme.
sūḥan	(Far.) : Söz, lakırdı.
sülūk	(Ar.) : Bir yola girme, bir yol tutma.
sümūvv	(Ar.) : Yükseklik, yücelik.
sünbül	(Far.) : Sünbül.
sürḥ	(Far.) : Kırmızı, kızıl.
sürūd	(Far.) : Şarkı, türkü.
sürūr	(Ar.) : Sevinç.
süst	(Far.) : Gevşek, tenbel.
süvār	(Far.) : Ata binmiş, binici.
süyül	(Ar.) : Seller.

Ş

şāb	(Ar.) : Genç, delikanlı.
şād	(Far.) : Sevinçli.
şādān	(Far.) : Sevinçli, keyifli.
şāh	(Far.) : Padişah.
şāhbāz	(Far.) : Bir cins iri ve beyaz doğan.
şāhid	(Far.) : Sevgili.
şāḥm	(Ar.) : İçyağı.
şāḥş	(Ar.) : Kişi, kimse.
şākīr	(Ar.) : Şükreden.
şām	(Ar.) : Akşam.
şarāb	(Ar.) : Şarap.
şa ^ʿ şaa	(Ar.) : Parlaklık, parlama.
şaṭḥ	(Ar.) : Ciddi bir hissi veya düşünceyi mizahi bir eda ile anlatan şiir.
şātīr	(Ar.) : Neşeli, keyifli, şen.
şeb	(Far.) : Gece.
şebīh	(Far.) : Benzeyen, benzeyici.
şebnem	(Far.) : Çiğ.
şedīd	(Ar.) : Şiddetli, sert, katı.
şefā ^ʿ at	(Ar.) : Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.
şefī ^ʿ	(Ar.) : Şefa eden.
şefīk	(Ar.) : Şefkatli, merhametli.
şefkat	(Ar.) : Şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevme

şehâdet	(Ar.) : Bir şeyin doğruluğuna inanma.
şehd	(Ar.) : Bal.
şehîd	(Ar.) : Din veya yüksek bir ülkü uğruna ölen kimse.
şehir	(Far.) : Şehir, büyük belde.
şehir-yâr	(Far.) : Padişah, hükümdar.
şehsüvâr	(Far.) : Ata iyi binen.
şek	(Ar.) : Şüphe, zan.
şekûr	(Ar.) : Çok ükreden.
şem ^ç	(Ar.) : Mum.
şem ^ç î	(Ar.) : Mum yapan veya satan kimse.
şemîm	(Ar.) : Güzel kokan, güzel kokulu.
şemle	(Ar.) : Arapların baş örtüsü; sarık.
şems	(Ar.) : Güneş.
şeng	(Far.) : Neşeli, kıvrak.
şer	(Ar.) : Kötülük, fenalık.
şerâr	(Ar.) : Kıvılcım.
şerbet	(Ar.) : Şerbet, içilecek tatlı şey.
şeref	(Ar.) : Büyüklük, yükseklik, ululuk.
şerî ^ç at	(Ar.) : Allah'ın emri.
şer ^ç î	(Ar.) : Şeriatle ilgili , şerate uygun.
şerîf	(Ar.) : Şerefli, mübarek.
şerîk	(Ar.) : Ders, mektep, medrese arkadaşı.
şeştâ	(Far.) : Altı telli tanbur.
şevk	(Ar.) : Şiddetli arzu, keyif.
şeydâ	(Far.) : Divane, düşkün, şaşkın.
şeyh	(Ar.) : Yaşlı adam, ihtiyar.
şî ^ç âr	(Ar.) : Alamet, işaret.
şibl	(Ar.) : Arslan yavrusu
şicâ ^ç	(Ar.) : Cesurlar, yiğitler.
şîd	(Far.) : Güneş, nur, aydınlık.
şikâyet	(Ar.) : Sızlanma, yakınma.
şikeste	(Far.) : Kırık, kırılmış.
şîr	(Far.) : Arslan.
şîrâne	(Far.) : Arslancasına, arslana yaraşır yolda.
şîrdân	(Far.) : İçine süt konlan kap.
şirk	(Ar.) : Allah'a şerik, ortak koşma.
şirket	(Ar.) : Ortaklık.
şîrvân	(Far.) : Şirvan şehri.
şitâbân	(Far.) : Acele eden, çabuk olan, koşan.
şîve	(Far.) : Naz, eda.
şubân	(Far.) : Çoban.
şüh	(Far.) : Neşeli, şen.
şûr	(Far.) : Şamata, gürültü.
şûrâ	(Ar.) : Konuşmak için toplanma.

şūrī	(Far.) : Türk müziğinde bir mürekkep makam.
şūy	(Far.) : Koca.
şücā ^ç	(Ar.) : Cesur, yiğit.
şükr	(Ar.) : Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık.
şümār	(Far.) : Hesap, sayı.
şüst	(Far.) : Yıkama.

T

tā	(Far.) : kadar, dek, değin.
ta ^ç abbüd	(Ar.) : İbadet etme, kulluk etme; tapma.
ta ^ç ām	(Ar.) : Yemek, aş.
ta ^ç arrüf	(Ar.) : Bir şeyi araştırarak öğrenme.
ṭā ^ç at	(Ar.) : İbadetler.
ṭab ^ç	(Ar.) : Tabiat, huy, yaradılış.
tābe	(Far.) : “-e kadar” manasına gelerek kelimenin başına gelir.
ṭābi ^ç	(Ar.) : Tabeden, kitap basan, kitap bastıran.
ṭābīb	(Ar.) : Hekim, doktor.
ṭabl	(Ar.) : Davul.
tācir	(Ar.) : Ticaretle uğraşan.
taḥalluk	(Ar.) : Ahlaklanma, huy edinme.
taḥammül	(Ar.) : Dayanma, katlanma.
ṭahāret	(Ar.) : Temizlik.
taḥayyür	(Ar.) : Hayran olma, hayrete düşme.
ṭāhir	(Ar.) : Temiz.
taḥkīk	(Ar.) : Doğru olup olmadığını araştırma.
ṭā ^ç ife	(Ar.) : Bölük, takım, fırka.
ṭāk	(Ar.) : Kubbe, künbet.
taḥdīr	(Ar.) : Beğenme, değer verme, verilme.
taḥī	(Ar.) : Günahtan, haramdan kaçınan.
taḥşīr	(Ar.) : Bir işi eksik yapma.
taḥvā	(Ar.) : Allah’tan korkma.
ṭalāk	(Ar.) : Boşama, nikalı kadını bırakma.
ṭālib	(Ar.) : İsteyen, istekli.
ta ^ç līm	(Ar.) : Öğrenme, öğretme, öğretim.
ṭama ^ç	(Ar.) : Doymazlık, çok isteme, açgözlülük.
ṭāmāt	(Far.) : Uygunsuz, saçmasapan söz.
tamu	: Cehennem.
tār	(Far.) : Karanlık.
ṭarab	(Ar.) : Sevinçlilik, şenlik.
ṭarīk	(Ar.) : Yol.
ṭarīkāt	(Ar.) : Allah’a ulaşmak arzusuyla tutulan yol.
ṭarrār	(Ar.) : Yankesici.
taşarruf	(Ar.) : Sahip olma.
taşavvuf	(Ar.) : Gönlünü Allah sevgisine bağlama.
taşra	: Dışarı.

ta'vîz	(Ar.) : Bedel verme, karşılık olarak bir şey verme.
ṭavr	(Ar.) : Hal, davranış.
ṭayy	(Ar.) : Dürüp bükme, dürülüp bükülme.
ṭayyār	(Ar.) : Uçucu, uçan.
taẓ'îf	(Ar.) : İki kat etme.
te'ālā	(Ar.) : "Yüksek olsun" manasına gelen bir söz.
tebdîl	(Ar.) : Değiştirme, değiştirilme.
tecellî	(Ar.) : Görünme, belirme.
te'essüf	(Ar.) : Kederlenme, tasalanma; acıma.
teftîş	(Ar.) : Sorup araştırma, sorulup araştırma.
teg	: Gibi
tekellüf	(Ar.) : Özenme, bir işi gösterişli bir hale koymak için uğraşma.
tekye	(Ar.) : Dayanma.
telâttuf	(Ar.) : Nazikane muamelede bulunma.
telkîn	(Ar.) : Aşılama, kulağına koyma.
telvîn	(Ar.) : Renk verme, boyama, boyanma.
temâşâ	(Far.) : Bakıp seyretme.
temkîn	(Ar.) : Ağır başlılık.
temrîn	(Ar.) : Alıştırma, idman yaptırma.
teng	(Far.) : Dar, sıkıntılı.
terbiye	(Ar.) : Görgü.
tercemân	(Ar.) : Tercüman, çevirici.
terceme	(Ar.) : Tercüme, çevirme.
tesbîh	(Ar.) : "Sübhanallah" kelimesini söyleyerek Alla'a ta'zim etme.
teslîm	(Ar.) : Bir emaneti yerine verme.
teşbîh	(Ar.) : Benzetme, benzetilme.
teşkîk	(Ar.) : Şüpheye düşürme, düşürülme.
teşvîş	(Ar.) : Karıştırma, karmakarışık etme.
tevbe	(Ar.) : Tövbe, işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.
tevekkül	(Ar.) : İş Allah'a bırakıp kadere razı olma.
tevfîk	(Ar.) : Elçilikle yollama.
tevḥîd	(Ar.) : Bir kılma, bir etme.
te'vîl	(Ar.) : Sözü çevirme, söze ayrı mana vermeye çalışma.
tezehhüd	(Ar.) : Zahid olma, ibadete dalma.
tîğ	(Far.) : Kılıç.
tîr	(Far.) : Ok.
tiryāk	(Ar.) : Panzehir.
tîşe	(Far.) : Balta, nacak, külünk.
tûf	(Far.) : Akseden ses, seda; yankı
ṭurfe	(Ar.) : Görülmemiş, yeni, tuhaf, şaşılacak şey.
ṭūṭî	(Far.) : Papağan cinsinden taklit yapan kuş.
tüccâr	(Ar.) : Satıcılar, tacirler.
tün	: Gece.

tünd	(Far.) : Sert, şiddetli.
türāb	(Ar.) : Toprak.

U

u	: Ve.
u ^ç cūbe	(Ar.) : Pek acayip şey, garip, şaşılacak şey.
uçmag	: Cennet.
‘uqbā	(Ar.) : 1. Ceza 2. Ahiret, öbür dünya.
‘uqde	(Ar.) : Düğüm.
ulūf	(Ar.) : Binler.
ur-	: Vurmak.

Ü

ü	: Ve.
‘üryān	(Ar.) : Çıplak.
üstād	(Far.) : Muallim, öğretmen, usta, sanatkar.
üzre	: Üzere.

V

vaḥdet	(Ar.) : Teklik, birlik.
vaḥīd	(Ar.) : Yalnız, tek.
vaḥy	(Ar.) : Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından peygamberlere indirilmesi.
vā‘iz	(Ar.) : Dini öğütlerde bulunan.
vaḳı‘a	(Ar.) : Vuku bulmuş, olmuş bir iş.
vāḳıf	(Ar.) : Bir işten haberli olan.
vaḳt	(Ar.) : Vakit, zaman.
vaḳur	(Ar.) : Ağırbaşlı, temkinli.
vāle	(Far.) : Serap
vālih	(Ar.) : Şaşakalmış, şaşırmış.
vaşf	(Ar.) : Nitelik, sıfat.
vāsi‘	(Ar.) : Geniş, açık, enli; bol.
vaşl	(Ar.) : Ulaştırma, birleştirme; ulaşma, birleşme.
vecd	(Ar.) : Kendinden geçecek derecede dalgınlık.
vech	(Ar.) : Yüz, surat, çehre.
vedd	(Ar.) : Dostluk.
vedūd	(Ar.) : Çok muhabbetli, çok şefkatli.
vefā	(Ar.) : Sözünde durma, sözünü yerine getirme.
vefi	(Ar.) : Vefalı, sözünün eri.
vehhāb	(Ar.) : Çok bağışlayan.
velā	(Ar.) : Yakınlık, sahiplik
velāyet	(Ar.) : Velilik, ermişlik.
verd	(Ar.) : Gül.
veşāḳ	(Ar.) : Bağ.
-veş	(Far.) : Gibi.
vezn	(Ar.) : 1. Tartma, tartılma 2. Ağırılık.
vilāyet	(Ar.) : Bir şeyi kudretle elde etme.
vuḳuf	(Ar.) : Durma, duruş.

vü	: Ve
vücūd	(Ar.) : Varlık.
vücūh	(Ar.) : Yüzler, çehreler.

Y

yād	(Far.) : Hatırlama, anma.
yāde	(Far.) : Hatıra.
yādigār	(Far.) : Bir kimseyi ve bir nesneyi hatırlatacak şey.
yāhūd	(Far.) : Veya.
yaqin	(Ar.) : Sağlam bilgi.
Ya'qub	(Ar.) : Hz. Yusuf'un babası.
ya' nī	(Ar.) : Demek, şu demek.
yār	(Far.) : Sevgili.
yāre	(T.) : Yara.
yebāb	(Far.) : Harap, yıkık, virane.
Yehūd	(Ar.) : Hz. Yakup'un oğlu Yahuda soyundan gelenler, İsrailoğulları.
yek	(Far.) : Bir, tek.
yekser	(Far.) : Yalnız başına.
yeşm	(Far.) : Yağmur taşı da denilen bir yeşil taş.
yezdān	(Far.) : Allah.
yezīd	(Ar.) : Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu.
yügürmek	: Yürümek.
yüsr	(Ar.) : 1. Kolaylık, rahat. 2. Zenginlik.

Z

zāğ	(Far.) : Karga.
zāhid	(Ar.) : Aşırı sofu, kaba sofu.
zāhir	(Ar.) : Görünen, görünücü.
zahmet	(Ar.) : Sıkıntı, eziyet.
za'if	(Ar.) : Zayıf, güçsüz, kuvetsiz.
zā'il	(Ar.) : Sona eren, devamlı olmayan.
zākir	(Ar.) : Zikreden, zikredici.
zamān	(Ar.) : Zaman, vakit.
zāmir	(Ar.) : Neyzen.
zānī	(Ar.) : Zina eden. [Erkek]
zānū	(Far.) : Diz.
zār	(Far.) : Ağlayan, inleyen.
zāt	(Ar.) : 1. Kendi 2. Sahip, malik.
zebān	(Far.) : Dil, lisan.
zebr	(Ar.) : Kitap, cüz.
zehr	(Ar.) : Çiçek.
zekā	(Ar.) : Saflık, duruluk, hâl düzgünlüğü.
zekāt	(Ar.) : İslamın beş şartından biri.
zekī	(Ar.) : Temiz, halis, hali temiz olan.
zell	(Ar.) : Yanılma, yanlış yapma.

zelīhā	(Ar.) : Hz. Yusuf'un refikası.
zemm	(Ar.) : Yeme, kınama.
zemīn	(Far.) : Yer, yeryüzü.
zerd	(Far.) : Solgun, soluk.
zerķ	(Ar.) : Sofuların giydiği mavi cübbe.
zerre	(Ar.) : Pek ufak parça.
zerrīn	(Far.) : 1. Altından yapılmış. 2. Parlak.
zevāt	(Ar.) : Kişiler, şahıslar.
zevķ	(Ar.) : Manevi haz.
zeyn	(Ar.) : Süs, bezek.
zıll	(Ar.) : Gölge.
zıkr	(Ar.) : Anma, anılma.
zīn	(Far.) : Eyer.
zinde	(Far.) : Dinç, sağlam güçlü.
zīnet	(Ar.) : Süs, bezek.
zinhār	(Far.) : Sakın! asla, olamaya, aman!
zīrā	(Far.) : Çünkü, şundan dolayı ki.
zīrek	(Far.) : Anlayışlı, uyanık.
zişt	(Far.) : Çirkin.
ziyāde	(Ar.) : Artma, çoğalma.
ziyān	(Far.) : Zarar, kayıp.
zūlmet	(Ar.) : Karanlık.
zūhd	(Ar.) : Hr türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.
zūhhād	(Ar.) : Zahidler, çok aşırı sofular.
zūll	(Ar.) : Alçalma, horluk, hakirlik.
zūlfıkar	(Ar.) : Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye armağan ettiği ucu çatallı kılıç.

4. SONUÇ

Bu çalışmamızda XV. yüzyılda yaşamış olan mutasavvıf şairlerimizden Dede Ömer Ruşeni'nin Ali Emiri Efendi Manzum Eserler(Millet Kütüphanesi)182 numarada kayıtlı divanının 1b-60a sayfaları arasında yer alan şiirlerini inceledik. Bu çalışmada divan edebiyatımızın yekunu içerisinde önemli bir yeri olan bir divan sahibine dolayısıyla eserine yer verdik. Eserde divan şiirinin hemen her alanındaki özelliklerinin yansıtıldığını gördük. Sanatkarane bir dil kullanılmış olmasına rağmen eserde o günün Türkçesinin önemli izlerini de bulmak mümkündür.

Giriş, transkripsiyonlu metin ve sözlük bölümlerinden oluşan çalışmamızı Türk diline kazandırdık. Bizden sonra araştırma yapacaklara kaynaklık edeceği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Mehmet, Ahmedî Cemşid ü Hurşid, TDK Yayınları, Ankara, 1974.
- AKALIN, Mehmet, Tarihî Türk Şiveleri, Ankara, 1988.
- ARAT, Reşit Rahmeti, Kutadgu Bilig
- ARGUNŞAH, Mustafa, Muhammed B. Mahmud-ı Şirvanî, Tuhfe-i Muradî, TDK Yayınları, Ankara, 1999.
- ARGUNŞAH, Mustafa, Kerderi Ali Kesikbaş Destanı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002.
- ATA, Aysu, Kısasu'l-Enbiya, TDK Yayınları, Ankara 1997.
- ATALAY, Besim, Divanü Lügati't-Türk Dizini, TDK Yayınları, Ankara, 1943.
- BANGUOĞLU, Tahsin, Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 1986.
- CAFEROĞLU, Ahmet, Türkçede "Daş" Lahikası , İktisat Matbaası, İstanbul, 1929.
- DENY, Jean, Türk Dili Grameri 'Osmanlı Lehçesi' (Tercüme: Ali Ulvi Elöve), İstanbul, 1941.
- DEVELİ, Hayati, "Eski Türkiye Türkçesine Ait Manzum Bir Mirnâme", TDED, C. XXVIII, s. 81-228.
- DEVELİ, Hayati, XVIII. Yüzyıl İstanbul Hayatına Dair Risâle-i Garîbe, Kitabevi, İstanbul, 1998.
- DEVELİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, Ankara, 1997.
- DUMAN, Musa, Birgili Muhammed Efendi, Vasiyyet-name, R Yayınları, İstanbul 2000.
- DURAN, Suzan, "Türkçede Cihet ve Mekân Gösteren Ek ve Sözcükler", TDAY (Belleten), 1954, s.221-231.
- ERGİN, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1983.
- ERSOYLU, Halil, Kız Destanı, TDK Yayınları, Ankara, 1996.
- GABAİN, A. Von, Eski Türkçenin Grameri (Çeviren Mehmet AKALIN), Ankara, 1988.
- GEMALMAZ, Efrasiyap, "Uyum ve Türkiye Türkçesinde Uyumlar", Fen Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi, S. 17, s. 1-39.
- GÜLSEVİN, Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK Yayınları, Ankara, 1977.
- İPEKTEN, Haluk, İSEN, Mustafa, TOP ARLI, Recep, OKÇU, Naci, KARABEY, Turgut, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.
- İSEN, Mustafa, Latifi Tezkiresi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
- KARPUZ, Hacı Ömer, Şeyh İsmail Efendi, Merece'l-Bahreyn, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Samsun, 1994.

- KARPUZ, Hacı Ömer, Türkçe'de Zarflar, Ege-Doğuş Yayınları, Denizli, 2001.
- KORKMAZ, Zeynep, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1992.
- KORKMAZ, Zeynep, "Türkiye Türkçesindeki -madan/-meden<-madın-medin zarf-fiil (gerundium) ekinin yapısı üzerine" Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C. I, TDK Yayınları Ankara, 1995, s. 443-458.
- KORKMAZ, Zeynep, Sadru'd-dîn Şeyhoğlu Marzubân-nâme Tercümesi-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkı basım, DTCF Yayınları, Ankara, 1973.
- KORKMAZ, Zeynep, Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler", Türk Dili Üzerine Araştırmalar, C. I, TDK Yayınları Ankara, 1995, s. 483-490.
- KÖKTEKİN, Kâzım, Yûsuf-ı Meddah, Varka ve Gülşah, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2001.
- MAZIOĞLU, Hasibe, Kitâb-ı Evsâf-ı Mesâcid-i'ş-Şerîfe, TDK Yayınları, Ankara, 1974.
- MAZIOĞLU, Hasibe, 1. Milletlerarası Mevlâna Kongresi Bildirileri, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya, 1987.
- Şemseddin Sami, Kâmûs-ı Türkî, Enderun Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1989.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1994.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Şeyhî'nin Harnâmesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1981.
- TOPARLI, Recep, İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtîn, TDK Yayınları, Ankara, 1992.
- TOPARLI, Recep, Ahmet Vefik Paşa, Lehçe-i Osmânî, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- TOPARLI, Recep, ÇÖĞENLİ, M. Sadi, YANIK, Nevzat H., Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mogalî, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- TULUM, Mertol, Tarihî Metin Çalışmalarında Usul, Menâkıbu'l-Kudsiyye Üzerinde Bir Deneme, Deniz Kitabevi, İstanbul, 2000.
- TULUM, Mertol, "Alfabe ve Eski Alfabemiz Üzerine", Dil ve Alfabe Üzerine Görüşler, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara, 1991, s. 23-27.
- TÜRK DİL KURUMU, Türkçe Sözlük, TDK Yayınları, Ankara, 1998.
- TÜRK DİL KURUMU, Derleme Sözlüğü, C. I-XII, TDK Yayınları, Ankara, 1963-1982.
- TÜRK DİL KURUMU, İmlâ Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 1996.
- TÜRK DİL KURUMU, Tarama Sözlüğü, C. I-VII, TDK Yayınları, Ankara, 1963-1972.
- UZUN, Mustafa, "Dede Ömer Rûşenî md., TDV İslâm Ansiklopedisi, C.9., s.81-83.

UZUN, Mustafa, Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri ve Miskinlik-nâme Mesnevisi, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1982.

YELTEN, Muhammet, Şirvanlı Mahmut Târih-i İbn-i Kesir Tercümesi, TDK Yayınları, 1998.

YELTEN, Muhammet, Nev'îzâde Atâyî, Sohbetül Ebrâr, Edebiyat Fakültesi Yayınları. İstanbul. 1999.

YÜCEL, Bilal, Babür Divanı, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara, 1995.

YÜCEL, Bilal, Adnî Divanı, Akçağ, Ankara, 1995.

ZÜLFİKAR, Hamza, Türkçe'de Ses Yansımaları Kelimeler, TDK Yayınları, Ankara, 1995.

ÖZGEÇMİŞ

10.05.1978 tarihinde Turhal'da doğdum.İlk, orta ve lise öğrenimimi Tokat'ın Pazar ilçesinde tamamladım. 1998 yılında başladığım Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 2002 de mezun oldum. Halen bir özel kurumda Türkçe öğretmenliği yapmaktayım.